

י"ז באב תשמ"ו, 22.8.1986
בלעדי
מבצע
גלילנד
קנה נעלי ספורט-קח פרס.
חוזרים לביה"ס בנעלי הספורט של גלי ועם פרס ביד
לקראת החזרה לבית הספר, מכריזה גלי על מבצע פרסים שבו על כל קניה של זוג נעלי ספורט סוג א' מכל דגם שהוא, תקבל פרס. לבחירתך מיגוון ענק וסגנוני של נעלי ספורט, ולבחירתך גם 3 פרסים:
* משחקי הרכבה של לגו מערכות פבולנד ולגולנד
LEGO
* תיק גב משובח של גלי
Gali
* זוג גרביים של גלי
כדי להשתתף בהגרלה הגדולה – מלא את גלויית ההשתתפות שתקבל בקופת החנות עם קניית הנעלים. ההגרלה תערך ב־30.9.86 והודעה תישלח לזוכים. הפרסים שבהגרלה:
פרס ראשון:
טיסה זוגית לפארק לגולנד בדנמרק, כולל ארוחות יומיים להורה ולילד בבית מלון וכניסה ללגולנד (בעונת 87).
פרס שני:
רכבת חשמלית משוכללת של לגו
פרס שלישי:
מערכת „לגו ענק 577"
מבצע גלילנד נערך בחנויות גלי ברחבי הארץ שבחזיתן מלקט מבצע גלילנד ובבתי גלי:
בית גלי ירושלים
רח' יד חרוצים 22, בבניין אולמי פאלאס, אזור התעשיה תלפיות.
בית גלי חיפה
שד' ההסתדרות 163, בנין קרסו, צומת וולקן.
בית גלי ראשון-לציון
רח' החגנה 26, אזור התעשיה החדש.
בית גלי באר-שבע
מרכז מסחרי „לב הנגב", דרך חברון 4.
* המבצע בתוקף עד גמר המלאי
חגיגה מיוחדת בבתי גלי
א. קרנבל של צבע ומשחקי לגו
אם רכשת את נעלי הספורט באחד מבתי גלי – החגיגה שלך צבעונית במיוחד מפני שכאן בחנות, תצוגה מרהיבה של דגמי לגו ומשחקיות יצירה עם אלפי קוביות לגו.
ב. משחקי לגו בהנחה
בבתי גלי יוצבו דוכני מכירה מיוחדים של לגו בהם ימכרו מוצרי החברה בהנחות מיוחדות.
Gali
ההשתתפות במבצע אסורה על עובדי גלי, עובדי סוכנויות קופמן בע"מ, ועובדי פרסום וימר טמיר כהן (יעקבסון).

אלקטרה, שהביאה לך את תנור הטורבו, מציגה חידוש מהפכני:

סופשבוע
י"ז באב תשמ"ו, 22.8.1986

עורך: צבי לביא
עריכה: דניאלה בוקשטין
עיצוב ועריכה גרפית: יורם נאמן
גרפיקה: נטע גרינשפן
מודעות: אורי דגן

קוראים יקרים,

יוסי בן־אהרון הוא אלמוני לגבי רוב הציבור. פקיד ותיק במשרד החוץ, אינטליגנטי, חרוץ ושקדן השולט בשפות ובעל השכלה של מזרחן, שעשה בחמש השנים האחרונות קריירה מטאורית מאחורי הקלעים. תוך שנה מיום שיצחק שמיר בחר בו להיות ראש לשכתו, נוצרה בין השניים כימיה נדירה, ובן־אהרון מחזיק עכשיו בעמדת כוח כבירה וחסרת תקדים במשרד. הוא המוציא והמביא של השר, חולש על סדר יומו ולוח פגישותיו, ושולט במידע המגיע לבוס. בדרך זו או אחרת יש לו השפעה כבירה על החלטותיו של שמיר.

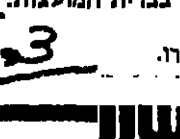
יעל פז־מלמד חושפת את האיש שנמנע מכל פירסום. הוא כמעט ולא העניק ראיונות. התיק שלו בארכיון המערכת דק וחסר משמעות. באלבום שלנו לא מצאנו אפילו תמונת מחזור סמלית. סריקה יסודית של מאות תצלומים בתיק של יצחק שמיר, העלתה תמונות רבות של השר עם עוזריו, יועציו ומקורביו. רק בן־אהרון לא היה שם.

מוקיריו אומרים שהוא איש מופנם, מחשיב את העבודה ולא את הכבוד. איש חכם אשר כוחו נמדד לפי עוצמתו המוחלטת מאחורי הקלעים המדיניים ולא לפי מספר המלים שהקדישה לו התקשורת. היה נדירה בשרות המדינה המזכירה את הדגם והמשקל הפוליטיים של האמפרי בסדרה "אדוני השר", למעט אולי את לשון החלקלקות המסחררת. בניגוד נוסף לסאטירה הבריטית על השר ומנהל משרדו, שמיר ובן־אהרון משדרים על גל רעיוני אחד, ואלה שמכירים את הצמד־חמד כבר מתקשים לאבחן מי סמן ימני של מי.

החשיפה של האיש מתפרסמת ערב עלייתו בדרגה – כמועמד לכהונת מנכ"ל משרד ראש־הממשלה של שמיר אחרי הרוטציה. העובדה שהטלוויזיה החלה לשדר השבוע את המשך הסאטירה בגירסתה המתקדמת, כשהשר הופך ראש ממשלה, היא רק צירוף מקרים.

טל בשן מביאה את סיפורו של יהודי מאיראן, עולה חדש, שקנה את חייו במחיר צילומם של נידונים למוות. פירוז פירוחזאדה התמחה בצילומי טבע, עבר לצייד חיות ברובה נעקום במצלמה, התוודע בדרך זו לאחיו של השאה ונקלע להרפתקה משותפת של הברחת מצאי היהמור התנ"כי מאיראן לישראל. סיפור ההברחה פורסם בשעתו בראשי פרקים. פירוז מעמיק אותו, אבל־זהו רק פרק אחד מהביוגרפיה הסוערת שלו, ולא המרתק ביותר. פירוז איש חמים היה שתמך במחבלי חומייני בראשית צעדיהם, אך הם בגדו בו, השליכוהו לתא הנידונים למוות, ובעזרת המצלמה ניצל ובדרכים עקלקלות הגיע לישראל, בפעם השניה. בפעם הראשונה הגיע עם המשפחה סמוך למהפכה, אבל חזר לטהראן כדי להציל את הרכוש.

ארבע שנים הוא בחולון ובעקשנות נמנע מהענקת ראיון חרף "חיזוריה" העקביים של טל בשן, שחיתה חוזרת ומפצירה בו לגולל את סיפורו ברבים. הוא נשבר אחרי קבלת הפנים הממלכתית לנתן שצ'רנסקי כשהשווה אותה לשתיקה הממלכתית כלפי היהודים מאיראן שלא חיו ברוממול כמוהו, והוצאו להורג אחרי יסורים. גם לאחר שהסכים לדבר, העדיף שנשאיר אותו בצל ונדגיש את זכר ידידיו, שאת כמה מהם הוא ליווה בדרכם האחרונה, הראויים ליד־זכרון ולתשומת־לב ציבורית לא פחות מאסירי ציון בברית־המועצות.

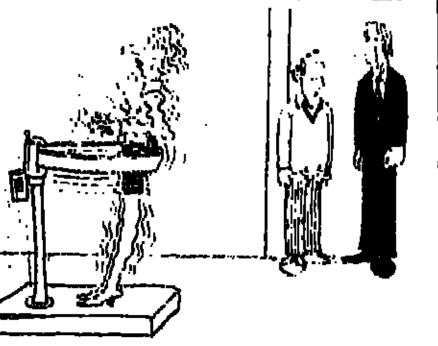

תצלום השער: רותם שובל. כתבה בעמ' 14-17. צילום: ראובן קסטרו.

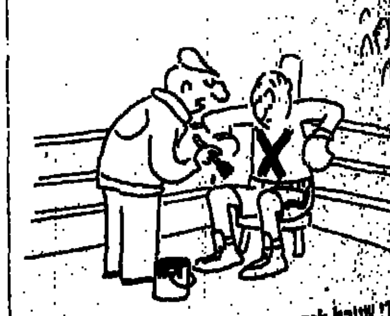
צוחק מי שצוחק ראשון

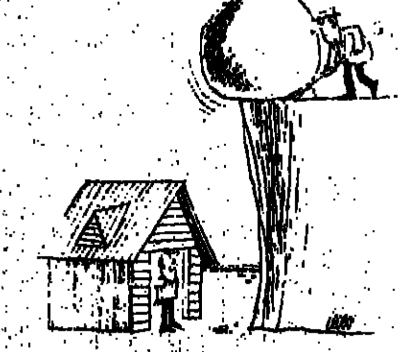

[illegible], אל תשכחו שאנחנו כאן כדי לכבות שריפות.

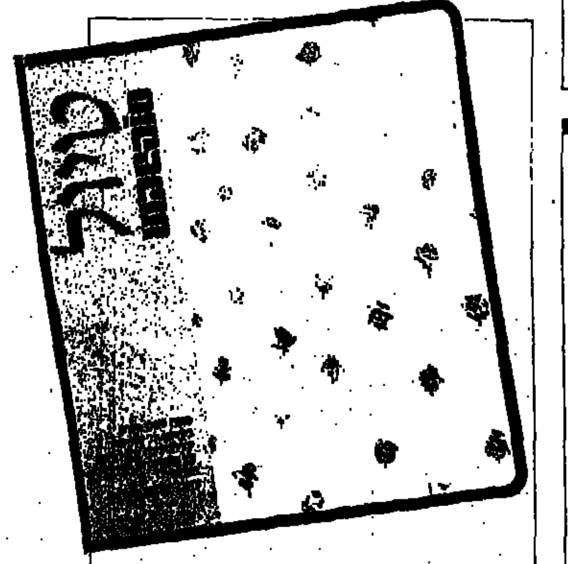
היא כבר רזתה ב־15 ק"ג, אבל פשוט לא הצלחנו להפסיק את המכונה הזו...

[illegible] כדי שנוכל לזהות את מה שיישאר ממך אחרי [illegible]...

או.קיי, או.קיי, מחר תקבל את שכר־הדירה שלך...

אוגדן טיולי סופשבוע

מערכת "מעריב" בשיתוף יחידת התיירות בחטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית והקרן הקיימת לישראל, פותחים בחלוקת האוגדן לשמירת דפי הטיולים המתפרסמים במוסף "סופשבוע". הקוראים המעוניינים מתבקשים לפנות אך ורק בכתב אלו –
מערכת "מעריב" ת.ד. 20010 תל־אביב, מיקוד 61200, עבור "אוגדן".
האוגדן יחולק חינם וישלח בדואר. הקוראים מתבקשים לא לבוא אישית למשרדי המערכת למטרה זו. פניות בעל־פה לא תיענינה.

יוסי בן־אהרון, מי מכיר את האיש שבקיר

יס מינסטר

יצחק שמיר: מי סמן ימני של מין

ראש הלשכה של שר החוץ, נץ שבניצים, הוא יועץ הסתרים הבכיר של יצחק שמיר. איש מיסתורין בעל השפעה וכוח חסרי תקדים, השולט על הידיעות והדעות המכוונות את מהלכיו של הבוס. אחרי הרוטציה הוא יהיה מנכ"ל משרד ראש הממשלה. חשיפה.

מאת יעל פז־מלמד
צילומים: סקופ 80

יוסי בן־אהרון באמת ובתמים אינו מבין את ההיסטריה שקפצה עלינו, הישראלים, בנושא השלום. "מה העיסוק האובססיבי הזה בשלום?", הוא תמה.

מה לא טוב כאן?

"בטח שלא טוב. לא פרקטי. כדאי שנפסיק קצת להתעסק עם העניין הזה".

מן הראוי לעצור כאן ולהסביר שהאיש הכמעט־אלמוני, שאינו מבין מדוע השתגעו כולם עם השלום הזה, הוא ראש לשכתו של שר החוץ יצחק שמיר, והמיועד לתפקיד מנכ"ל משרד ראש הממשלה בפרוץ הרוטציה, בעוד פחות מחודשיים. וכדי לחזק את טיעוניו כנגד העיסוק המעיק והמעייף בשלום, הוא נדרש לאח־ ה"גויים", כהגדרתו, מזרחן מהסטייט־דפרטמנט, שאמר לו עוד לפני שנים: "הערבים לא יודעים משמעות השלום בינם לבין עצמם, אז אתה רוצה להגיע אתם לשלום?" ללמדך שיש גם גויים חכמים.

המונח "גוי" איננו פליטת־פה של ראש לשכת שר־החוץ. כך הוא רגיל לכנות כל מי שאינו יהודי, כדי להסיר ספק מי לנו ומי לצרינו. עובדים בכירים במשרד החוץ תמהים: "האיש פשוט שונא זרים. הצורך להפגש עם דיפלומטים מארצות אחרות הוא עונש בעבורו. איך אדם כזה יכול למלא תפקיד כה בכיר במשרד, שכל עיסוקו עם לא יהודים?"

שלווה כמעט פסטוראלית שרה בראשית השבוע בלשכת שר־החוץ. עובדי הלשכה לא היו טרודים במיוחד. הטלפונים היו מעטים. השר היה בישיבת ממשלה. אלמלא הצורך המעיק להחשף בראיון עיתונאי, אולי גם יוסי בן־אהרון יכול היה לרוות נחת בבוקר שכזה. מקורביו התפארו עד כמה האיש לא אוהב עתונות וחשיפה אישית. "שנים הוא תופס עמדה בכירה ביותר, ורק במקרים בודדים הסכים לתת ראיון לעתונאי. הוא פשוט לא אוהב לדבר עם עתונאים. הוא מעדיף שיתנו לו לעשות את עבודתו בשקט, בלי פרסום".

ואם כבר פירסום, אז לא יזיקו כמה אמצעי זהירות, למקרה ויצטטו אותו שלא כהלכה. בעניין הזה, כמו גם בהרבה עניינים אחרים, עוזר לידו אריה מקל, לשעבר כתב "קול ישראל" בארץ ובארה"ב. אריה מצוייד בטייפ ישן עטוף בעור חום דהוי (פחות משוכלל מאלה שהתמחה בהפעלתם בעת עבודתו ברדיו) שלפעמים מתחיל לדבר במקום להקליט, אבל הוא מתגבר על התקלה במהירות רבה. הכל נעשה באווירה נינוחה ובנימוס רב שלא מכביד על האורח.

יש משהו מאד צנוע ולא־מנופח בחבורת היועצים והעוזרים המאיישת את לשכת שר החוץ. לבושם עממי. אין חליפות ועניבות. דלתותיהם פתוחות, המזכירה נכנסת לחדר מבלי לדפוק.

יוסי בן־אהרון, נמוך קומה, חובש כיפה, מבקר מדי יום בבית־הכנסת, מדבר בשקט ובלי התרגשות. גם כשהוא אומר שאסור לוותר על אף שעל אדמה מיהודה שומרון וחבל עזה; גם כשהוא אומר שהיה רוצה לראות התיישבות יהודית בלב הערים שכם וחברון. יש כל־כך הרבה דברים שהוא אינו מבין. למשל: "למה צריך להיות גמישים עם ארצות ערב? מי אמר שצריך להקריב בשביל שלום? בגלל שהערבים מדברים על שטחים בהקשר של שלום, זה אומר שגם אנחנו צריכים להיות שבויים בכך. מי אמר?".

ואין לו, למיועד להיות מנכ"ל משרד ראש־הממשלה, אפילו היסוס קל שבקלים באשר לצידקת דבריו. המסר הכללי הוא שאנחנו צריכים לעמוד מול הגויים בראש מורם, מתוך גאווה. בענין זה, ממליץ בן־אהרון, מוטב ללמוד מיצחק שמיר. "יש לשמיר גאווה יהודית, ויש בו את היכולת לדון עם הגוי על בסיס של שיוין. נכון שיש גם צברים שיותר מדי משתחצנים אל הגוי, וגם זה לא בסדר".

"יוסי בן־אהרון הוא הסמן הימני של יצחק שמיר", אומר על ראש הלשכה אחד הבכירים כ"זרות", "נכון שגם עמדותיו של שמיר נוקשות ביותר, אבל איפה הוא ואיפה בן־אהרון. הוא יכול לעבור אצלו בית־ספר". הבכיר מתוודה שלפעמים עוברת אפילו בו צמרמורת למשמע דבריו של בן־אהרון. יש הטוענים, שהמצב הפוך. שבן־אהרון בחושיו הטובים קלט היטב איזה קולות רוצה "אדוני השר" לשמוע, וכיוון את מנגינותיו בהתאם לאוזן. כך, או אחרת, דבר אחד ברור – הם משפיעים הדדית אחד על השני, וההשפעה היא עצומה.

בן־אהרון נחשב לאדם המקורב ביותר לשמיר, איש הסוד. הוא האיש הכותב את נאומיו, נלווה אליו למסעותיו המדיניים ברחבי העולם, ומכין עבורו את החומר לישיבות חשובות ודיונים מכריעים. "שמיר אינו זז מטר בלי בן־אהרון", מספרים בכירים במשרד החוץ, "הוא אינו מקבל שום החלטה בלי להתייעץ עם האיש. אין כמעט פגישה בלשכת השר שבן־אהרון אינו נוכח בה. אין נייר שמגיע לידיו של שמיר, מבלי שבן־אהרון עבר עליו קודם לכן. בדרך זו רכש השפעה עצומה על מה שקורה במשרד החוץ, ועל החלטותיו של שמיר כממלא מקום ראש־הממשלה. בן־אהרון, יהודי פיקח מאין־כמותו, הצליח ליצור מצב של תלות כמעט־מוחלטת של יצחק שמיר בו. את מחיר ההשפעה הזאת, נשלם כולנו. אדם עם דעות כל־כך קיצוניות, אסור היה לו לשבת בעמדת־כוח כל־כך מרכזית. זה ממש מסוכן. הוא מבטא את הדעות של הימין הקיצוני ביותר, שהוא בעצם מיעוט קטן בעם".

יוסי בן־אהרון איננו עסקן מפלגה שהוצנח לתפקיד. הוא משרת במשרד החוץ כשלושים שנה. אולם וותיקי המשרד, המכירים אותו מימים ימימה, טוענים שהקיצוניות הימנית היא תופעה חדשה, לפחות כלפי חוץ. ענין של שבע־שמונה השנים האחרונות, מאז הגיע הליכוד לשלטון. הללו אומרים שרק כך אולי ניתן להסביר את קידמו המטיאורי. לא יתכן אחרת לגבי פקיד שלא התבלט בכישוריו. אומר אחד מהם: "אני מתקשה להאמין שנביא הזעם הזה, המהלך עלינו אימים אם נוותר במשהו לערבים, הוא אותו יוסי בן־אהרון, האיש החביב והלא־חשוב, שמעולם לא ביטא את דעותיו. יש לי הרגשה שהוא הגיע למסקנה שהקיצוניות הזאת תשתלם לו. בן־אהרון: "תמיד החזקתי בדעות הללו.

(המשך בעמוד הבא)

"איני אוהב לרדת למסיבות דיפלומטיות בתל־אביב. אם מזמינים אותי, אני אומר 'מצטער, לא יכול לבוא'. אילו כולם היו נוהגים כמוני היו השגרירויות שוכנות כבר מזמן בירושלים."

למה לא התיישבות יהודית גם ברבת־עמון?

אלה מקצת עיקרי משנתו של יוסי בן־אהרון:

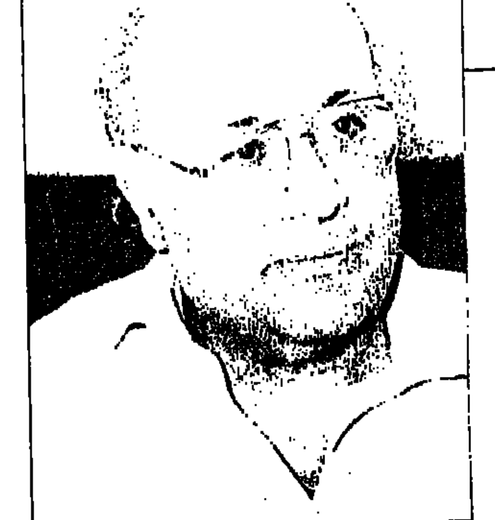
*** „אני מאמין שאפשר להגיע לשלום גם בלי ויתורים טריטוריאליים. מי אמר ששטחים הם לב הסכסוך?"**

*** „מה שצריך לתת לחוסיין זה שליטה פוליטית. כלומר שכל ערבי ביהודה, שומרון וחבל עזה, יוכל להציג מועמדותו לפרלמנט הירדני, ולבחור את מועמדיו לפרלמנט הזה. גם חלק מהמיסים ילכו למלך הירדני. הריבונות בשטחים הללו תשאר שלנו".**

*** „אחרי שיהיה שלום, הייתי רוצה לראות התיישבות של יהודים גם בירדן. אפילו ברבת־עמון. זה יחזק את החיים המשותפים".**

*** „אילו הייתי מנהל את המו"מ על טאבה, הייתי מוותר פחות למצרים, והייתי עושה את המלחמה יותר עיקשת. ויתרנו למצרים יותר מדי".**

*** „יישות פלשתינאית? אני לא רוצה להכנס לזה. כל הערבים שחיים מזרחה מאתנו, הם אותו עם. מי מהם פלשתינאי ומי ירדני, זה לא ענין שלי. בשבילי הם עם אחד".**

בן־אהרון: לא להתכופף לפני הגוי.

*** „שמיר כראש ממשלה ישקיע הפעם את כל המרץ שלו כדי לפתור את הבעיות הכואבות, כאשר תיעד הוא הנושא, ולא אם הוא ייראה טוב כלפי חוץ. השיקול המכריע לא צריך להיות איך נראה בעולם. ארצות־הברית? אנחנו צריכים לעמוד על שלנו, לא להתכופף. אני ראיתי איך הגויים מתנהגים אחד כלפי השני".**

*** „עובדי משרד־החוץ, בנציגי ישראל במרחב, אסור להם להופיע כלפי הגוי כיפי־נפש שמוכנים לוותר. הם צריכים להציג עמדה תובענית. את הוויתורים, אם צריך, שיעשו המנהיגים".**

(המשך מהעמוד הקודם)

הביקורת המושמעת נגדי, כאילו אני אופורטוניסט, היא ביקורת שתמיד יגידו על אדם במעמדי".

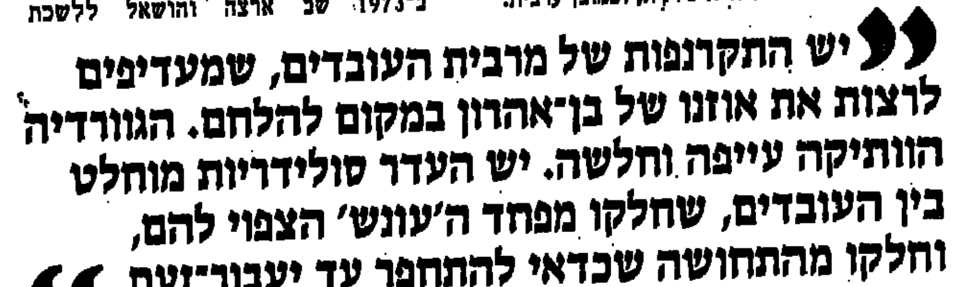
יוסי בן־אהרון, בן 54, יליד ירושלים, נשוי לשרה („אשכנזיה. הוריה באו מפולין"), אב לחמש בנות (שלוש נשואות), כולן דתיות מאוד, סב לששה נכדים. כשהיה בן חצי שנה ירדו הוריו מצריימה לחפש פרנסה. כמו יורדי שנות ה־80', הם התכוונו לחזור אחרי תקופה קצרה שנתארכה להרבה שנים. המשפחה השתקעה בפורט־סעיד. הילד יוסי התחנך בבית־ספר בריטי, למד אנגלית וצרפתית ואפילו איטלקית, וכמובן ערבית.

בנובמבר 1947, אחרי החלטת החלוקה, חזרה המשפחה – הורים וששה ילדים – לירושלים. „אני קנאי לירושלים", אומר יוסי בן־אהרון. „אינני אוהב לרדת למסיבות דיפלומטיות בתל־אביב. לא חושב שצריך לעשות את זה. אם מזמינים אותי לאירוע דיפלומטי חשוב בתל־אביב, אני אומר: 'מצטער, לא יכול לבוא'. אילו כולם היו נוהגים כמוני, היו השגרירויות שוכנות כבר מזמן בירושלים".

בצה"ל שרת בחיל־הקשר, ובו־זמנית למד באוניברסיטה שפה וספרות ערבית ותולדות המזרח התיכון בעת החדשה. אחרי הצבא עבר בדואר. ב־1956, מיד אחרי מבצע קדש, עבר לאגף המינהלה והכספים במשרד החוץ. מאוחר יותר נשלח לשגרירות בבורמה כמינהלן. את חוויותיו בשליחות הזאת סיכם בראיון שהעניק לאחרונה לשבועון הדתי "ערב שבת": „להיות יהודי בבורמה, פירושו לחיות ללא מתח של שנאה מצד הגויים. במזרח בכלל, הסובלנות גדולה בהרבה מזו שבמערב..."

כשחזר, העבירו אותו למחלקת המחקר, שם עבר עד לשליחותו הדיפלומטית הראשונה – קודם מזכיר ראשון ואחר־כך יועץ בשגרירות ישראל בוושינגטון, תחת השגרירים אברהם הרמן ויצחק רבין. בן־אהרון טוען שהיה אחד האנשים הקורבים ביותר לרבין, ואפילו סייע לו בכתיבת ספרו האוטוביוגרפי „פנקס שירות" („השקעתי בזה שלושה חודשים של עבודה"). עובד בכיר בשגרירות מאותם ימים לא מבין על מה האיש מדבר: „הוא לא התבלט בשום דבר, לבד מחריצות שאינה יודעת גבולות. כששמעתי שהיום הוא אחד האנשים רבי־ההשפעה במשרד־החוץ, לא ידעתי אם לצחוק או לבכות". תגובות דומות נשמעות מפי אנשים שהכירו אותו בתחנותיו האחרות בדרך אל לשכת שר החוץ.

ב־1973 שב ארצה והושאל ללשכת

„יש התקרנפות של מרבית העובדים, שמעדיפים לרצות את אוזנו של בן־אהרון במקום להלחם. הגוורדיה הוותיקה עייפה וחלשה. יש העדר סולידריות מוחלט בין העובדים, שחלקו מפחד ה'עונש' הצפוי להם, וחלקו מהתחושה שכדאי להתחפר עד יעבור־זעם."

ראש־הממשלה, אז – גולדה מאיר, ואחריה, שוב – יצחק רבין. התואר הרשמי: עוזר מדיני. נזכר עובד בכיר בלשכת רבין: „העוזר המדיני ממש, האיש שאתו התייעצו ואותו שיתפו בדיונים החשובים, היה ראש־הלשכה אלי מזרחי. בן־אהרון היה בעצם עוזרו של מזרחי. הוא עבר על המברקים שהגיעו ממשרד החוץ, מיין אותם לפי סדר האירועים, והעביר את החשובים לראש־הממשלה. זה תפקיד שתמיד נעשה על־ידי איש משרד החוץ, ולא היה צריך להתאמץ הרבה כדי להגיע אליו.

„לא היתה לו (לבן־אהרון) שום השפעה. הוא בקושי נראה בשטח. בוודאי שלא היה שותף לדיונים. איך התרשמנו ממנו? לא התרשמנו. הוא היה יושב בשקט בחדרו ועושה את עבודתו. ובכל זאת, אני לא מאמין שהיו לו כבר אז דעות כל־כך קיצוניות באשר לסכסוך באזורנו. הרי אם היה איש עם דעות כל־כך מוצקות, בטח היה משמיע אותן באופן זה או אחר. בכל־זאת היינו משוחחים מדי פעם, מדברים על דברים שקורים. אף־פעם לא קיבלתי את הרושם שהוא אינו שותף מלא למדיניות הכללית (של ממשלת המערך) שהכתיבה אז את פעולות המשרד; והפתיחות היתה כזאת שכל אחד יכול היה לומר את דעתו באופן הגלוי ביותר. ככלל, אני יכול לומר שלא היתה אפילו נקודה אחת שבה הוא התבלט. פקידון".

ומוסיף עובד בכיר אחר בלשכת רוה"מ בעת ההיא: „אני לא רוצה לזלזל באנשים שהתפתחו עם השנים, ואני בהחלט מקבל שאנשים שהיו פקידונים יגיעו יום אחד להיות ראש־ממשלה. אבל הרושם שלי, אחרי היכרות די ארוכה עם האיש, שקידומו לא בא לו מתוך עוצמה של כשרון ויכולת, אלא מטריקים ומניפולציות. מכך שהוא הרגיל את שמיר, באמצעים מתוחכמים ביותר, לכך שהוא לא יוכל להסתדר בלעדיו: שכן הוא זה שמעביר לו את כל האינפורמציה. ואת זה הוא עשה, על־ידי כך שחסם בפני אחרים את דרכי הגישה אל השר; וכך הפך עצמו לצינור היחיד שדרכו עובר החומר. הוא לא היחיד שהתקדם באופן כזה. שלוש שנים הכרתי את האיש ומה שחמור בעיני הוא שלא היה מצידו שום אות שיבשר לאן יגיע בקיצוניות דעותיו. הרי יצחק רבין היה ראש־ממשלה של פשרה טריטוריאלית. אז אחת מהשתיים: או שהוא שינה את דעותיו, או שהוא ישב אז ושתק, העדיף לא לאמר את מה שהוא חושב. שני הדברים לא נראים לי, בלשון המעטה".

בן־אהרון: „לא היה לי קשה לעבוד בלשכת רבין. הרי אז, לפני המהפך, היו במפלגת־העבודה ניצים גדולים. לא היו לי שום חילוקי רעות עם חלק גדול מאנשי מפלגת העבודה. זה גם איננו נכון שלא השמעתי את רעותי. רבין ידע יפה מאד, עוד מהתקופה של וושינגטון, מה אני חושב. הוא אפילו היה עוקץ אותי ומתבדח מדי פעם על דעותי. לא הסתרתי כלום. זה רק טבעי שהיום, כאשר הגעתי למעמד כזה, יגידו עלי את הדברים האלה".

אחרי המהפך ב־1977 יצא בן־אהרון לניו־יורק בשליחות המרכז למחקר של משרד החוץ, ולפני שש שנים חזר ארצה ופגש לראשונה את יצחק שמיר כשעבר מתפקיד יו"ר הכנסת לרשת את משה דיין במשרד החוץ. שמיר חיפש ראש לשכה. המליצו לו על בן־אהרון. השניים נפגשו למספר שיחות, שבסופן קיבל בן־אהרון את התפקיד. אך לא בין לילה ביצר את מעמדו כראש וראשון בין עוזריו של השר. שמיר איש אדם שמתלהב בקלות. בן־אהרון אינו אדם שמתחבב בקלות. הוא איש קר, פרגמטי מאד, ענייני תמיד, שאינו משתף את העובדים אתו – הן מעליו והן מתחתיו – בחייו ובבעיותיו. אבל אחרי כמעט שנה של עבודה משותפת נוצרה כימיה בין השניים, ובן־אהרון העפיל לעמדת־כוח שמעטים מאד זכו לה אי־פעם במשרד החוץ (ואחרי התפטרות מנחם בגין גם בלשכת ראש הממשלה).

שמיר, מספרים מקורבי השר, מעריך מאד את כושר עבודתו ואת ניתוחיו המדיניים של בן־אהרון. הוא נוהג להתייעץ עמו בכל נושא, מכבד את כושר הניתוח ואת היידע שלו. ואכן, גם מתקיפיו של בן־אהרון, וכאלה יש הרבה יותר ממכבדיו, מודים שהאיש אינטיליגנטי מאד, מעמיק ובעל־ידע עצום בנושא המזרח־התיכון, אשר יודע להציג את עמדותיו כמשנה סדורה ומפורטת (ראה מסגרת).

על מה שקרה במשרד החוץ, למן אותו רגע שבו התהדקו יחסי שמיר ובן־אהרון עד כדי תלות מוחלטת, ניתן ללמוד מפי ארבעה בכירים מוותיקי המשרד, המבקשים להשאר בעילום־שם ולו רק משום היותם עובדי מדינה: „מאז שבן־אהרון הפך לאיש החזק במשרד, החלה תקופה של פחד בקרב העובדים, שהיו מכנים אותה אפילו – טרור. העובדים הבכירים, שהיו רגילים להשמיע את רעותיהם על הדרך בה צריך לנהל את מדיניות החוץ, פוחדים להשמיע מלה. במשך השנים הם למדו לדעת שעובד אשר משמיע דעות המנוגדות לאלה של בן־אהרון, לא יזכה בקידום ולא ימונה לתפקיד שהוא מעונין בו. יש ממש נקמנות אישית בעובדים, ומדובר בטובים ובבכירים; אנשים שהקימו והניחו את הבסיס למשרד החוץ.

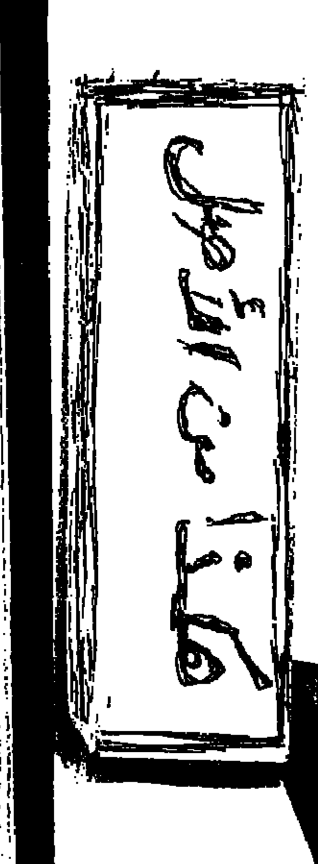
„הוא חוסם כל גישה של העובדים אל השר. בניגוד למה שהיה בעבר אין היום כל אפשרות לעובד, ויהיה זה אפילו מנהל מחלקה, להכנס ישירות אל השר ולהציג את עמדתו. חכל עובד קודם לכן את הסינון של בן־אהרון, ומגיע אל השר בצורה מעוותת. אכרו כל הנורמות שהמשרד נשען עליהן, של משיכה פתוחה

(המשך בעמוד 32)

שטיח פרסי בדרך לגרדום

פירוז פירוחזאדה, עולה חדש מאיראן, צלם מדופלם, צייד מדופלם, וידיד אישי של אחי השאה שעזר להבריח לישראל את צאצאי היחמור התנכ"י. לא עזר לו שסייע למהפכני חומייני בצעדיהם הראשונים. הם דנו אותו למוות. בכלא נצטווה לצלם את הנידונים למוות, לפני ואחרי הוצאתם להורג, וקיבל את חייו במתנה.

מאת טל בשן

אברהם יפה ז"ל ומעריצו פירוז פירוחזאדה (משמאל) במסע־ציד באיראן: תעובת של גנראל ישראלי, גיבור וחובב טבע.

בר סנה וחצי שאני "מתורת" אחריו שיתראיין - ולשווא. אם כתי־הכלא האיראניים לא שברו אותו, לא ישבור אותו אף עיתונאי. רק אנאטולי שצ'רנסקי שבר אותו: ביום בו שוחרר שצ'רנסקי והגיע ארצה, מיהר פירוז פירוחזאדה (46) לביתו, לצפות בטלוויזיה. הוא רצה לראות כיצד מקבלים כאן אדם שעבר ייסורים ומאסר ממושך רק מפני שהיה ציוני. מאז הוא לא יכול להירגע. חוסר הפרופורציה בין קבלת הפנים שהעניקה המדינה לשצ'רנסקי ("אחי גיבור התהילה", הוא קורא לו) לבין זו שקיבלו הוא וחבריו מאיראן, הסעיר אותו כל־כך שהיה מוכן אפילו לצאת לרגע מאלמוניותו אליה הזדחל לפני שלוש שנים, כשהגיע לישראל מטהראן.

הסיפור שלו מסובך עד כדי כך שבקושי הוא מסוגל להסביר אותו לעצמו: מצד אחד היה ציוני נלהב, עד כדי כך שעזר לאברהם יפה להבריח לכאן ארבעה יחמורים נדירים מאיראן. מצד שני הוא תמך במהפיכה החומייניסטית בשלביה הראשונים. חוץ מכל זה היה גם צייד מדופלם וידידו האישי של הנסיך עבדול ריזה, אחיו של השאה, גם הוא צייד ידוע. הצירוף הכלתי אפשרי הזה היה חייב להיגמר ברע, ונגמר, אכן, בכלא האיראני. התביעה המהפכנית גזרה על פירוז פירוחזאדה גזר־דין מוות.

ארבע שנים ישב בכלא, מצפה לביצוע גזר־הדין. בינתיים, נהפך לצלם ואיש יחסי־הציבור של הכלא. אחר־כך יצא מאיראן. עכשיו, אחרי כל זה, הוא חי לו עם המשפחה בשיכון בחולון, נוסע ב"גולף" ומחזיק חנות קטנה לצרכי צילום בבן־יהודה. בנאליות ישראלית בהתגלמותה. השכנים והלקוחות לא יודעים. גם ליחמורים לא איכפת: נכדיהם (היום יש 27) מתרבים להם בחרווה בחי־בר שבערבה, בלתי מודעים לחלוטין למחיר ששילמו כמה אנשים כדי להביא אותם לכאן.

"הייתי תמים – ואכלתי אותה" הוא אומר, קובר את אשליותיו בין חולון לבן־יהודה. האחים שלו, כמו רוב היהודים פליטי חומייני, בחרו לעשות זאת בלוס־אנג'לס. כולם טיפחו לעצמם בזמנו את האשלייה על כוחו של הכסף היהודי שישמור אותם מצרה (מוכר?), וכוחו של השאה. היום אפשר רק לנוד בעצב: איפה השאה ואיפה הכסף. מי שלא יצא בזמן, כמו פירוז, איבד הכל. במקרה שלו היתה זו אימפריה משפחתית של חנויות ומעבדות צילום. במקרים אחרים – כמו זה של חביב אלקנאיין, מעשירי היהודים באיראן – איבדו אנשים גם את חייהם. פירוז ראה כיצד זה קורה בפועל: הוא צילם אותם בכלא לפני המוות, שמע את היריות, צילם אותם אחרי מותם. זה היה הג'וב שלו. עכשיו רודף אותו זכרם של המתים (ראה מסגרת).

הצילום הביא אותו לכלא והצילום הוא שהציל אותו – אבל בשנות ה־70', בהן מתחיל סיפורנו, לא חשב איש מיהודי פרס על ימי רעה: איראן היתה מעצמת נפט אדירה. היהודים, זריזים ומוכשרים כרגיל, גדלו עם הבנק. השפע והשיגשוג טשטשו את החושים. גם שליחים ישראלים שבאו לאיראן נסחפו: "היו שליחים מישראל שהתחילו לעשות באיראן עסקים פרטיים. במקום ללמד אותנו ציונות הם למדו מאיתנו לעשות כסף", מספר המהנדס אברהם אביר, גם הוא מפליטי המהפיכה ההיא. פירוז, דור שלישי לעסקי צילום משפחתיים משגשגים, חזר באותם ימים מלימודי הצילום באיטליה. ממכריו נודע לי שלפני־כן חי כמה שנים בישראל. את הפרק הזה בביוגרפיה שלו הוא אינו מרבה להזכיר. אולי הוא מתבייש, אולי כועס על עצמו ועל הגורל.

יתמור ב"חי־בר" שבכרמל: רבע עד חצי מיליון דולר לגולגולת. (צילום: שי גינות)

כך או כך – הוא חזר לאיראן. מצילומי הטבע והנוף שהרבה לעשות הגיע אל הציד, או, מוטב לומר – התמכר לו: הוא פתח חברה לספארי וציד – (לוקסוס לעשירים בלבד); יצא עם שועים ורוזנים למסעות־ציד ארוכים בכל רחבי איראן וגם בחו"ל; פירסם צילומים בעתוני־ציד מקצועיים ואפילו זכה בפרסים. בכתבי־עת מקצועיים הוא מצולם עם הדב הגדול ביותר שניצוד אי־פעם באיראן. באלבום שלו הוא מופיע עם אילים אדירי־קרניים ואפילו עם נמר. מה עוד יכול גבר מזרחי לבקש לעצמו. בתמונות מופיע גם הנסיך עבדול ריזה, אחיו של השאה, צייד בקנה־מידה עולמי, ידיד אישי של פירוז. הנסיך טיפח לעצמו את אחת מחוות הגידול הגדולות והעשירות בעולם לחיות־בר. "הבית שלו נראה כמו מוזיאון של פוחלצים", נזכר אחד השליחים הישראלים שהכירו היטב. "היה שם, למשל, פוחלץ של דב לבן שניצוד בהליקופטר. הוא צד מה שהתחשק לו, איפה שהתחשק לו. צריך להבין שבעבור אנשים מהמעמד שלו, לא היה קיים מושג כמו שמורת טבע".

במסע ציד סודי במדבר יהודה נחתמה העיסקה בין יפה לנסיך ריזה: היחמורים תמורת אייל אדיר קרניים.

לתוך "אורגיית הציידים" הזו נפל מייסד רשות שמורות הטבע בישראל, האלוף אברהם יפה ז"ל. ליפה היה חלום: להביא לחי־בר בישראל יחמורים איראניים – שרידיו האחרונים עלי אדמות של היחמור שהסתובב כאן בתקופת המקרא. זה לא היה פשוט: האיראנים, מודעים לנדירותם, החזיקו את שניים־עשר היחמורים שלהם בשמורה מיוחדת ליד הים הכספי ושמרו עליהם כעל בבת־עינם. מחירה של חיה אחת כזו נע בין רבע לחצי מיליון (!) דולר. כך למשל, קנה בזמנו הברון פון־אופל (כן כן, זה מהמכוניות) במיליוני דולרים מספר יחמורים איראניים לגן־החיות הפרטי שלו – וגם זאת תוך הבטחה להעביר חזרה לאיראן את ה"ריבית": כמה מהצאצאים שיוולדו.

(המשך בעמוד הבא)

מהפכני חומייני בטהראן: הם קרעו לגזרים גם את הנמר של השאה (צילום "גאמא")

פוחלצים בביתו של הנסיך עבדול־ריזה: בשבילו, שמורות־טבע לא היו קיימות

(המשך מהעמוד הקודם)

יפה קיווה לצאת יותר בזול: הוא ביקש לקשר אותו עם אחי השאה, דרכו קיווה להשיג את היחמורים. פירוז, למרות נטיותיו השמאלניות והציונות הלא־כל־כך לוהטת שלו, הסכים ברצון. אברהם יפה היה בעיניו סמל: תערובת של גנראל ישראלי גיבור וחובב טבע. „הערצתי אותו", הוא מודה גם היום, אחרי שנחל ממנו אכזבה אישית מרה.

אלוהי היחמורים עזר: התברר שבגלריית הפוחלצים של הנסיך חסר עדיין, לא יאומן, אייל מישראל. יפה מיהר להזמין אותו למסע ציד בארץ כאורחו האישי, וכך, ב־1976, הגיעו עבדול ריזה ופירוז לישראל "אינקוגניטו", ויצאו למסע ציד במדבר יהודה. יחד עמם יצאו גם השייך הבדווי סולמיאן אל־הוזייל ומייק ואן־גרוונברוק, מי ששימש יד ימינו של יפה בעסקי הרשות. קליקו צילום של הנסיך עם איל אדיר־קרניים (פירוז עדיין שומר על הצילום). המשימה בוצעה. ומה הציע הנסיך ליפה בתמורה? נכון. ארבעה יחמורים איראניים. סידור לא־כל־כך תיקני אבל יעיל – אלמלא פרצה המהפכה.

בקיץ 1978 החלו המהומות הגדולות באיראן. הפגנות של מאות־אלפי איש נערכו נגד השאה ברחובות. „זה היה מחזה מדהים, מפחיד, תופעת־טבע ממש", מספר אורי לובראני, מי שהיה אז הנציג הבכיר של ישראל באיראן. פירוז, צייר בעל חושים חדים, הרגיש שהאדמה בוערת – לפחות מבחינתם של השאה והיחמורים (לגבי עצמו, משום מה, הוא היה הרבה יותר אופטימי). הוא כתב ליפה והציע לעשות מאמץ אחרון להשיג אותם בטרם יהיה מאוחר מדי. בתחילת 1978 הגיע יפה לאיראן כדי לטפל בהעברת היחמורים – וקיבל התקף־לב. לפני שעלה למטוס (הוא סירב להתאשפז בבית־חולים באיראן) דאג קודם לשלום היחמורים.

בנובמבר 1978, שנייה לפני שעת האפס, הגיע לאיראן מייק ואן־גרוונברוק, הולנדי רב־מעללים (מאוחר יותר הבריח יענים מדרום־אפריקה, סולק מרשות שמורות הטבע בעקבות "אי־סדרים" וכיום הוא בעליה של חוות יענים משגשגת בדרום). כבר לא היה עם מי לדבר: הנסיך עבדול ריזה ברח, וגם מנכ"ל שמורות הטבע האיראני היה בדרכו לחו"ל. למרות זאת הוחלט לנסות להשלים את "מבצע־יחמור". וכך, בליווי צייד, קרונות ואנשי אבטחה נסע מייק לשמורת "קנרה" בים הכספי. פירוז, לדבריו, סייע לו להתארגן ואף פיזר מכספו 8,000 דולר פה ושם. בשמורה הצליח מייק לתפוש ארבעה יחמורים. לתומו סיפר לפועלים המקומיים שהם מיועדים לישראל וזו, התברר, היתה טעות פטאלית: הפועלים נזעקו מיד, איימו על מייק ושיחררו את היחמורים. מייק גילה דבקות מרשימה במשימה, אסף את היחמורים חזרה תוך כדי נסיעה, ודהר לכיוון טהראן.

היחמורים "אופסנו", אבל הבעיות לא תמו. ראשית, היה צריך להסדיר את טיסתם. מנהל תחנת "אל־על", מר בקנשטיין, כמעט השתבץ מהרעיון שעליו לאשר הטסת ארבעה יחמורים ארצה. הימים, צריך לזכור, ימי בריחה מבוהלת מאיראן, והמטוסים היו מלאים עד אפס מקום באנשים ושטיחים. לבסוף הסכים, תמורת התחייבות לתשלום נזקים אפשריים. „עכשיו היינו צריכים לקבל אישור יצוא ממנהל גן־החיות הלאומי", מספר מי שטיפל בנושא, „וזה היה אנטישמי עם קבלות. כששמע שהחיות הולכות לישראל, הוא לא רצה לחתום". לבסוף שוכנע בתנאי שהישראלים יסכימו להוציא באותה טיסה גם את... הנמר המלכותי של השאה, „חיה אדירה בגודלה". אותו אדם הסכים, בלית־ברירה – „למרות שלא ידעתי איך אבקש אישור לזה מבקנשטיין. מילא היחמורים, אמרנו לו, הם חיות מאוד שקטות. אבל איך נשכנע אותו להטיס נמר?". למחרת, כשהגיעו עם משאית לאסוף כמסוכם את הנמר, התברר שהבעיה נפתרה, אבוי, מאליה: „ההמון האיראני שראה בנמר סמל של המלוכה פשוט קרע אותו לגזרים, פסים־פסים". לא נעים, אבל לכל המעורבים הוקל על הלב.

היחמורים הגיעו ליעדם בשלום. גם הישראלים נמלטו מאיראן ברגע האחרון. ב־17 בפברואר 1979 עלה חומייני לשלטון. פירוז הגיע ארצה עם משפחתו בתחילת 1979, שכר כאן דירה – וחזר לאיראן, לטפל ברכוש. כמוהו עשו יהודים איראנים רבים. למה? האם לא הבינו את גודל הסכנה? האם היהודים האיראנים אכן מכורים עד כדי כך לכסף? „כמו כל היהודים בגולה, לא יותר", מסביר לובראני, „להם פשוט היה יותר מה להפסיד. הם דבקו ברכוש כי הוא היה בטחונם היחיד במשך דורי־דורות".

„מה הייתי שווה בלי הכסף שלי?" מסביר פירוז, „אם אתה יוצא בלי כלום – בכל מקום אתה כלום. יותר טוב היה לי להסתכן ולחזור לשם לטפל בו, מאשר להגיע לפה יחף".

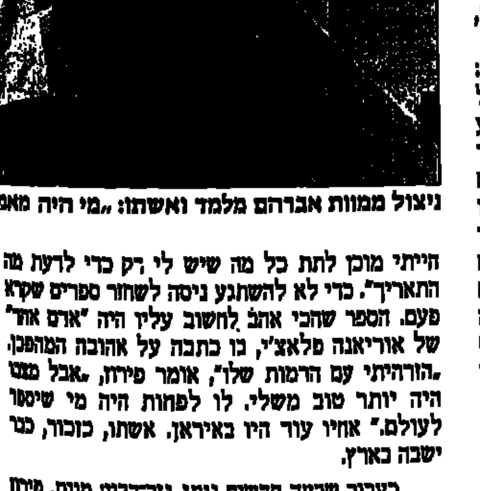
גם האופטימיות היהודית שיחקה תפקיד מכריע: יהודי איראן, שהיו מאות שנים במעמד "בני חסות" של השלטון המוסלמי בפרס, לא האמינו שחומייני יגע בהם לרעה. „ככה הוא הבטיח כשישב בפאריס", מספר פירוז, „ואנחנו האמנו לו". מדבריו עולה שיהודים רבים, בעיקר מחוגי השמאל והמשכילים, תמכו במהפכה בתחילתה: בתום ימי המהומות הראשונים, כך האמינו, תתפרק השותפות המוזרה בין הקנאים השיעים לשמאלנים המתקדמים – והשיעים הפרימיטיביים ילכו הביתה. „חשבנו לעצמנו – למה בעצם שלא תהיה לנו דמוקרטיה? לא תפסנו שבסוף יקום הגולם על יוצרו, שהקנאים של חומייני ישתלטו על כולם".

„אחת השיטות שלהם היתה להוציא להורג בתשלומים – בכל שעה יורים באבר אחר בגוף, עד שאתה מת".

אבל אמא־מהפכה, כידוע, אוכלת את בניה, במיוחד את בניה היהודים. זמן קצר אחרי עליית חומייני הוצא להורג חביב אלקנאיין, ראש הקהילה היהודית. אחריו הומת אלברט דניאלפור, תעשיין יהודי עשיר. עד היום לא ברור אם הומתו בשל קשריהם עם הציונות או בגלל כספם. כנראה בגלל שני הדברים גם יחד. „נדלק אצלנו אור אדום, אבל אמרנו לעצמנו – זה בסדר, אני לא אלקנאיין, הוא באמת היה עשיר יוצא־דופן". בסופו־של־דבר זה קרה גם לפירוז: אחד מעובדיו בעסק הלשין עליו כאילו הוא מבזה את חומייני, והציג גם ראייה: תצלום מפוברק שבו מורכב ראשו של חומייני על גוף של חמור.

בדצמבר 1979 זומן פירוז פירוזזאדה למשפט בפני בית־הדין של המהפכה. הוא עבר את הפרוצדורה הרגילה: משפט בן עשר דקות בפני "מולה" – שופט איסלאמי – בלי סניגור, ושילוח לצינוק עד מתן גזר־הדין. שבעה חודשים ישב שם והמתין, מכווץ (מידות התא היו קטנות מגופו), מנותק „בלי ספר, אדם, שעון או חלון. „פתאום אתה מרגיש שאתה שום דבר, אפס.

ניצול ממוות אברהם מלמד ואשתו: „מי היה מאמין ש[...]הר" (צילום: ראובן קסטרו)

הייתי מוכן לתת כל מה שיש לי רק כדי לדעת מה התאריך". כדי לא להשתגע ניסה לשחזר ספרים שקרא פעם. הספר שהכי אהב לחשוב עליו היה "ארם אחר" של אוריאנה פלאצ'י, בו כתבה על אהובה המהפכן. „הזדהיתי עם הדמות שלו", אומר פירוז, „אבל מצבו היה יותר טוב משלי. לו לפחות היה מי שיספר לעולם." אחיו עוד היו באיראן. אשתו, כוכור, כבר ישבה בארץ.

כעבור שבעה חודשים ניתן גזר־הדין: מוות. פירוז נשלח לכלא אווין שבטהראן, שם קובצו יחד פושעים מקצועיים, בכירי המשטר הישן, אנשי השמאל הדתי והשמאל החילוני ("המתאברים") ואנשי כת הבהאיים שנרדפו על־ידי החומייניסטים באכזריות. „לעומת הצינוק, אווין היה בית מלון. יכולנו לצאת לחצר, לדבר בינינו, ובעצם לנהל את החיים באגף בעצמנו". כיוון שבתי־הכלא נחשבו ל"מכללה איסלאמית לחינוך־מחדש", סופקו לאסירים רק ספרי דת איסלמיים. פירוז ביקש ספר תנ"ך, וקיבל סיפורי תנ"ך מצויירים. הספר נמצא על השולחן בסלון בחולון – כריכת עור חומה, דפים במצב טוב. „היינו יושבים בתא ומתווכחים על פרשיות בברית הישנה, החדשה ובאילסאם".

את ה"אידיליה" הזו הפרו ההוצאות היומיות להורג: „בכל ערב, בשעה קבועה, היו קוראים לכמה אסירים מהתא. היינו מקפלים את הציוד שלהם ושותקים. ידענו שהם לא יחזרו. זה היה כמו יד שנשלחה ללול תרנגולות. אף פעם לא ידעת מתי יגיע תורך". כשקראו בשמו של פירוז באחד הערבים, ידע שהרגע שלו הגיע. „לקחתי את החפצים ונפרדתי מהחברים לתא. הייתי מוכן לרגע הזה כבר הרבה זמן". כשעיניו מכוסות הוא הובל במבוך של מסדרונות. „ופתאום, במקום לפנות שמאלה לחדר ההוצאה להורג – הם פנו ימינה. התפלאתי. בסוף, כשהורידו לי את הכיסוי מהעיניים, מצאתי את עצמי בחדר מלא

[...]שלטות. „אתה יודע לצלם?" שאלו אותי. התברר שהו צריכים בדחיפות לצלם גופות של שלוש־מאות [א]נשים שהוצאו להורג. „הייתי כל־כך בהלם שלקחתי [מ]צלמה, אני זוכר אפילו איזו, 'ממיה 220', וניגשתי [ל]עבודה".

דגלי ישראל וארה"ב על מעבר חציה בטהראן, מידרס לרגליהם של ילדי המהפכה האיראנית: האור האדום נדלק מאוחר (צילום: "גאמא").

כך החלה הקריירה של פירוז כצלם הכלא. עליו היה מוטל לצלם את הנידון למוות "לפני" ו"אחרי". לא פעם היו אלה אנשים שהכיר. „אחת השיטות שלהם היתה הוצאה להורג בתשלומים – בכל שעה יורים באבר אחר בגוף, עד שאתה מת. ככה הרגו את יצחק סנהי" (ראה מסגרת). כל הגופות, בדרך כלל 20־30 ליום, הובלו במשאיות. חלקן נקברו, חלקן נעלמו. קיימת סברה שהאיראנים זרקו אותן ממסוקים לביצות המלח במדבר. יהודים שרצו לקבור את יקיריהם כהלכה נאלצו לקבור אותם במקום מבודד, שכן הם נחשבו ל"מטמאי האדמה". אין פלא שעיניו של פירוז עצובות דרך קבע. המחזות שראה מספיקים לטראומה לכל החיים – אבל מצבו כאסיר הלך והשתפר: הוא עבר לישון במעבדת הצילום, קשר קשרים עם הסוהרים וקנה את אמונם. „הסוהרים שם לא היו אנשים רעים מיסודם, אבל שטיפת־המוח שעשו להם טימטמה אותם לגמרי. מהבחינה הזו גבלס יכול היה ללמוד הרבה ממנהיגי המהפכה".

פירוז, יהודי לא טיפש, נקט לפי הכלל „אם אינך יכול לנצח אותם – הצטרף אליהם". הוא צילם את מפקדי הכלא והתביעה המרכזית (הגוף המבצע של המהפכה) והעניק להם את הפורטרטים הצבעוניים בתוך מסגרות („זה עשה עליהם רושם עצום. חלק מהם הצטלמו פעם ראשונה בחיים"); הוא אירגן לאסירים יהודיים ימי חופשה מהכלא תמורת תרומות "צדקה" לארגוני המהפכה; הוא לימד את מפקדי הכלא לקצות

„עזרתי לאברהם ברוכים לעלות במדרגות. לא רציתי שיגידו שיהודים לא הולכים למות בראש זקוף".

ציוד (צילום, תרופות, חומרי בנייה) בזול ולמכור אותו אחר־כך ביוקר – בקיצור, הגניוס היהודי במיטבו. עד כדי כך עלתה קרנו של סראג'־פירוז שהוא נתבקש להכין תערוכת צילומים חינוכית מבתי־הכלא של המהפכה, משהו בנוסח "המכללות האיסלמיות לחינוך־מחדש" (התערוכה, אגב, הוצגה לא מזמן ברומא). בשלב מסויים הציע למפקדיו לעבור לוידיאו
(המשך בעמוד 42)

שצ'רנסקי, אחי גיבור התהילה

[...]פירוזאדה אומר: „ראיתי את [שצר]נסקי בטלוויזיה – וירדו לי [דמ]עות. מול העיניים שלי עלו החברים [ש]לא חזרו מהכלא".

[...] האיראני לא מאמינים בדמעות, [...] מרגת בחן, אבל במח שנוגע [...] יהודים שהוצאו שם להורג, הוא [...] הלא־מונצחת מדויק את [...] עוזית זכרון קטנה בבית [...] שם, גם הם היו ציונים, לא [...]נסקי.

[...] יצחק סנהי, יוסף [...], יעקב צורניאן [...] שמות שלא נכנסו לתודעת [illegible]

אותי,' הוא אמר לי. בכוח עזרתי לו לעלות במדרגות. לא רציתי שיגידו שהיהודים לא הולכים למות בראש זקוף".

עשרה יהודים הוצאו להורג במהפכת באיראן. „לא נעים", אומר אחד שהיה שם, „אבל יחסית למספר האנשים שהומתו במהפכת הזו, אפשר לומר שיכול היה לחיות הרבה יותר גרוע. מומתים מקטנים יחסית של הקטסטרופה היהודית, יחד עם [illegible]

[illegible]

רותם אשבל, מ״פגשים״ מהערוץ השלישי

[illegible] לבב
[illegible] ראובן קסטרו

המעפעפת של המדינה. רק בת 10 וכבר צריך לעבור תחקיר בטחוני כדי לקבל את הטלפון שלה. „כשאני עוברת ברחוב, האנשים רואים דמות ציבורית. כל אחד מסתובב אחורה כאילו ראה איש מהחלל שהולך על ארבע". רב־שיח של עתונאי פרובינציאלי עם התופעה וההורים. כשאבא־אמא גונבים לה את ההצגה, הוא מגלה שהתפוח לא נופל רחוק מהעץ.

רותם אשבל בחדר הילדים, בחצר, ובסלון עם אבא שייקה, אמא ציפי, האחות שירה והאח אריאל: „בית של ספר, לא של טלוויזיה".

„הכל, רק לא פרסומת לתחתונים

„לך תכתוב על רותם", הורה העורך לעיתונאי הפרובינציאלי והלה לא ידע את נפשו מרוב שמחה. הוא אפילו לא שאל „רותם מי"?. הוא תיכף ידע. רותם. הילדה הכי מפורסמת בארץ, המופיעה בתשדיר השרות לטלטקסט, הערוץ השלישי בטלוויזיה שלך המראה לך מתי ממריאים ונוחתים מטוסים.

רק בת 10 וכבר קשה מאוד להשיג את מספר הטלפון שלה. העיתונאי הפרובינציאלי עבר תחקיר בטחוני („אלפים מתקשרים אלינו", אמרו בטלוויזיה). לבסוף הצליח להגיע אל ציפי אשבל, האמא של רותם, והיא הסכימה לתת את רותם שלה לראיון נוסף.

כבר בדקות הפתיחה, בדירה תל־אביבית צנועה ובנוכחות אמא ציפי, אבא שייקה, האחות שירה (בת 15) והאח („הוא עוד יגיע רחוק") אריאל, בן ארבע וחצי, עשה הפרובינציאלי טעות ראשונה. זה קרה כשרותם שאלה, „אתה יודע מה קורה עכשיו כשאני עוברת ברחובות העיר"? ועיפעפה בעיניה, העיפעוף המוכר כל־כך מהתשדיר.

„מה קורה ברחובות, מה קורה"? חקר הפרובינציאלי ורשם בשקיקה.

רותם: „כל אחד מסתובב אחורה, כאילו ראה איש מהחלל שהולך על ארבע".

פרובינציאלי: „אני לא הייתי מזהה אותך. מה, את הולכת על ארבע"?

רותם צוחקת. אבא שייקה צוחק. אמא ציפי מגישה שתייה. משפחה חמה ולבבית. מתייחסים בהבנה לבורותו של הכתב הפרובינציאלי.

רותם: „לא. אני לא הולכת על ארבע. אבל האנשים רואים דמות ציבורית. גם אני הייתי מתרגשת אם הייתי רואה את ירדנה ארזי. אבל הם לא מבינים,

(המשך בעמוד 17)

הכל, רק לא פרסומת לתחתונים

(המשך מעמוד 15)

עובדה, שבשלב מסויים זה מעצבן. אני כבר לא יכולה ללכת ברחובות".

פרובינציאלי: „או אולי תפסיקי ללכת ברחובות? ללכת בסימטאות חשוכות"?

רותם: „מה פתאום? אני אפסיק ללכת לסרטים"? הטלפון מצלצל.

אמא ציפי: „יהיו עוד הרבה טלפונים בזמן הזה. כל הזמן מתקשרים".

ילדה בשם רוני בטלפון.

אמא ציפי: „היה כתוב בעיתון ששייקה עובד בחל"ל, אז הילדה הזו, רוני, התקשרה לאל-על וקיבלה את מספר הטלפון שלנו".

אבא שייקה: „לא נותנים לכולם את הטלפון, לפחות שבשלב מסויים רותם דווקא התלהבה מזה".

אמא ציפי: „ילדים מתקשרים כהמוניהם לטלוויזיה".

אבא שייקה: „כשהיא מופיעה במגרש משחקים, כולם מפסיקים לשחק ומתרכזים סביבה".

פרובינציאלי: „אינכם חוששים שזה עלול להזיק לה"?

אבא שייקה: „לא, אנחנו לא נותנים בשום פנים ואופן לעבור את הגבולות. קודם כל היא ילדה. בשורש לא ניתן לפגוע, למרות שהיא ילדה מאוד פופולרית".

רותם (מהמסדרון): „הילדה הזאת, רוני, מזמינה אותי לים".

אמא ציפי: „אני לא אתן לך ללכת לים עם אנשים שאינך מכירה".

אבא שייקה: „רותם היא ילדה מאוד ביישנית".

פרובינציאלי: „באמת"?

אמא ציפי: „בסומסום היא שרה עם קיפי, וזהו. אחר כך ביקשו אותה בזהו-זה ואחרי תוכנית אחת כבר רצו אותה. אבל המכה הכי-הרצינית היתה עם תשדיר-שרות. רותם, ספרי לו על הזקנה בקניון".

רותם: „אה, כן. ניגשה אלי אשה זקנה, נראית בת שבעים, היו לה ילדים כאלה סביבה. אמרה לי - וזהי הנכדה שלי, וזה הנכד שלי, תמשיכי לשעשע אותנו בטלוויזיה".

אבא שייקה צוחק, אמא ציפי צוחקת. כתב פרובינציאלי צוחק, רותם עוברת ליידיש. שוב מעפעפת את העיפעוף הנפלא ההוא. פרובינציאלי נואש. „א־שיינע מיידלע, א־שיינע מיידלע", מעפעפת רותם, וכולם צוחקים. האווירה נעימה. לפרובינציאלי אין כלל תחושה שהוא נמצא בבית מפורסם.

אמא ציפי: „ואיך היתה האשה ההיא בקניון"?

רותם מתקשה לזכור. אמא ציפי עוזרת קצת: „אני יודעת שאת לא אוהבת שניגשים אליך..."

רותם: „אה, כן. היא אמרה: אני יודעת שלאנשים גדולים אסור לגשת, אבל אני רק רוצה להגיד שאת מקסימה, ושתמשיכי ככה".

אמא ציפי: „ובבית היולדות? טוב, רותם, אני כבר אספר. את לכי להצטלם".

רותם משתפת פעולה עם רובי הצלם. היא רגילה לצלמות, טוב, מצלמות טלוויזיה, לא כאלה פשוטות. אבל היא ממש לא סנובית.

אמא ציפי: „חמותי שכבה בבית-חולים הקריה, ובאנו לבקר אותה. הגיעה אשה ללדת, והיא אמרה לבעלה 'אוי, זוהי רותם מהטלוויזיה'. ואז היא פנתה אלי, ואמרה: לא חשוב מה יוולד לי, אני אקרא לו/לה רותם. הבת שלך כל-כך מקסימה'! ממש התרגשתי. תאר לעצמך? אשה רואה תשדיר-שרות, וכבר קוראת לתינוקת שלה רותם".

את שמה של רותם קיבלה הטלוויזיה הלימודית, מחלקה החינוכית, מבית-הספר שלה. כשצילצלו מהטלוויזיה וביקשו להביא אותה לבחינות, אמרה אמא ציפי: „אתם יכולים לקחת אותה כבר".

פרובינציאלי: „חשתם בכשרונה כבר קודם"?

אבא שייקה: „יש לנו כמה כשרונות בבית".

אמא ציפי: „לרותם דווקא אין קול יפה".

אבא שייקה: „אבל יש לה נוכחות, מה שנקרא פרזנטציה".

אמא של רותם: בסך־הכל היתה לך ילדה נחמדה, קופצנית, שלעולם לא הולכת, ודווקא הדברים האלה, הביאו אותה למה שהגיעה".

פרובינציאלי: „ציפי, את לקחת אותה לטלוויזיה"?

אמא ציפי: „לא. אני לא מסיעה ילדים. הטלוויזיה שולחת מונית, והם באים ולוקחים אותה".

אבא שייקה: „פעם, במקרה, הלכנו לתוכנית, וראינו איך אמהות דוחפות ילדים לתוכניות"...

אמא ציפי: „שייקה מתכוון להגיד, שרואים אותה בכל התוכניות, או חושבים שאנחנו דוחפים, שאנחנו עובדים בטלוויזיה. כבר שאלו אותי: 'איך את דוחפת אותה'? אז אמרתי: 'יש לי מכבש'".

רותם חוזרת מהצילומים, כועסת. „תשאל גם אותי. למה אתה שואל רק את ההורים"?

אבא שייקה: „על חשבון הלימודים לא הסכמנו שהיא תלך לטלוויזיה".

אמא ציפי: „מהלימודים היא לא נעדרה אף יום. רק פעם אחת, כיסנ ביוני".

פרובינציאלי: „ובחופשה"?

אמא ציפי: „לתשדיר-שרות היא הצטלמה שבעה ימים רצופים, משעה שמונה בבוקר עד חמש בערב. עבודה מאוד קשה".

פרובינציאלי: „בטח קיבלה תשלום טוב".

אבא שייקה: „היום הגיע השיק. בריחה".

אמא ציפי: „יש לה בקרוב יום-הולדת. נקנה לה מה שהיא תרצה".

אבא שייקה: „נוסיף לה פי-ארבע ונקנה".

אמא ציפי: „אתה שומע? הוא אומר שנוסיף לה פי ארבע ונקנה".

אמא ציפי יוצאת להכין קפה, רותם שוב עם הצלם, ואבא שייקה מזדרז ואומר: „לאחותה יש קול זמיר. מנבאים לה עתיד. ילדה מאוד שקולה, עם קול בלתי-רגיל".

פרובינציאלי: „מה אתה אומר על זה, שתשדיר-שרות עושה כזה בלגן"?

אבא שייקה: „הבית שלנו זה יותר בית של ספר, לא של טלוויזיה. אני לא רוצה שהילדים יהיו חולי טלוויזיה. אבל זו עוצמה בלתי רגילה. מי שמתמכר – זה נורא. אנחנו מעדיפים ספר טוב, למרות שזה נשמע יומרני".

שוב טלפון, הפעם לאחות שירה.

אבא שייקה: „זה הבמאי שלה, מלהקת הצופים קרואן צוציק. הבמאי הזה אומר על אריאל שהוא יהיה הכוכב האמיתי של המשפחה".

אמא ציפי (מהמטבח): „היא תשבע את הצלם".

אמא ציפי יודעת. היא לומדת פסיכולוגיה לתואר שני. היא מבינה בפסיכולוגיה.

פרובינציאלי: „מה את אומרת על כל התופעה מבחינה פסיכולוגית"?

אמא ציפי: „אסור לאבד את הכיוון. באיזה שהוא שלב זה מרגש, אתה מבין? בסך-הכל היתה לך ילדה נחמדה, קופצנית, ילדה שלעולם לא הולכת, רק רצה וקופצת. ודוקא הדברים האלה, שתמיד התלוננתי עליהם, הביאו אותה למה שהיא הגיעה".

אבא שייקה: „זו האישיות שלה. אני..."

אמא ציפי: „צריך היה להכין אותה להמון תגובות. הכנתי אותה. למשל לקנאה. היו אפילו שלעגו לה".

אבא שייקה: „ציטטו מהתוכניות. אמרו ש..."

אמא ציפי: „ובתשדיר אומרים גם את השם שלה. אז כבר קוראים לה ברחובות בשמות. אמרתי לה שכאשר היא תגיע לבית-הספר, אנשים יקנאו. זה טבעי. היא גם צריכה לדעת שפעם זה ייגמר. ההצגה תגמר".

פרובינציאלי: „היא לא תמשיך בקריירה"?

אמא ציפי: „כל עוד היא ברשותי, היא בסך-הכל ילדה והיא תשאר ילדה. היה פרק נעים אבל הוא חלף".

אריאל („הוא יהיה הכוכב של המשפחה") פותח בהצגה, ביוזמתו. אבא שייקה צוחק. אמא ציפי שרה עם האח הקטן כלי קול. רותם עוזרת. הצלם מצלם ופרובינציאלי כותב.

אריאל: „אני רוצה להיות שחקן כמו רותם. לא כדורגל. טלוויזיה. שחקן טלוויזיה זה הכי כיף להיות".

הפרובינציאלי עושה עוד טעות. כתבים פרובינציאלים עושים הרבה טעויות. מהתרגשות. לא תמיד מאפשרים להם לראיין אישיות ציבורית. הוא אומר: „אני דוקא לא מבין למה הטלטקסט נחוץ". אמא ציפי עושה לפרובינציאלי סימנים שישתוק. אסור לפגוע בטלטקסט. „יש שם משחקים לילדים, סיפורים, חדשות, זמני נחיתה של מטוסים".

פרובינציאלי: „זה שווה משהו"?

אמא ציפי: „כן".

פרובינציאלי: „יש לכם"?

אמא ציפי: „אנחנו מתכוונים לרכוש".

רותם: „אני מקוה שיתנו לנו הנחה".

לתשדיר הטלטקסט הגיעה רותם מ"זהו זה".

אריאל: „אפילו בלי בחינות לקחו אותה לתשדיר".

פרובינציאלי: „למרת בעל פה את הטקסט"?

אמא ציפי: „העבירה בו מבט, וזהו".

רותם: „ומאז אני לא יכולה לעבור ברחוב".

פרובינציאלי: „זה עשה אותך שוויצרית"?

רותם: „לא".

אמא ואבא: „היא תמיד היתה". צוחקים.

פרובינציאלי: „אין לך פחד קהל"?

אמא ואבא: „לקהל יש פחד ממנה". צוחקים. ממש אווירה נינוחה. הם בכלל לא סנובים.

בקיץ לא עושה רותם הרבה. הטלוויזיה חסרה לה מאוד. גם נעשה קצת שקט בבית.

אמא ציפי: „אחרי שהתשדיר הראשון הופיע, הטלפון לא פסק לצלצל". כולם היללו, אך היתה גם ביקורת, והילדה נעלבה.

רותם: „אם הייתי מנוסה במקצוע, אני מבינה. אבל אני רק ילדה, וכל דבר רע שכותבים עלי, אני נעלבת".

אמא ציפי: „רוצים אותה לעוד פירסומות. אבל אני לא נותנת אותה עכשיו".

רותם: „אני גם חושבת שלקהל יימאס ממני. צריך לתת לעניין להגמר, להרגע קצת, להקטין את האש, ואז לעלות עוד פעם".

אמא ציפי: „ואני גם לא אתן אותה לדברים שלא מתאימים".

פרובינציאלי: „למשל"?

אמא ציפי: „למשל, לפרסומת לתחתונים. אני כן אתן אותה להצגת ילדים, אני כן אתן אותה לסרט ילדים, לתשדיר שרות. אבל היא צריכה להישאר ילדה, כמו שהיא. ילדה חברותית וחמודה".

אבא שייקה: „כן, כמו שהיא. מאוזנת".

עמוס לבב

מטכ"ל אפור, סתם קשקוש?

אין נביא בצבאו. שבוע לפני יום הכיפורים 1973 הוא הזהיר מפני מלחמה ולא שמעו לו. עשר שנים לפני הקמת המפח"ש הוא הציע את הרעיון, ודחו אותו. את המלצתו לסגת מלבנון הגשימו אחרי שנה רוויית דם וכאב. האלוף אליעזר יערי פושט מדיו ולא מנסה לשחק את הנביא הצודק. עכשיו הוא מתריע על בעיות מנהיגות בצבא, על מחסור בקצינים חושבים, על צורך ברפורמה במטכ"ל, ועל התרופפות המשמעת. ראיון עם ה"זקן" שייצג את דור תש"ח במטכ"ל של "ילדים".

מאת עמנואל רוזן

מידע שהתקבל ערב ה־30 בספטמבר 1973 באגף המודיעין של צה"ל, הזהיר מפני מלחמה כוללת שסוריה ומצרים עומדות לפתוח נגד ישראל למחרת הי־ום. הקצין שהיה אחראי במודיעין על הגיזרה הסורית, הזעיק את פיקוד הצ־פון. הכוחות נכנסו לכוננות. אבל ראש אמ"ן לא סמך על המידע, והקצין הואשם בנסיון להחדיר דעות אישיות להערכה המודיעינית. המלחמה פרצה כעבור שבוע...

זמן לא רב לאחר־מכן היה קצין המודיעין הזה, היום אלוף אביעזר יערי, בצוות חניכי המכללה לבטחון לאומי אשר המליצו לשנות את מבנה המטה הכללי ולהקים מפקדת־על לחילות השדה. הצעתם נפסלה, אבל אחרי עשר שנים הוקם המפח"ש וכצה"ל דיברו על מהפכה. ב־1984 היה יערי מפקד המכללה, ובעבודה שחיברו שם על המלחמה בלבנון הוא הגיע עם אנשיו למסקנה שצה"ל חייב לסגת. גם בפעם הזאת לא הקשיבו לו. הנסיגה בוצעה כעבור שנה, „שנה כואבת מאוד", יאמר אלוף יערי.

ולפני שבועיים, בראיון לבטאון צה"ל "במחנה", התריע יערי על תחלופה מהירה של אלופים במטכ"ל. הוא אמר שזהו מחדל בגיבושו ובהכשרתו של סגל הפיקוד הבכיר, וקבע כי „הגישה העקרונית צריכה להיות שעל אלוף למלא את תפקידו במשך כל התקופה המיועדת". חמישה ימים אחרי פרסום הדברים הודיע הרמטכ"ל על סבב המינויים החדש, והתפוצצה פרשת "הכסאות המוסיקליים". יערי נשבע שכאשר אמר מה שאמר לא ידע על כוונות הרמטכ"ל. הוא רק התריע, ושוב לא הקשיבו לו.

עכשיו, אחרי 38 שנות שרות שהחלו לפני הקמת המדינה וצה"ל, האלוף יערי לא מנסה לשחק את הנביא הצודק. ה"זקן" שייצג את דור תש"ח במטכ"ל של "ילדים" כמו אהוד ברק ואמנון שחק – הולך הביתה. במוסד הזה היה מנותק מעמדות השפעה, חף מכל קליקה ומשחקי קידום. רק פעם אחת התאכזב – כאשר לא מונה לראש אמ"ן למרות שהיה המועמד של הרמטכ"ל רפול לתפקיד (ראה מסגרת). מתוסכל? „לא, לא מתוסכל". עצוב? „אולי כן. היה לי חבל, אבל חייתי עם זה".

המידשאות ועצי הירק של המכללה לבטחון לאומי, ממנה נפרד בשבוע שעבר, הולמות אותו. יש משהו מרוחק בבית האולפנא הצבאי הזה, בו מתווים קצינים בכובד ראש את מהלכי צה"ל בשדה־הקרב העתידי, כאשר במטכ"ל הרוחש ממנים ומפטרים אלופים ושוברים את הראש איך לצאת בכבוד מפרשת ה"מרד הקולינרי". גם יערי מרוחק, מדבר בשקט, שוקל כל מלה, מקמט את המצח בדאגה כאשר אני שואל אותו על "קצינים חושבים" ועל כאלה שאינם עושים זאת.

אי שם בין המדשאות ועצי הירק, יכול יערי להרגיש כמו מבקר המדינה. כולם מכבדים אותו, קמים לכבודו, ראש הממשלה מכבד בנוכחותו את טקס הסיום. כבוד היא מלת המפתח כאן. אבל מי מבצע? מי מיישם? מי לומר מעבודות המחקר המלומדות שקצינים מוציאים מתחת ידם אחת לשנה?

כפגישת סיכום המחזור האחרון במכללה אמרו החניכים לרמטכ"ל, רב־אלוף משה לוי, שאחרי שנה באקדמיה הזאת הם יהיו קצינים טובים יותר ומפקדים טובים יותר. טובים יותר מאלה שצוברים את הנסיון במה שאלוף יערי מכנה "המסלול הצר" של הפיקוד על יחידת שריון, ח"יר, תותחנים או הנדסה. אני שואל אותו אם הצבא יתחשב בידע שרכשו, יקדם אותם לתפקידים בכירים? האם לימודים במכללה הם שיקול בשיבוץ?

„אני מקווה, אני מקווה", אומר יערי בשקט ומושך בכתפיו.

בראיון הוא מרבה למשוך בכתפיים, לקמט את המצח, לשתוק. לכל שתיקה יש משמעות. הוא לא יגיד „הכשרת הקצין בצה"ל לקויה", אלא יאמר באיטיות: „צריך לשפר באופן ניכר את הכשרת הקצינים". הוא לא ישמיץ, אבל אפשר יהיה לראות כשהוא כועס. הוא לא יזכיר שמות מפורשים, אבל אפשר יהיה לנחש. ראיון של נבואות ושתיקות רועמות.

★★★

– בראיון ל"במחנה" אמרת שתחלופה מהירה של אלופים מעידה על חוסר גיבוש במטכ"ל. כמה ימים אחרי זה החלה המהומה. צפית אותה?

אלוף יערי: „קודם כל, התכוונתי למה שאמרתי. התכוונתי לכך שכאשר אלופים לא יכולים לסיים פרק זמן מינימלי בתפקיד שלהם, המסקנה היא שיש בעיה חמורה בגיבוש צוות בכיר במטכ"ל. אבל אני נשבע שכאשר אמרתי את הדברים האלה לא ידעתי מה הולך לקרות. סבב המינויים הקרוב לא היה ידוע לי. לא התייעצו איתי. לא התכוונתי בדברי לאלוף זה או אחר, אלא לתופעה, עכשיו אני בטוח שהתופעה קיימת במלוא עוזה והיא חמורה, חמורה מאוד".

– יש כיום בעית מנהיגות בצבא?

„ישנה בעיה, אבל היא לא החלה היום. צה"ל עבר שלוש תקופות שהשפיעו עליו בצורה ניכרת: בתקופה הראשונה בתחילת שנות ה־80; אחרי מלחמת יום הכיפורים, היה תהליך התעצמות וגידול, כך שנוצרו הרבה מאוד תפקידי פיקוד ומטה. לא כל מי ששובץ לתפקידים האלה היה בדרגה העליונה של כושר

„לדבר באופן כללי על מטכ"ל בינוני זה קשקוש. ודאי שיש שם אנשים פחות מוכשרים או בלתי מוכשרים לחלוטין. אין לי שום כוונה לנקוב בשמות"

(צילום: שמואל רחמני)

אלוף אביעזר יערי (עם ראש־הממשלה שמעון פרס)

...משרן, גם נוצר לחץ של מירוץ תפקידים, שקיצר את ...הזמן והעמיד קצינים בכירים בתפקידיהם לזמן ...קצר. הקצינים האלה מפקדים גם היום בצה"ל.

„התקופה השניה היא תקופת מלחמת לבנון, אותן ...שנים שבהן צה"ל עסק במלחמה הזאת ולא ...לשיפור האיכות, לאימונים ולסיגון מפקדים ...וזו במלחמה בעיות קשות של פיקוד. התקופה השלישית, בימים אלה ממש, היא תקופת הקיצוץ ...צריך להתארגן בבת־אחת, אחרי היציאה מלבנון יש מרחב נשימה, יש זמן לאימונים אבל אין ...המערכת הצה"לית־בטחונית חייבת לקבל – עכשיו – החלטות קשות ואמיצות. עכשיו. החלטות ...לצה"ל לא רק להתמודד עם הקיצוץ, אלא ...לו לבנות את עצמו לשדה־הקרב העתידי".

– על איזה החלטות אתה מדבר?

„החלטות הנוגעות לארגון הכוח, לתיקפו, ...כיוון ופיתוח מצד אחד, מול סלקציה ...של מפקדים מצד שני, לבנות עילית של ...ולהן איתה קדימה".

– כאשר אתה מדבר על ארגון הצבא ותיקפו – ...לצבא גדול או קטן יותר?

„...אפה שבעשור הבא לא תהיה מלחמה,

עד כמה שאפשר להסתכן בתצפית כזאת, אבל אמצעי הלחימה ימשיכו להשתפר ויהיו הרבה יותר מתוחכמים: תהיה להם יכולת משופרת לפגוע באויב ברצף, ביום ובלילה, ולהתגבר על חוסר איזון שנוצר גם בצה"ל בין תמרון ואש, חוסר איזון שהוא כיום לטובת עוצמת האש ומכביד מאוד על יכולת התמרון.

...די לעמוד בכל זה יש לארגן מחדש את נושאי אמצעי הלחימה ותורת־הלחימה ולשפר את הכשרתם היסודית של המפקדים. בתנאי מיעוט משאבים, צריך בהחלט צבא קטן יותר, צריך פחות יחידות שיהיו מסוגלות לבצע יותר משימות – וביתר מיומנות; כעריפות. ראשונה צריכים חיל אוויר וכוח סדיר שיוכלו להכריע את המלחמה בשעותיה הראשונות, גם בתנאים של הפתעה".

– כאשר במערכת הבטחון מודעים כולם שקיצוץ נוסף של 100 מיליון דולר מהתקציב הוא אסון, אתה מאמין שמישהו יהיה מוכן לקבל את הרעיון של צבא קטן יותר?

„גם אני מתנגד לקיצוץ וטוען שלא תקציב הבטחון אלא ניהול מדיניות כלכלית כושלת הביא אותנו למצב כזה, אבל זאת לא הבעיה. הבעיה היא שחייבים לקבל החלטות קשות. זו לא חוכמה לקיים צבא גדול עם נפח גדול של יחידות ולקצץ להן באימונים עד שהן יאבדו את כשירותן. צריך לעשות בדיוק ההיפך. צריך להקטין את מספר היחידות ולאפשר לאלה שישארו לקבל את האימון הדרוש כדי שתהיינה מיומנות".

– אמרת, גם שצריך לשפר את הכשרת המפקדים בצה"ל.

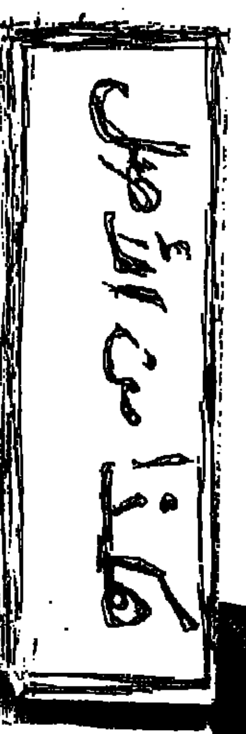
„בהחלט. צריך לשנות, לספח ולפתח את הגישה".

– איפה הבעיה?

„הבעיה היא שחלק ניכר מהמפקדים לא עובר את ההכשרות הדרושות; והבעיה היא שגם צריך לשנות

„כאשר אלופים לא יכולים לסיים פרק זמן מינימלי בתפקיד שלהם, המסקנה היא שיש בעיה חמורה בגיבוש צוות בכיר במטכ"ל"

...המכללה לבטחון לאומי: „מטרת המכללה היא להעניק לקצינים את 'קפיצת האיכות'"

(המשך מהעמוד הקודם)

את תוכן ההכשרות ולהתאים אותן לשנות ה־80 ולא לעבר".

– ומה קורה כשזה לא נעשה?

„קורה שלפחות חלק מהמפקדים בצה"ל כיום אינם מוכשרים כהלכה למילוי תפקידם".

– זה לא אמור להיות תפקידה של המכללה לבטחון לאומי?

„המכללה אכן צריכה להיות המקום שבו תעבור רוב הקצונה הבכירה ותקבל הכשרה הקשורה בהרחבת הדעת מצד אחד, ובהבנת תהליכים עיקריים של בעיות הבטחון מצד שני".

– אבל הבעיה היא שרק רבע מהאלופים, רבע מתת־אלופים ו־15 אחוז מאלופי־המשנה בצה"ל עוברים שם. זה אומר שלכשלושה רבעים מהאלופים, למשל, יש בעיה.

„הבעיה היא לא רק המספר. ביקרתי במכללה באנגליה וגם שם למדו באותו מחזור רק ארבעים קצינים, לעומת עשרים־ושלושה אצלנו. שאלתי אותם איך זה יתכן, בבריטניה הגדולה, ואז הם אמרו לי: ארוני, אתה רואה כאן את ארבעים הקצינים שהולכים לקבל את הקידום העיקרי בצבא הבריטי בשנה הבאה.

„אצלנו בצה"ל זה לא קורה, וזו הבעיה העיקרית. לצבא קשה להסתגל למחשבה שעליו לוותר לכאורה על אנשים טובים ולשלוח אותם למיכללה למשך שנה. אני קובע שצריך להילחם על זה, לתבוע מהצבא לשנות את הגורמה שלו, ואני בטוח שאחרי דור אחד של קצינים כולם יראו עד כמה הדבר הזה משתלם ותורם תרומה מכרעת לאיכות הפיקוד".

– אתה יכול להסביר עד כמה קצין שסיים את המכללה טוב יותר מאחד שלא למד בה?

„למה שאני אסביר? לך לשמוליק רשף, קצין תותחנים ראשי החדש; לך לקצין הנדסה ראשי. שאל אותם. למה שאני אהיה הנחתום שמעיד על עיסתו? שאל אותם מה נתנה להם המכללה, ותוכל להסיק מכך מה חסר למי שאינו לומר כה".

בכל זאת?

„תראה, אתה יכול להסיק זאת לבד. הרי מטרת המכללה היא לקחת את הקצינים האלה מהמסלול הצר שלהם ביחידות, ורגע לפני שהם נהפכים לקצינים בכירים לפתוח את העולם שלהם שאינו מפותח ופתוח דיו; להרחיב את עולמם הצר שאינו מאפשר להם להתמודד עם הבעיות של קצין בכיר. זה מה שחסר למי שלא לומד כאן. בישיבת סיכום המחזור האחרון, עם הרמטכ"ל, אמרו לו הבוגרים שעכשיו הם יהיו קצינים ומפקדים טובים יותר. שנפתחו להם אופקים חדשים. לך שאל אותם".

– האם זה יעזור להם בקידומם בצה"ל? האם יתחשבו עכשיו בהשכלתם?

„אני מקווה, אני מקווה".

– יש בצה"ל בעיה של מחסור בקצינים חושבים?

„יש בעיה. לא כל מפקד גדוד מצטיין ומפקד חטיבה טוב הוא מפקד אוגדה מוצלח ואלוף מצטיין. צריך לתת לאנשים הכשרה כדי לפתח אותם. צריך לתת להם את קפיצת־האיכות. אני לא אומר שצריך לקחת את כל הבינוניים ולהכשיר אותם, אלא לעשות את הסלקציה הקפדנית, להשאיר את הטובים ובעלי הפוטנציאל, ולהם לתת את כל ההכשרה הנדרשת".

– מדברים על מטכ"ל בינוני, מטכ"ל באפור.

„זה קשקוש. אחוז המצליחים במטכ"ל הנוכחי אינו קטן יותר מאשר במטות קודמים, שאמרו עליהם שהם מצליחים. זה בהחלט מטכ"ל מעל לבינוני. כנראה שאם לא שומעים על כל מיני פיצוצים, מפיצים סיפורים על בינוניות דרך הדלפות מזעזעות. בסך הכל, צריך לזכור, זה מטה כללי שהשתתף וקיבל, אם כי מאוחר מדי, את ההחלטה על הנסיגה מלבנון, וזה המטה שהחליט על הקמת המפח"ש. נראה, אולי הוא יקבל גם את ההחלטות הקשות לעתיד".

– אבל אני מבין שאתה תומך ברפורמה שתשנה לפחות את מבנה המטכ"ל הזה.

„מזמן טענתי זאת, ולפני שנתיים אף הצגתי במטכ"ל את עבודת המכללה מ־1977 שהצביעה על צורך ברפורמה ובארגון מחדש של המטכ"ל במטה על־זרועי. אמרתי גם שאחרי הקמת המפח"ש יש הזדמנות לעשות זאת. אני מאמין שעוד יגיעו לזה. לאט לאט, אבל יגיעו. התייצבות המפח"ש והצלחתו, כמי שמייצג את חילות היבשה, מחייבת להעמיד את ארגון המטכ"ל מחדש על סדרי־היום המיזרי".

– אתה מציע שבארגון החדש יבוטלו גופים קיימים?

„אני מציע להעמיד במרכז המטכ"ל אגף מבצעים מסודר, שבתוכו תהיה מחלקת הדרכה האחראית על תכנון לטווח ארוך וקצר ועל תורת לחימה על־זרועית. סביב אגף זה ואגף מודיעין שלא יעבור שינוי רציני, יש לבנות את המטכ"ל, וכאשר זה יקרה אפשר יהיה לבטל את מה"ד ואת אגף תכנון".

– השאלה היא אם בכלל מתקיימת עבודת מטה בצבא.

„מתקיימת, אבל זה קורה לאט לאט. אני מקווה שתהיה עכשיו עבודה יסודית על התוכנית הרב־שנתית, אבל אני חושב שיש צורך בפורומים שבהם יבוטאו בעיות באופן חופשי וילובנו לקראת החלטה. פורומים שבהם ידברו על תוכן ולא רק על ארגון ודברים חיצוניים. זה חסר כיום. לא מנצלים מספיק את הדינמיות של הקצונה הבכירה בצה"ל".

– אז הדיבורים על מטכ"ל בינוני הם לא כל כך קשקוש כפי שטענת קודם...

„אמרתי שלדבר באופן כללי על מטכ"ל בינוני זה קשקוש. ודאי שישנם אנשים פחות מוכשרים או בלתי מוכשרים לחלוטין במטה הכללי. אין לי שום כוונה לנקוב בשמות".

– אפשר להימנע משיבוץ אנשים כאלה במטכ"ל?

„אם יעשו סלקציה חריפה וכתינה קפדנית, ובצידן גם הכשרה מתאימה, או הרמה תשופר. אבל לא רק הכשרות יספיקו; גם נסיון קובע, ביחוד נסיון קרבי.

(המשך בעמוד 32)

מאיר יערי ביום הולדתו ה־80 (במרכז, עם בנו אביעזר ונולדה מאיר): „למשפחה היה לב כבד על כך שבחרתי בשרות צבאי" (צילום: מול מלינג)

יערי ורפול. שנינו מאותו הכפר.

אלוף אביעזר יערי נולד בקיבוץ מרחביה ב־1930. הוא בנו של מנהיג מפ"ם מאיר יערי, ורוגז כאשר שואלים אותו על צבא ופוליטיקה. „עזוב את זה" – הוא אומר – אין למשפחת יערי במה להתבייש ואני חושב שצה"ל לא סבל מאיתנו". והוא מוסיף ומגלה: „למשפחתי היה לב כבד על־כך שבחרתי בשרות צבאי, משום שאחי סיים את שרותו בצה"ל בהתאבדות, בשנת 1964. התאבדות שלא לצורך. אבל אני לא היחיד במשפחת יערי שמשרת בצבא. גם בן אחותי בחר בקריירה צבאית, ובסך הכל זה התקבל במשפחה בצורה רצויה".

את שרותו הצבאי החל אביעזר יערי ב"הגנה", והקרב על משמר העמק היה הראשון שלו בתש"ח. אחרי מלחמת השחרור פשט מדים, אולם חזר לשרות קבע אחרי מלחמת ששת הימים, ב־1968, לבקשתו של ראש אמ"ן דאז האלוף אהרון יריב. יערי, בוגר אוניברסיטת תל־אביב בלימודי המזרח התיכון, נשוי (פעם שניה לאית, בתה של כתבת החוץ הראשונה בישראל גרדה לופט ז"ל) ואב ל־3 בנות – נתמנה ב־1978 כעוזר ראש אמ"ן למחקר, ובספטמבר 1983 החל לפקד על המכללה לבטחון לאומי.

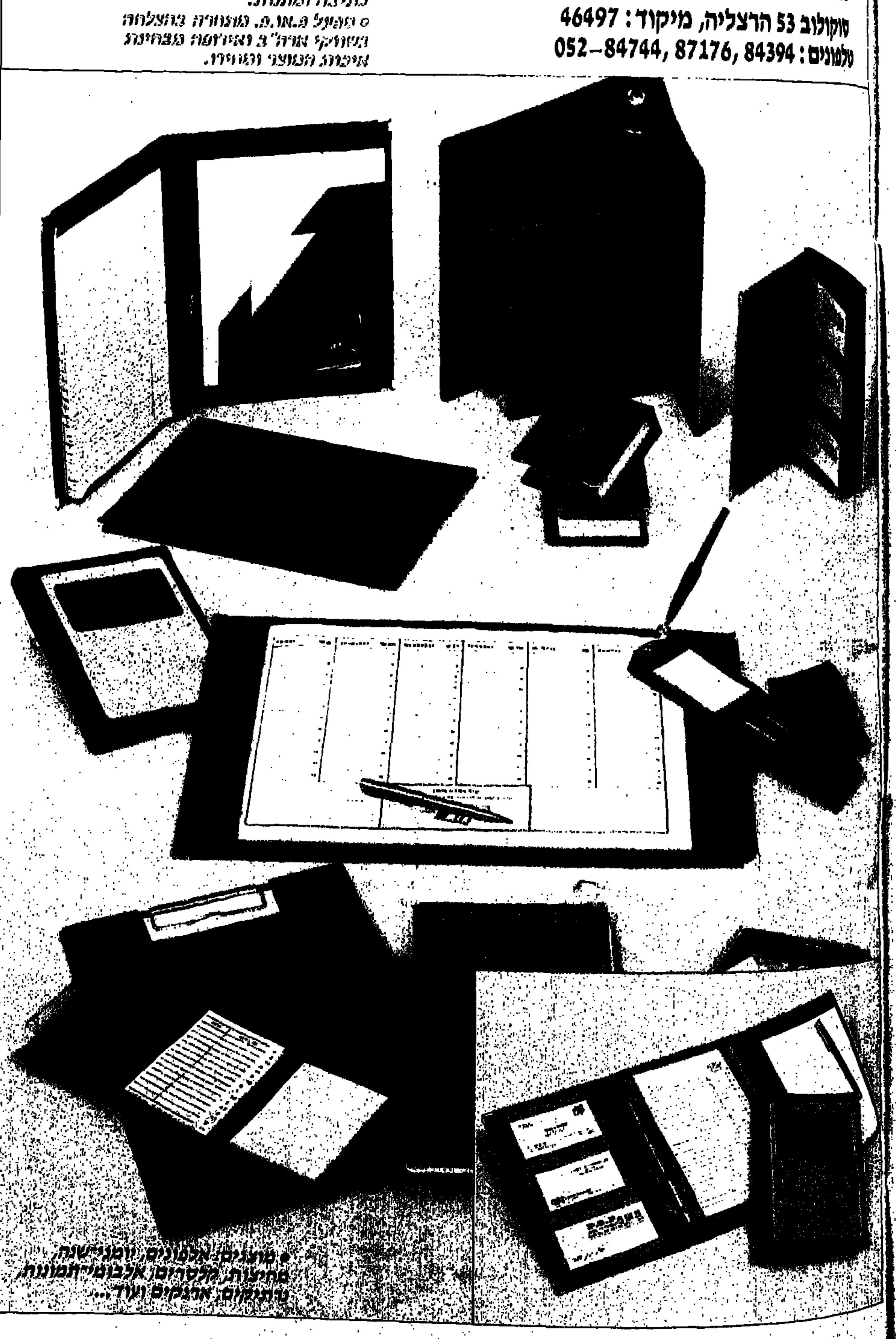
תמיד היה תמיד הקצין המבוגר בחבורה, זה שאו־טו־טו עומד לפרוש מצה"ל אבל ברגע האחרון חותם לשרות קבע נוסף. אחרי מלחמת יום הכיפורים, כאשר עמד לצאת לחו"ל, הציעו לו הרמטכ"ל וראש אמ"ן להשאר בחיל המודיעין, והבטיחו לו עתיד.

„מה פתאום?", שאל, „יש לי בכלל מקום? אני הרי מבוגר".

„זה בסדר", ענו לו, „רפול רוצה אותך כקצין המודיעין שלו בפיקוד הצפון".

יחסים מיוחדים ומוזרים־משהו נרקמו בין יערי, המפ"מניק המלומד, לבין רפול, חניך שאינו יודע פשרות. אחרי שנתמנה רמטכ"ל אף המליץ עליו למשרת ראש אמ"ן, המלצה שלא נתממשה.

ויערי: „אנחנו שנינו אנשי העמק, ורפול הכיר אותי היטב. הוא קיבל אותי כמו שאני וחשב שיפיק ממני תועלת. אני, בכל אופן, למדתי ממנו הרבה. כאשר הייתי עוזר ראש אמ"ן והלכתי לממשלה לדבר בשם אמ"ן על הערכות מצב והערכות מודיעיניות, הוא היה רק מודיע לי מה הנושא ולא התערב, למרות שידע שלעיתים דעתי היתה ממש הפוכה משלו ושהממשלה תכריעה פעמים רבות על־פי דעתי. זה לא שונה אצלו דבר. הוא המשיך לאפשר לי לדבר ולהשמיע את דעתי בממשלה באופן חופשי ומבלי להתערב. בלי לנסות ולהעריך אותו כרמטכ"ל ובטח שלא כפוליטיקאי, אני חייב לומר לזכותו שהיתה לו סבלנות לשמוע כל אחד, והוא גם נתן לכל אחד הזדמנות הוגנת לומר את דבריו".

אב תשמ"ו
מאת נילי פרידלנדר
צילומים: שי גינות
בשיתוף רשות
שמורות הטבע

45. אל חופי ניצנים ואשקלון

במרחק 45 דקות נסיעה מתל-אביב דרומה יש חוף ים שנראה כמו נואיבה ודהב בדרום חצי האי סיני. חולות רחבים, סוכות תמרים, דקלים בין גבעות החול והכל נקי ורחב ופתוח.
כדי לתאר את יופיו של חוף ניצנים, צריך לגלות מה אין בו: אין שלטי פרסומת, אין בטון, אין מרצפות מן פלאסטיק.
ואם זה מלאו גם בלי בטון ומלט החוף מסודר ונקי מאין כמוהו עם שירותי הצלה, גלשנים להשכרה, מקום גדול ומרחבים פתוחים לקייטנות ולינות לילה.
את הטעם הטוב מגיע לחברי קיבוץ ניצנים שסידרו מין חוף כזה. עזרה להם המחלקה לפיתוח קרקע בקרן הקיימת לישראל, שאנשיה עבדו במשך ושיחזרו את הדקלים המדוכאים שנפגעו במשך שנים ע"י חיילנו שהתאמנו בסביבה זו. מצפון לדרך המובילה לחוף מכביש אשדוד-אשקלון, יש עוד פנינים: מחצבות ישנות שנהפכו לאגמים טבעיים עם ציפורים וצומח של נחלים. ואפשר לסמוך על חברי קיבוץ ניצנים בעלי המבטא הדרום-אמריקני שכאשר יקים מן כפר-נופש — הוא יהיה יפהפה ומשתלב בנוף שלהם.
באמצע השבוע, זו פנינה שקטה ושלווה הממתינה למטיילים. בשבתות של חודש אוגוסט מלא כאן יותר, אבל יש די מקום ומרחב לכולם. מחודש ספטמבר נרגע הים ואז מתחילה כאן העונה היפה ביותר, עם האור הרך והשקיעות הוורודות והארוכות. פשוט חוף נהדר לבוא ולבלות בו למי שאוהב חוף פתוח ורחב, עם חול חם ונקי, צל, והמון שקט ופרטיות.
להגיע לחוף ניצנים אפשר רק ברכב פרטי.
מכביש החוף המהיר (כביש מספר 4) מגיעים למחלף אשדוד, פונים מזרחה לצומת בני-דרום, אליה מתחברים הכבישים מרחובות ומצומת ראם (מסמיה) לבאים מכיוון ירושלים. כאן פונים דרומה לכיוון אשקלון. חולפים מימין על פני צומת "עד הלום", כי עד הנה הגיע הצבא המצרי במלחמת העצמאות. בצומת יש תחנת דלק ומסעדה עם אוכל טרי וטעים, רק בימי חול. נוסעים עוד שישה קילומטר דרומה ופונים ימינה, מערבה, לחוף ניצנים. יש שילוט. לפני חוף הים נעצרים לשלם דמי חניה לרכבים. ממשיכים לנסוע עד למגרשי החניה המסודרים בטוב טעם והנה הים לפניכם, סוכות הדקלים וגם מזנון קטן עם בירה קרה.
● אל אשקלון:
את הטיול לאשקלון אפשר לשלב עם חוף ניצנים, ואפשר לעשות אותו ביום טיול חביב במרכז הארץ, עם שהייה ארוכה בחוף הים או בפארק הלאומי שהוא יחיד במינו בשילוב של עצי האשלים, הזיתים, המידשאות והאתרים העתיקים היפהפיים. עיר ים-תיכונית מאוד ה"נשפכת" לחוף הים, ואקלימה ממוזג ונעים. גם בחודש אוגוסט לא מזיעים פה!
זהו מסלול טיול קצר העובר בקט- ◀

מנוחת העורבים בעצי האשל,
פארק לאומי, אשקלון

טיול

סופשבוע

(המשך)
עים היפים של העיר ובסופו מגיעים אל הפארק הלאומי, בדרומו של חוף ים קסום המשתרע לאורך עשרה קילומטר!

חובבי הקמפינג, ובעיקר משפחות עם ילדים, יוכלו לבלות כאן בקיץ או בחג הסוכות ימים אחדים בהוצאות לא גדולות יחסית.

מסלול הטיול המתואר כאן הוא בן שעה, שעה וחצי, ואפשר לעשות אותו בשילוב של נסיעה ברכב פרטי ובהליכות נעימות בטיילת שעל החוף ובפארק. הוא משלב סיורים באתרים עתיקים עם כמה הפתעות, ועובר גם בקטעים יפים של אשקלון העברית החדשה שקמה פה לאחר מלחמת העצמאות. ההיסטוריה של העיר אשקלון החלה רק לפני כ-5000 שנה, ושרידים יפהפיים מן העבר משולבים במסלול הטיול המתואר כאן.

● הטיול בעיר:

נסיעה: נכנסים למרכז העיר בשדרות בן-גוריון. פונים ימינה ברחוב בן-צבי למרכז אפרידר, שכונת מגורים שהוקמה ע"י עולים מדרום-אפריקה. חונים והולכים לראות שני ארונות קבורה (סרקופגים) יפהפיים שנמצאו באשקלון. הגילופים שעליהם נעשו רק לפני 1600 שנה!

על הארון הראשון תיאור מרהיב של חטיפת נערה נאה, פרספונה בת

חטיפת פרספונה – תמונה מהסרקופג המוצג במרכז אפרידר באשקלון (צילום: נח גינות)

בחוצות אשקלון

אשקלון היא מן הערים העתיקות ביותר לחוף הים התיכון. בתל אשקלון, מדרום לעיר החדשה, טמונים שרידים מהרבה תקופות הסטוריות: מהתקופה הכנענית שלפני ארבעת אלפים שנה, דרך התקופה הפלישתית, היוונית-רומית, הביזאנטית והצלבנית.

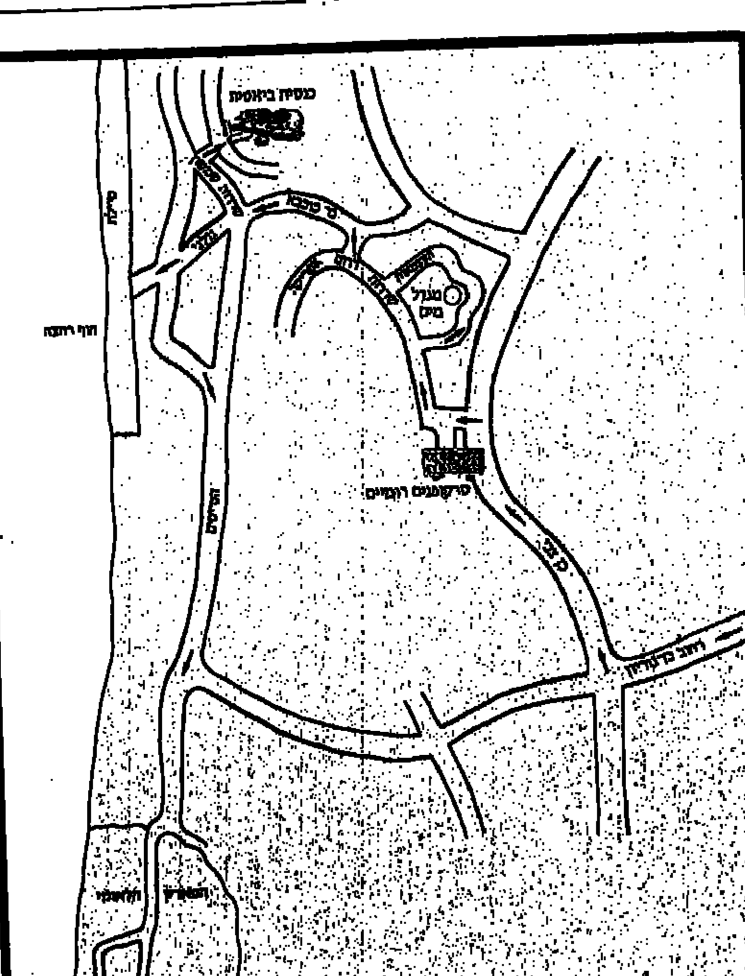
בימי קדם היתה אשקלון עיר של חקלאות ומסחר על "דרך הים" בין מצרים וסוריה. מיקומה האסטרטגי הביא לה אלפי שנות מלחמות. מהתנ"ך אנו מכירים את המלחמות בין הפלישתים יושבי אשקלון לעברים. כאשר נפל המלך שאול בהרי הגלבוע, קרא דוד „אל תבשרו בחוצות אשקלון, פן תשמחנה בנות פלישתים" (שמואל ב' א 20).

אשקלון עלתה לגדולה בתקופה ההלניסטית (200 לפנה"ס עד 63) ואחדים מתושביה נודעו כפילוסופים והיסטוריונים. משנת 63 עברה לשלטון רומי, והורדוס בנה בה ארמון גדול ובניינים שונים. פריחתה של אשקלון שהצטיינה בתבואותיה וביינותיה נמשכה במאה הרביעית לספירה. בשנת 638 נכבשה ע"י המוסלמים ושמה נודע בשל ביצוריה החזקים, עצי השקד שלה ועציחתות שעליהם גידלו תולעי משי. בעיר היו קהילות רבות של מוסלמים ונוצרים ואף של יהודים, שומרונים וקראים ששנאו אלה את אלה. רק בשנת 1153 הצליחו הצלבנים בראשות בולדווין השני לכבוש את אשקלון. בשנת 270 נהרסה העיר ע"י השולטן הממלוכי ביברס, וכבר במאה הארבע-עשרה היתה לשדה חורבות שעורר התפעלות.

ממזרח לתל העתיק קמה עיירה ערבית, מג'דל, שהיתה בשנות השלושים והארבעים מרכז לאריגת בדים כחולים וצביעתם ביד. במלחמת העצמאות שימשה מג'דל בסיס קדמי לכוח המצרי הגדול שהיה מוצב בעזה. מכאן יצאו טורי הצבא המצרי צפונה לעבר ת"א, כבשו את קיבוץ ניצנים אך ניבלמו לפני הכמיסה לאשדוד, בצומת הקרואת היום "עד הלום".

אחרי מלחמת העצמאות התיישבו יהודים במקום שנשא זמן קצר את השם מגדל גד, ולאחר מכן מגדל אשקלון. אחרי הקמת אפרידר, אוחדו שני הישובים לעיר אחת – אשקלון.

אשקלון בנויה היום מחמש שכונות המהוות רובעי מגורים עם מערכות שירותים. שוכנת בלב איזור חקלאי פורה, ו-55,000 תושביה מתפרנסים בעיקר מתיירות ותעשיה. בקיץ יש כאן תהליך יומי קבוע של רוח ים הנושבת ממערב וממתנת את היובש.

דמטר אלת הפוריות. הנחטפת נאבקת עם החוטף על מרכבתו הרתומה לשני סוסים. משמאל למרכבה רואים את סל הפרחים אותם קטפה הנערה לפני שנחטפה בידי האדס, אל השאול. האל היווני הרמס, שכתפיו מכונפות, מחזיק את המושכות ורץ לפני המרכבה. לרגלי הסוסים עומד תרנגול, בעל החיים המקודש לאל הרפואה. לפני הרמס עומד כלב בעל שלושה ראשים. שמו קרברוס והוא שומר על פתח השאול. בשני הקצוות ניצבים גבר ואשה. בצידי הארון מגולפים גריפונים, בעלי חיים מכונפים, ובצד האחורי לביאות שומרות על כדים המכילים את אפר המתים.

המיכסה מתאר גבר מחזיק מגילה ואשה האוחזת זר פרחים. הראשים לא הושלמו ודבר זה הושאר לפסל המקומי שעיצב את ראשי הנקברים.

בארון השני מתואר קרב בין היוונים ובין הברברים שפלשו לאסיה הקטנה, בעיר פרגאמון, על חוף הים האיגאי, היום בתורכיה. במרכז החזית – החיילים היוונים ומפקדם, עוטי כובעים ושיריון. הברברים עירומים. בצד האחורי נראה זוג אריות הטורפים פרים. בצידי המכסה נראים מחזות ציד.

יפה, לאז ועכשיו חוצים את הכביש לגן שעוני-השמש שבנה יגאל תומרקין, ובקצה הגן הירוק רואים את הים הכחול. כאן אפשר לעצור לארוחת בוקר קלה שמביאים מהבית.

חוזרים לרכב ונוסעים ימינה ישר בשדרות דרום-אפריקה, ופונים עוד פעם ימינה ברחוב העצמאות. חונים ועולים למגדל המים להשקיף סביב. חוזרים לרכב, חוזרים לשדרות דרום-אפריקה ונכנסים לרחוב בר-כוכבא.

פונים ימינה בשדרות שמשון לכנסיה הביזאנטית ופונים שמאלה אל הטיילת ליד קבר שייח גבוה. כאן יש חוף רחצה יפה.

כדי להמשיך לפארק הלאומי חוזרים לרחוב הטייסים ונוסעים לכל אורכו דרומה. הפארק הלאומי הוא מהיפים בארץ. על החוף שרידי חומת הים העתיקה. פסל של אלת הנצחון, ניקי, ניצבת על כדור הארץ שנישא בידי אטלס. עוד פסלים, עמודים וכותרות פזורים בין עצי האשלים והזיתים שעל החוף. מפעל נהדר של רשות הגנים הלאומיים בשיתוף עירית אשקלון. ויש בתי קפה, מלתחות וחניון, חוף ים מסודר, מדשאות ומסלול לנופש פעיל.

כאן מסתיים הטיול באשקלון, עיר עם חוף ים נהדר ואקלים נוח – במרחק שישים, שבעים ק"מ מתל-אביב, ירושלים ובאר-שבע.

מידע

[illegible]

קמרה אובסקורה. אמנות ברצינות.

מן האמנות למקצוענות אין סתירה. צייר, פסל, צלם, איש קולנוע או וידאו, אצל כולם מפגש העשייה הרצינית והמקצועית תוצאות אמנותיות טובות יותר.

בקמרה אובסקורה אנו שוקדים על טיפוח הכשרון והיצירה האמנותית, תוך הקניית ידע מקצועי ברמה הגבוהה ביותר.

סטודנט בקמרה אובסקורה נדרש לעשיה רצינית ולמשמעת עצמית גבוהה, כדי לפתח את כשרונו האישי.

במהלך הלימודים רוכש הסטודנט את הכלים הדרושים לו להיות אמן יוצר, מקצוען בתחומו, כך שיוכל ליישם את הידע שרכש ליצירה אישית ולעשיה מקצועית-אמנותית.

בית הספר מעמיד לרשות הסטודנט, בשעות הלימודים ומעבר להן, צוות מורים וסגל מקצועי נבחר, וכן מתקנים, ציוד ומעבדות העומדים בסטנדרטים בינלאומיים.

קמרה אובסקורה הוא בית-ספר פתוח בדעותיו, מתקדם ודינאמי המעניק מסגרת להתפתחות אינדיוידואלית באוירה יצירתית, בה יכול הסטודנט לא רק ללמוד, אלא גם לחיות ולנשום אמנות.

שני מסלולי לימוד.

בקמרה אובסקורה שני מסלולי לימוד. מערכת לימודים מלאה, ומערכת חלקית לסטודנט שלא מן המניין הלומד קורס או קורסים בודדים מתוך רשימת קורסים וסדנאות לבחירה.

הלימודים מתקיימים משך כל שעות היום מ-9.00 בבוקר ועד 10:00 בלילה.

הקורסים והסדנאות משובצים כל אחד מספר פעמים במערכת השעות, עובדה המאפשרת לתכנן מערכת נוחה.

צוות המורים.

בקמרה אובסקורה למעלה מ-70 מורים ואנשי סגל, כולם אנשי מקצוע ואמנים יוצרים ופעילים בתחומם. רשימת המורים כוללת בנוסף על אמנים מוכרים מתחומי הלימוד העיקריים, שורה של מרצים במקצועות: תולדות האמנות, פילוסופיה, פסיכולוגיה, מוסיקה ועוד.

לימודים לתואר אקדמאי.

SCHOOL OF VISUAL ARTS
וה-PRATT INSTITUTE בניו-יורק, מבתי הספר לאמנות הטובים בעולם ובתי ספר נוספים, מכירים בתכנית הלימודים של קמרה אובסקורה ומזכים בנקודות (TRANSFER CREDITS) סטודנטים המעוניינים להמשיך בלימודיהם לתואר אקדמאי ראשון או שני, שם.

מגמות הלימוד.

המחלקה לצילום

מחלקת הצילום בקמרה אובסקורה היא הגדולה בישראל.

במהלך הלימודים נושם דגש עיקרי על פיתוח הביטוי האישי-יצירתי ועל לימוד הצילום כמדיום אמנותי.

כפועל יוצא מן הלימוד היסודי והמקיף של הכלים הטכניים והחזותיים של הצילום, מכשירה המחלקה את בוגריה להתמודדות עם כל נושא מתחומי הצילום המקצועי (אפנה, פרסום, עתונות, תעוד).

המחלקה מעמידה לרשות הסטודנט את הציוד והמעבדות הטובים מסוגם. במחלקה כ-60 מכונות הגדלה המחולקות ל-3 מעבדות ש/ל, מעבדת צבע, מעבדה מיוחדת צמודה לסטודיו, מעבדה לפיתוח סרטים וחדר לפיתוח סרטי צבע. לצד המעבדות סטודיו רחב ידיים לצילום, הכולל את מיטב הציוד והאביזרים בהם משתמשים צלמים מקצועיים.

המחלקה לציור ופיסול

המחלקה לציור ופיסול בקמרה אובסקורה היא מחלקה צעירה ודינמית.

לימוד אינטנסיבי של טכניקות ציור, פיסול, רישום ומולטימדיה, משולב בלימוד תולדות האמנות והכרת האמנות העכשוית.

דגש רב מושם במחלקה על התפתחותו האינדבידואלית של הסטודנט ועל יצירת מערכת קשרים הדוקה בין הסטודנט למורים. כל אלה, בנוסף לשילוב אלמנטים ממחלקות הצילום והוידאו, הופכות את המחלקה לחלל יצירתי מרתק, הנותן לסטודנט את המרחב להתפתחות אמנותית נכונה.

המחלקה לוידאו וקולנוע

המחלקה לוידאו וקולנוע פותחת שער לתחומי האמנות והתקשורת העכשויים ביותר. בפני הסטודנט עומד האתגר המורכב של התמודדות עם בימוי, צילום, תסריט, עריכה, משחק, עבודה עם שחקנים, תאורה וסאונד - והפיכתם ליצירה אמנותית שלמה.

במהלך הלימודים מתרגלים ועובדים הסטודנטים בצוותים על הפקות סרטים. במסגרת זו, ממלא כל סטודנט תפקיד שונה בכל הפקה.

במחלקה ציוד מקצועי חדיש - לצילום, תאורה ועריכה - המגלם בתוכו טכנולוגיות מודרניות. השליטה בציוד והיכולת להפיק ממנו את המירב, מחייבים את הסטודנט להשיג מיומנות טכנית ברמה גבוהה.

ההפקות שיערכו במסגרת הלימודים יעסקו בדרמה, תיעוד, וידאו-ארט, וידאו-קליפ, תקשורת, פרסום ועוד - שהם רק חלק מאפשרויותיו של מדיום רב עוצמה זה המשתלב כיום בכל תחומי התקשורת האמנותית והמקצועית.

ההרשמה לשנת הלימודים 86/7

טפסי הרשמה וקטלוג שנת הלימודים 86/7 ניתן להשיג במזכירות בית הספר בימים א'-ה' בין השעות 10.00-20.00. הנרשם יוזמן לוועדת קבלה ולאחריה לפגישת ייעוץ לקביעת מערכת שעות.

ההרשמה בימים אלה.
מספר המקומות מוגבל.

ת"א - רחוב אלנבי 57,
טל': 298291, 03-298191.
ירושלים - רחוב עמק רפאים 64,
טל': 02-668269.
חיפה - רחוב הנביאים 13,
טל': 04-662773.

קמרה אובסקורה. בית הספר לאמנות.

פעמיים תורכי

מנחם תלמי

הדיגדוג של הגן־עדן

מה שאני צריך עכשיו זה משהו לשתות ואחר־כך סוכן ביטוח. מושה! איפה הוא מושה, שיביא משהו לשתות לפני שאני מת לגמרי. ואחר־כך סוכן ביטוח. שוכב לי ביד ביטוח חיים, ביטוח ריזק, אל תשאלו אותי מה זה, ביטוח תאונות, ביטוח דירה, ביטוח אממו. אם אני לא מוצא עד מחר בבוקר סוכן ביטוח אחול־מניוקי, אתם מוצאים אותי בר־מינן בחולות של בת־ים.

וואלאק מושה! תביא משהו קר לשתות. לא חשוב מה. רק שיהיה קר. מה שבא לך קודם ביד. בירה, קולה, שוופס, שוח אל מאליק, העיקר שיהיה קר. ותביא ישר כפול. אוח, ילען חנוש־תנושה! איך הרגה אותי כמעט. הוא בחוץ לארץ, אמרה לי, רחוק. תבוא עיוני, ככה אמרה לי, תטעם אצלי את הדיגדוגים של הגן־עדן. מה שנכון, נכון, ראיתי את הגן־עדן. חצי מטר ממני. אבל גם ראיתי את המלאך־המוות חצי סנטימטר ממני. וואללה, תראו איך הידיים רועדות אצלי. כבר יותר מתצי שעה רועדות, לא יכולות להפסיק. תשמעו איך הגרון התייבש לי. מושה! תביא כבר את השתייה, מושה, לפני שאני נופל מת בבית־הקפה שלך.

שתייה, סיגריה וסוכן ביטוח. זה מה שאני צריך עכשיו מהר. מי מוציא סיגריה, מי? סוכן ביטוח. בחיים שלי לא ראיתי סוכן ביטוח. לא יודע מה זה. הנה מושה עם השתייה. מה הבאת, מושה? בירה? אללה יעתיק. רק תנו לי לשתות... אוף! כמעט הייתי מת מהתייבשות. תביא עוד בירה, מושה. אני ריק לגמרי. אז מי מביא לפה סיגריה? גמרתי את שלי בשרשרת. תגיד מושה, ביטוח על הבית־קפה יש לך? זין יש לך? יופי של דיבורים אתה מחזיק בתוך הפה שלך. אני מדבר ברצינות והוא מדבר ליכלוכים. אז למי יש פה ביטוח? הבולגרי מחנות השעונים? וואללה, איך לא חשבתי על זה. מישהו שילך להביא אותו לפה. מנשה! תהיה בנאדם, תרים את התחת החולה שלך, תרוץ לבולגרי בשדרות ירושלים, תגיד לו מוריס צריך אותך דחוף. שיעזוב הכל ויבוא. מושה! עוד בירה אמרתי. כפרה איך אני מתייבש.

מה פתאום בשבילי הביטוח. אני בחיים לא עשיתי ביטוח. הגורל שלי זה הביטוח שלי. אני צריך את הביטוח בשביל יוסף חזוזה מה שגר מאחורי השקם. איוווה, חזוזה הכפול. ראיתם איזה ידיים יש לבנאדם הזה? וואללה פחד. כל יד כמו רגל של גמל. כל רגל כמו העמודים של חברת חשמל. ודווקא אני צריך ליפול בידיים שלו.

"מטלפנת אלי הבינת־אל־בולה, שמה לי דבש בתוך האוזן. תבוא יא עיני, היא אומרת לי בטלפון, תבוא, נטעים אותך קצת מהדי־גדוגים של הגן־עדן. ואני בא. כמו זבוב טיפש שהולך ישר לתוך הדבש. גן־עדן אומרת לי השרמוטה. את מלאך המוות הביאה לי כמעט".

לאשה שלו שורפים התחתונים שלה ואני הכפרה. ילען חנוש־תנושה. מטלפנת אלי הבינת־אל־בולה, שמה לי דבש בתוך האוזן. תבוא יא עיני, היא אומרת לי בטלפון, תבוא, נטעים אותך קצת מהדיגדוגים של הגן־עדן. ואני בא. כמו זבוב טיפש שהולך ישר לתוך הדבש. גן־עדן אומרת לי השרמוטה. את מלאך המוות הביאה לי כמעט.

איך יודעת זאת לדבר בטלפון. בוא, נשמה שלי, תקבל אצלי פינוקים שהאמא שלך לא נתנה לך. ואני שואל אותה, תגידי, מה עם הבעל שלך? והיא אומרת לי, מה אתה דואג, הוא כבר שבועיים בחוץ־לארץ, רחוק, מי יודע מתי חוזר זה. אז תבוא, יא עיני, הבאר פתוח, מה שאתה מזמין אתה מקבל. הכל הולך, אם אתה מבין אותי. חמש אחרי הצהריים מתאים לך? מתאים אורגנאל, אני אומר לה. תגיד, היא שואלת אותי, מה אתה אוהב שאני אלבש בזמן שאתה בא? אני מה איכפת לי מה היא מתלבשת. איכפת לי מה היא מתפשטת. תגיד, היא אומרת לי, תחתונים שחורים קטנים לגמרי מדברים אצלך משהו? ססס...אוחתה! מדברים אצלי, היא שואלת. צועקים אצלי! ישר לתוך הדם צועקים אצלי. אצלי תחתונים שחורים של אשה זה בומבה על הפומפה. ואני משתגע מאיפה היא ידעה את זה. תגיד, היא אומרת לי, פרפום צרפתי אתה אוהב? יא אללה שלי! ככה לשגע את הבנאדם בטלפון. ואני אומר לה פרפום צרפתי עושה אותי כמו חמאה בשמש.

"תגיד, היא שואלת אותי, מה אתה אוהב שאני אלבש בזמן שאתה בא? אני מה איכפת לי מה היא מתלבשת. איכפת לי מה היא מתפשטת. תגיד, היא אומרת לי, תחתונים שחורים קטנים לגמרי מדברים אצלך משהו? ססס...אוחתה! מדברים אצלי, היא שואלת. צועקים אצלי! ישר לתוך הדם צועקים אצלי. אצלי תחתונים שחורים של אשה זה בומבה על הפומפה".

[illegible], היא אומרת לי, איפה אתה הכי אוהב ששמים את הפרפום? יא ניות אל בולה! ואתם חושבים שלא אמרתי לה? וואללה, אמרתי! ופתאום היא צוחקת, אני רואה שאנחנו הולכים ראש אחד.

בשבע וחצי כבר הייתי מסתובב על יד הבית שלה כמו כלב מסביב לשק עצמות סגור. בחמש כבר הייתי אצלה בפנים הדירה. איזה אחול־מניוקי של חלוק לבשה. לגמרי שקוף. רואים חופשי את התחתונים השחורים. איך שאני רואה את זה, בא לי לעלות ולנסוע. אבל היא אומרת לי, יאוואש־יאוואש עיוני, זה לא טקסי שרות. קודם כל תשתה משהו, נדבר משהו. תאמין לי, היא אומרת, החיפזון מהשטן. תיקח איזה עראק? אולי וויסקי? תשימי בירה, אני אומר לה, הגרון יבש אצלי יאוש. מהשמש בשמיים יבש אצלך הגרון? היא צוחקת. לא, אני אומר, מהתחתונים השחורים שלך, ילען ראבום.

איפה מנשה, איפה? כמה זמן לוקח לו להביא את הבולגרי? מושה! אמרתי תביא עוד בירה. אני סוחב את הגרון שלי יבש עוד מהגברת תחתונים שחורים. משהו מהסרטים מה שהיה לי שם. איזה פחד! כמו אתה מתפנן לך בכסא והכל קורה אצל מישהו אחר. אבל שמה, אצל הגברת תחתונים שחורים, זה היה הסרט שלי. אני הייתי בפנים. אני הושעתי על הכסא, לא התפננתי עליו. רק בגלל החמסה שאני לובש עוד יצאתי משם בחתיכה אחת, על הרגלים הפרטיות שלי. החיפזון מהשטן, אומרת לי הבינת־אל־בולה. תיקח את השתייה שלך לאט לאט, היא אומרת, הגן־עדן מחכה לך, מתחמם על האש הקטנה. מישהו מוכן, אתה מקבל אותו. דיבורים פה, דיבורים שם, בסוף אני קם מהכסא לקחת העניינים בידיים ואז בדיוק מצלצל הפעמון בדלת. אומר לכם, הכל היה כמו בסרטים.

מה זה? אני שואל. לא יודעת, אומרת, נלך לראות. הולכת לדלת, מביטה דרך החור. מסתובבת בחזרה ואני רואה את המלאך־המוות שוכב לה בעיניים. מה קרה? אני שואל.

תביאו לפה סיגריה אז אני יגיד לכם מה קרה. תביאו גם אש, תביאו. עכשיו אני יגיד לכם מה קרה. בדיוק כמו בסרטים קרה. זה בעלי, היא אומרת לי בשקט. וואלאכי! אני אומר לה, אמרת הבנאדם בחוץ־לארץ! לא יודעת מה פתאום חזר. תאמינו לי, כמו בסרט. רק שבסרט אתה מתפנן בכסא שלך, הכל קורה אצל אחרים. פה זה קורה על הבשר שלך, על הדם שלך. דבר ראשון אני חושב איפה פה החלון. דבר שני אני חושב, אל תקפוץ, בנאדם, זה קומה שלישית.

מה אני יגיד לכם, אין ברירה. אני נשאר חצי מת על הכסא. היא פותחת את הדלת. חזוזה הכפול נכנס, שם את המזוודה על הארץ. איזה ידיים יש לבנאדם! כל יד רגל של גמל. יוריד עליך באפה, ישפריץ אותך לכל הצדדים. מי זה צוחק שם? ויקטור? ססס... אוחת אבוק אס. מה מצחיק אותך, מה. תאמין לי, באותו רגע הייתי חושב עליך. בבריאות של האמא שלי שהייתי חושב עליך. מה הייתי חושב? שאם חזוזה הכפול גומר עלי, מי שירוויח זה רק אתה. שמונה־מאות וחמישים שקל. נטו. תגיד שאתה לא זוכר, תגיד. מהפוקר של יום חמישי. נזכרת? תודה לאל שלא שכחת. אז אם אנחנו כבר מדברים על זה, תבוא תספור את החוב שלך על השולחן. אני צריך את הכסף בשביל הביטוח. תיכף תשמעו איפה נכנס פה הביטוח. יאללה ויקטור, תביא את החוב שלך. תעזוב אותך עם הסיפורים מתחתת. אם אין לך פה, תלך תביא. אני מחכה. יאללה, תרים את התחת, או שאנחנו מורידים לך אותו שני חלקים.

הנה תביאו לנו עוד סיבוב בירה. סאלאלם אידאק מנשה. איזה שרות חמישה כוכבים אתה משכיב לנו פה. עכשיו תעשה טובה, תשלח מישהו שיראה איפה האיבן־אל־בולה הזה מנשה. אולי נסע להביא את הבולגרי מבולגריה במקום להביא אותו מהחנות בשדרות ירושלים. אז איפה היינו עומדים? כן, אז חזוזה הכפול שם את המזוודה על הארץ, מסתכל על האשה שלו ואומר, וואלאכי, מאיפה היית יודעת שאני חוזר? והיא אומרת לו, למה אתה חושב שאני הייתי יודעת שאתה חוזר? והוא אומר לה, איך שנכנסתי תיכף ידעתי שאת יודעת שאני חוזר, מפני שתיכף ראיתי שאת לובשת את התחתונים הקטנים השחורים שמשגעים לי את הדם.

וככה הם עומדים ומדברים והוא עוד לא רואה ששני מטר ממנו יושב בנאדם חצי מת. והבנאדם החצי מת, זה אני, רואה את הידיים הגדולות שלו וחושב אולי יותר טוב לקפוץ למטה מהקומה השלישית מה שלקפוץ לבנאדם הזה בתוך הידיים. אבל הרגליים שלי, ילען דינום, הרגלים שלי כמו עמודים בתוך האדמה. לא יכול להזיז אותם. ואז הוא מסתובב ורואה אותי. הוא מסתכל, לא אומר מלה ואני שומע את מלאך המוות באוזן שלי. אחר כך הוא שואל את הגברת תחתונים שחורים, תגידי, מה הדבר הזה. ואני סוגר את העינים שלי, מחכה לבומבה. אבל היא מדברת בשקט ואומרת לו, הבנאדם הזה? לא יודעת בדיוק. נכנס, אומר שהוא מחברת הביטוח, אולי אני יכולה לתת לו משהו לשתות לפני שהוא מדבר. אז נתתי לו. איך שהתחיל לדבר, אתה צילצלת. לא יודעת מה הקטע שלו.

מה אני יגיד לכם? הבנאדם הגדול הזה בא קרוב אלי, מסתכל קצת ושואל, נאבד לך פה משהו? מה אני יגיד לו? שנאבד לי השכל? אני צריך להגיד לו משהו ביטוח, אבל מה אני יודע ביטוח. לא להאמין, אבל כשהבנאדם מריח את המלאך־המוות, הפה שלו, מרוב פחד, מדבר לבד. והפה שלי, שיהיה בריא, דיבר לבד, אמר לו, תראה, אנחנו חברת ביטוח חדשה, נכנסים עכשיו לשוק עם הנחות גדולות, לא מרוויחים כלום, הכל הולך על להיכנס לשוק. אתה תשמע איזה הנחות אנחנו נותנים, אתה לא תאמין.

ביטוח אתה אומר? הוא אומר. ביטוח אני אומר, אני אומר. תגיד, הוא אומר, אני לא מכיר אותך מאיפשהו? יכול להיות, אני אומר. תגיד, הוא אומר, אתה לא תחבר של אנג'ל היפה ושל בני בננה? אתה לא משחק איתם צ'יקט אצל היווני? בחיי, כן, אני אומר לו. אז מה פתאום ביטוח? הוא שואל. אני יגיד לך, אני אומר לו, אני הולך להתחתן. צריך להסתדר בחיים. מספיק עם האוואנטות. אז מה פתאום ביטוח? הוא שואל. הכל מה שאתה עושה בחיים זה בדיוק ההפך מביטוח. התחלנו לצחוק. תאמינו לי, ראיתי איך מלאך־המוות הולך שני צעדים אחורנית. אני יגיד לך, אני אומר לו, באו אלינו מהחברת ביטוח חדשה, אמרו אין לנו אפילו קליינט אחד ביפו, תתחילו לעבוד בשבילנו, תעשו כסף טוב.

איזה ביטוח יש לכם? הוא שואל. ואני אומר, יש לנו הכל. מה שתגיד, יש. שלושים אחוז יותר בזול ממה שאתה מקבל במקום אחר. מעניין מאוד, הוא אומר, תוכל לעשות לי ביטוח חיים? למה לא? אני שואל. מפני שאיפה שאני רוצה לעשות ביטוח חיים, הוא אומר, אף אחד לא רוצה לשמוע אותי. אומרים שאני ריזק. אצלנו לא יגידו לך דבר כזה, אני אומר. אצלנו אתה מקבל ביטוח חיים וביטוח ריזק. הכל ספיראלי. מאיפה בא לי המלה ספיראלי לא יודע. הפה שלי דיבר לבד. אני רואה שאתה באמת מקצועי, הוא אומר, אז אם אתה מוציא לי ביטוח חיים, אתה מקבל ממני גם ביטוח דירה, גם ביטוח רכב. רק תגיד לי כמה הפרמייה.

בחיים שלי לא שמעתי פרמייה. אבל הפה שלי, שיהיה בריא, הפה שלי, אמר לו, תראה, את העניינים עם הפרמיות סוגר השותף שלי. טייב, הוא אומר, נסגור עניין? סגרנו, אני אומר. תבוא לפה עם השותף שלך מחר בבוקר. עשר מתאים לך? מתאים אני אומר. ואל תשכח שאמרת שלושים אחוז הנחה. מינימום שלושים, אני אומר לו.

עכשיו אתם מבינים למה אני צריך דחוף סוכן ביטוח. שילך ויסגור איתו. לפני שהוא סוגר עלי. שיתן לו שלושים אחוז, שיתן לו את הכוכבים מהשמיים. אני מכסה את ההפרש. וואלאק יא ויקטור, מה מצחיק אותך, מה? מהשמונה־מאות וחמישים שקל שאתה חייב לי אני מכסה את ההפרש. אז תלך כבר להביא את הכסף לפני שאני מתחיל לתת לך להיות את המלאך־המוות. הבנת אותי, ויקטור?

משהו:

חילופי המפקדים היו בקצב כל־כך מהיר בצבא מסויים, עד שחיילות רבות כבר לא יודעות מי האבא.

הפתרון לבעיית אש"ף הנרדף

נמטה אש"ף היתה רוח נכאים.

„מה יהיה", אמר מישהו. „אנחנו לא יכולים כבר לשבת בשקט בשום מקום. מירדן העיפו אותנו, מסוריה ניפנפו אותנו, מביירות סולקנו, מקהיר גורשנו. מעמדנו מידרדר בכל מקום מאז מלחמת לבנון. אנחנו כבר צל של עצמנו, לא נשאר מאיתנו כמעט כלום, ועוד מעט ונעלם לגמרי."

„נורא", אמר מישהו אחר, „אף אחד לא לוקח אותנו ברצינות יותר. מנהיגים ערביים מתעלמים מאיתנו, אפילו בעולם כבר לא מגלים כלפינו אותו יחס, מאז שחסן ומובארק מדברים עם ישראל שלום בלי לשים עלינו כלום."

„אבל המצב הוא לא עד כדי־כך נורא", אמר בקול מעודד מישהו אחר. „יש מקום אחד בעולם שבו היחס הרציני אלינו דווקא גובר מיום ליום. נעצם, בימים קשים אלה, כשמעמדנו בעולם נמוך עד לאפס, רק שם אנחנו מוצאים עכשיו הבנה ואהדה."

„כן איפה?" שאלו כולם, מבינים שפתח חדש נפתח להישרדות.

„בישראל". סיפר להם הדובר את העובדות מהעות.

★★★

ואכן, לאור המצב הנורא שאש"ף נמצא בו היום, ולאור העובדה שאין שום מדינה ערבית שמתייחסת לאש"ף די ברצינות, ומאפשרת לו להקים מיפקדה בתחומה, ברורה ההחלטה הבאה שקיבל הוועד המנהל של אש"ף. בשיתוף עם גורמים מתקדמים, מתאהבי אש"ף, בישראל.

וזו לשון ההחלטה המשמחת בקיצור: המיפקדה הראשית של האירגון לשיחרור פלשתין תעבור לישראל.

★★★

ההתנגדות של כמה גורמים לאומניים שנוהגים פאשיסטיים בישראל חוסלה בסידרת רציחות אופי מהירות. הדבר הקדוש ביותר לעם היהודי בישראל כיום, דהיינו היישות הפלשתינית, עומד מעל קנטרנים מקומיים.

מיפקדת אש"ף הוקמה בתל־אביב, מכאן הם שולים את מעשיהם מתוך חופש פעולה והכנה שוחלטים. בכל מקרה של הפרעה, או דמוי־הפרעה, להם, עומדים כוחות־האור וכתי־המשפט הכן.

★★★

„דבר אחד סוף סוף בטוח", אמר אחד מראשי אש"ף בטכס שנה של פעילות מיפקדת אש"ף בתל־אביב. „מכאן אף־פעם אף־אחר אפילו לא יחשוב על הרעיון לזרוק אותנו. זהו המקום שבנה אותנו מחדש, כשכבר חששנו שבא קיצנו."

הסיפור הישן על המחלוקת הגדולה

בחדר אחד בבית מלון בירושלים שוכנו שני אנשים. שני אנשים ציוניים מאוד, פעילים מאוד, ועקרוניים מאוד.

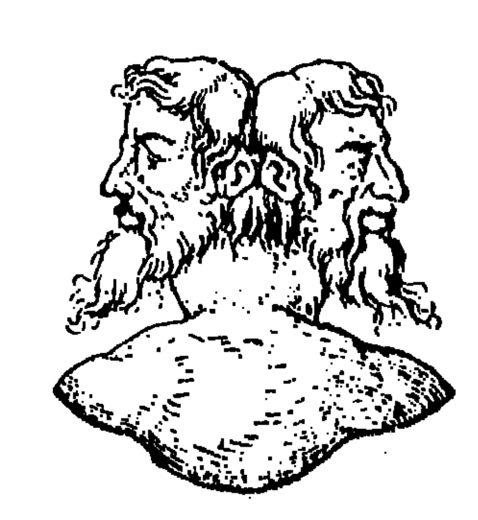
הערב בא, ורוח קיץ קרה נשבה, אם כי חום היום עוד היה בקירות ובגגות. תיאור פיוטי אקלימי זה חשוב להמשך העלילה, שלא תחשבו שנפלתי על הראש, והתחלתי לסלסל תיאורי טבע ירושלמיים.

אז מה היה לנו? כן, הערב בא, ושני האנשים הלכו לישון.

שכבו איש במיטתו, כיבו את האור שליד הראש, אמרו לילה טוב, והיה שקט.

רק לרגע. כי אחרי רגע אמר אחד מהם: המ, סליחה, אבל אני לא יכול לישון ככה, אני חייב לפתוח את החלון. והוא אכן הלך ופתח את החלון, וחזר לישון.

לישון הוא לא הצליח. מה שקרה הוא שאחרי רבע שעה אמר השני: נעשה יותר מדי קר, צריך לסגור את החלון, והוא קם אף סגר.

עוד רבע שעה עברה, והראשון אמר: אוף, איזה חום. חייבים לפתוח. והוא קם וניגש לחלון, ובהחלטיות פתח אותו לרווחה, ובדרכו הנמרצת למיטתו, הוסיף: עכשיו הרבה יותר טוב. לילה טוב.

השקט היה זמני ומתוח. אינני בטוח שעברה רבע שעה שלמה כאשר נשמע קול חסר סבלנות: עם כל הכבוד, כן? אני לא מסוגל לישון כשהחלון פתוח. אני קופא מקור.

והאיש קם, מעיף את שמיכותיו לצדדים, וסגר את החלון תוך נעילתו שלוש פעמים מצלצלות.

עברו כמה דקות, וללא כל מלה קם הראשון, ניגש לחלון ופתח אותו, נושם לרווחה, ואומר: אח, סוף סוף קצת אוויר. והוא חזר למיטה, עיניו פקוחות בחשיכה. דרוך לקראת הבאות.

היה שקט, שהופרע רק על ידי שיעולים תכופים של השני, ומשפטים כגון: ברורר, קר. שהוא סינן בלחש.

אחרי עוד רבע שעה הוא אמר בקול רם: לכל דבר יש גבול. אני לא חייב לקום חולה בבוקר בגלל אידיוט אחד שישן איתי במקרה בחדר. והוא זינק אל החלון וסגר אותו.

עוד בטרם שב אל מיטתו אמר הראשון לעצמו בקול ברור, מדגיש כל מלה: אם הייתי ישן בחדר עם בן־אדם, הכל היה בסדר, אבל יש טיפוסים שאי אפשר לדבר איתם. והוא הקפיץ את בהונות רגליו במיטתו, והתהפך מצד אל צד עד שלא יכול היה לשאת עוד, והוא קם ופתח את החלון.

ככה עברה עוד רבע שעה ועוד רבע שעה, וככל שהלילה התקדם הפכו שני האנשים לאוייבים בנפש. ואף אחד מהם לא ישן אפילו דקה. עד שהגיע הבוקר.

ובבוקר אור, כשהם נגשו שוב אל החלון, עייפים וצרובי עיניים, הם ראו דבר מה מעורר מחשבה: בחלון לא היתה זגוגית.

משפט עם לב

הריכוז הגבוה ביותר של חתיכות על פני כדור הארץ נמצא בימים אלה בקרית מוריה בירושלים. בכלל, קורים שם, ובמכון לשליחים שמתקיים במקום, כל כך הרבה דברים יפים, שעלי להפסיק מיד לכתוב על כך, פן יצא לי שם של עיתונאי הכותב על דברים חיוביים שבחיינו. עתידי יקר מדי מכדי שאסכן אותו בשל התלהבות רגעית. ושם ראיתי גם, כתוב בטוש על מכנסי נערה, משפט שקנה אותי. זהו המשפט היפה ביותר מתוך כל המשפטים עם הלב:

I ♡ TO LOVE

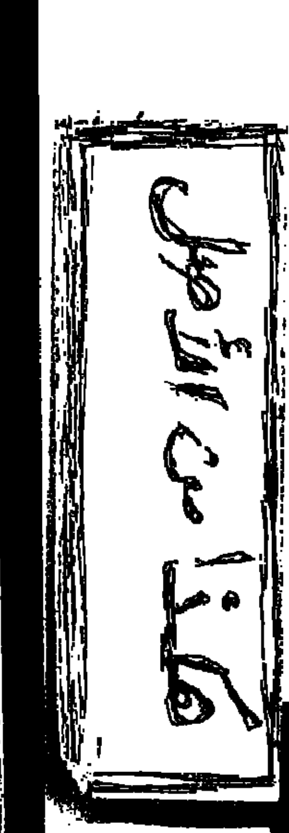
פינת השלולית

צפרדע אחד פגש נסיכה. המבט הדליק את הקליק, ושתיים־שלוש המלים הראשונות הבהירו את העניין ההדדי. סיפור יפה, שכל מה שצריך בשבילו הוא נשיקה. אבל איך אפשר להשיג נשיקה, כאשר גם הנסיך וגם הצפרדע הם מדריכים במחנה־קיץ וסביבם חניכים.

קבעו לשעת לילה מאוחרת. הלכו לטייל. התכופף הצפרדע אל הנסיכה לנשיקה, ואז בדיוק שרקו החניכים שעקבו אחריהם מאחרי העצים.

ואני אומר לכם: שום צפרדע לא יהפוך בתנאים כאלו לנסיך.

מאיר עוזיאל

יס מיניסטר

(המשך מעמוד 8)

ומקורית בצוות תוך שיתוף פעולה מלא עם השר. גם את התשובות של השר על הפניות לא מקבלים ישירות אלא דרך בן־אהרון. ואתה לעולם אינך יכול לדעת איזה סינון עברה התשובה, ומה באמת התכוון השר לומר לפני שבן־אהרון הפך כדברים כראות עיניו.

„משרד החוץ נמצא במשבר עמוק. יש התקרנפות של מרבית העובדים, שמעדיפים לרצות את אוזנו של בן־אהרון במקום להלחם. הגוורדיה הוותיקה עייפה וחלשה. אין לאנשים כוח להאבק. הם יושבים ורואים את התפוררות המשרד, ולא עושים דבר כדי לעמוד בפרץ. יש העדר סולידריות מוחלט בין העובדים, שחלקו מתוך פחד מה'עונש' הצפוי להם, וחלקו מתוך תחושה שאין מה לעשות, וכדאי להתחפר בתפקיד ולחכות עד יעבור־זעם.

„בן־אהרון מונע ישיבות סדירות של הסגל הבכיר אצל השר. איש אינו יודע איזה מסמכים העביר לשר, ואיזה לא. מעמדו היום כל־כך חזק, שהוא עושה במשרד־החוץ ככל העולה על רוחו, גם בגלל חולשת העוברים. הוא, בעצם, המנהל האמיתי של המשרד. הכתור אינטיליגנטי, כותב נאומים מעולה, אבל בעל־אופקים צרים ביותר. וכאשר מדובר במדיניות חוץ זה דבר חמור.

„הוא, דרך אגב, גם זה שקובע מי מן העובדים פטריוט, ומי לא. ופטריוט, כמובן, זה רק מי שחושב שאסור ללכת אפילו מילימטר לעבר הערבים, שאסור לוותר להם כהוא זה. מתי־מעט שניסו להלחם נגדו שילמו מחיר כבד ביותר. האחרים למדו את הלקח. חברים מהמשרד מספרים לנו בחדרי־חדרים, כיצד הם משבשים דיווחים על פגישות שהיו להם, כך שיעברו טוב אצל בן־אהרון. בכל מי שלא חושב כמוהו, הוא רואה שמאלן. הגישה המדינית היונית נמצאת בשבילו מחוץ לקונצנזוס. אין בכלל דבר כזה שנקרא שמאל לגיטימי. בעיניו, צריך להלחם עד חורמה באנשי השמאל.וכך, הפוליטיזציה משתוללת והקנאות היא רק פועל יוצא שלה".

בן אהרון: „אין שום פוליטיזציה במשרד החוץ. אין שום אווירה של פחד בין העובדים. כל עובד שרוצה בכך יכול להכנס אל השר, שדלתו פתוחה בפני כל אחד. היום קיימת אווירה שהיא ההיפך מפחד. כשבא מישהו מן העובדים, ויש לו בעיה, אני אומר לו: 'הדלת של השר פתוחה בפניך'. הנה רק בשבוע שעבר, בא אלי סגן־מנהל מחלקה ואמר שהוא רוצה להתמנות למנהל. אפילו שזה לא ענין שהשר מתערב בו ישירות, הצעתי לו לפנות לשמיר, וכך הוא אכן עשה. בתפקיד כמו שלי, בו צריך לטפל גם במינויים של עובדים וגם

„בן אהרון: אין שום פוליטיזציה במשרד החוץ. אין שום אווירה של פחד בין העובדים. ההיפך הוא הנכון. כל עובד שרוצה בכך יכול להכנס אל השר, שדלתו פתוחה בפני כל אחד."

במדיניות, ודאי שיהיו אנשים שיש להם טענות".

מקורב של בן־אהרון: „בכל משרד יש אנשים שמרגישים מקופחים, ואז הם מעדיפים לזרוק בוץ בזה שמעליהם. יוסי הוא איש אחר ממה שהם מכירים, הוא לא איש של מסיבות ושל מפגשים ביום שישי. אם יש לו שעה פנויה, הוא מעדיף ללמוד תורה. קשה לאנשים לקבל אותו, הם לא רגילים לטיפוס כזה".

באוקטובר 1983 התמנה בן־אהרון ליועצו המדיני של ראש־הממשלה יצחק שמיר, ותפס מקום־טוב־באמצע בלשכת ראש־הממשלה, בחדר בו ישב יועץ התקשורת אורי פורת. גם מעמדתו החדשה המשיך לשלוט במצב ביד רמה. איש לא נכנס לשמיר בלי אישורו. הכל עבר דרכו. הוא שותף בכל הישיבות החשובות. אחד מעובדי הלשכה דאז: „קשה מאד להסביר את טיב הקשרים ביניהם. לפעמים נוצר הרושם כאילו יש בין השניים יחסי סוחט־נסחט. כאילו שהוא מחזיק אצלו איזו אינפורמציה על שמיר, שמקנה לו עמדת כוח עצומה. ודאי שאין זה כך. אולי זו היתה סתם התמכרות. הצעירים היו אומרים ששמיר 'שפוט' של בן־אהרון. וכמובן שכוחו גדל ואחיזתו התהדקה ככל שהתמיד לבצר את עמדתו כצומת החשובה והכמעט־יחידה בדרך אל ראש־הממשלה. כל מי שרצה להעביר מידע אל רוה"מ, לעוץ עצה, להביע דעה, ידע שעליו לשכנע קודם את בן־אהרון".

וכמו בכל תפקידיו הקודמים, גם כשהחזיק בתפקיד החשוב והרגיש הזה בלשכת ראש־הממשלה – נסתר מעיני הציבור שבקושי שמע את שמו. האיש שמידת השפעתו על מהלכי המדינה כלל איננה ניתנת למדידה, תמיד השכיל להשאר בצל, צעד וחצי מאחור. הוא הקפיד לא להתבלט, לא להתראיין, לא להצטלם. הוא מעדיף, לדבריו, עבודה קשה על יחסי ציבור. הזירה שלו היתה תמיד מאחורי הקלעים, ובמגרש הזה היה ונשאר וירטואוז אמיתי.

כשהוקמה ממשלת האחדות הלאומית, שב בן־אהרון אל כסאו המורם במשרד החוץ. בעוד כחודש וחצי ישוב להלך במסדרונות המוכרים לו כל־כך של משרד ראש־הממשלה. הפעם כמנכ"ל המשרד, וכבר יש מרננים שמעמדו יהיה שונה. בסמוך לראש־הממשלה ישב גם אליקים רובינשטיין, מי שהיה ראש לשכתו של משה דיין – האיש שיצחק שמיר נותן בו אמון כמזכיר הממשלה.

מקטרגיו של בן־אהרון מקווים: „שמיר הבין סוף־כל־סוף עם מי יש לו עסק, והחליט לנטרל קצת את כוחו של בן אהרון". אפילו מקורביו מודים שינטל מבן־אהרון המעמד של הבן היחיד והמפונק. רובינשטיין, מבריק ובעל קסם אישי ועוצמה, לא יתן שידחקו את רגליו מההכרעות החשובות, ו„יוסי יצטרך להתרגל לכך שמעכשיו יהיו לשמיר שני אנשים מקורבים, ותהיינה שתי דעות".

אבל עד שיגיע רובינשטיין מארה"ב (הוא ציר מדיני בשגרירות בוואשינגטון), ועד שיתמקם היטב, יש לשמיר אדם אחד. וגם בראשית השבוע, כמו בכל שאר הימים, דבר ראשון כבוקר יש לו את בן־אהרון. וזה טקס ידוע ומוכר לכל העובדים בלשכה: שמיר נכנס, ואחרי חמש דקות הוא קורא אליו לחדר את בן־אהרון. לפעמים הפגישה הראשונה נמשכת עשר דקות, לפעמים שעה. מתכננים את היום, את הצעדים הבאים, קובעים יחד את המדיניות. צמד־זמד.

יעל פז־מלמד

מטכ"ל אפור, סתם קשקוש?

(המשך מעמוד 20)

נסיון קרבי שנרכש במלחמה הוא צורך חיוני לקצין בכיר במטה הכללי".

– נסיון שחסר, למשל, לרמטכ"ל שלנו?

„אני לא מוכן להתייחס לכך. ובכל מקרה, נוכל לשפוט זאת רק בעוד כמה שנים, במבט לאחור".

– נחזור לרגע למכללה ולעבודה שנכתבה כאן בחוריה, הלא היא דו"ח ואלד. קראת אותו?

„דו"ח ואלד נכתב כאן בחלקו הראשון – החלק שעוסק במלחמת לבנון. חלקים אחרים נכתבו כשוואלד היה באגף תכנון, והסיום כאשר הוא חזר לכאן כמדריך. קראתי את הדו"ח. יש בו ביטויים קיצוניים וחריפים מאוד, אבל יש בו גם חומר חשוב שראוי לקרוא ולעיין בו וללמוד ממנו. אני מצטער שהעיון והדיון נהפכו למשבר במקום לתהליך פורה וחיובי. אילו שני הצדדים היו מגלים יחס חיובי יותר, או העבודה הזאת היתה יכולה גם לתרום".

– אביעזר יערי, יש היום תופעת ראש קטן בצבא?

„השאלה היא למה אתה קורא ראש קטן, אני רואה שני סימפטומים לתופעה: חוסר נכונות לקחת אחריות, וחוסר נכונות להתמודד על עמדות עקרוניות וחיוניות. יש בעיה, בהחלט. יש בעיה שלא צריך להסתיר אותה, אבל אני חושב שהיתה קצת הגזמה והיסחפות בתאור מימדיה. לדעתי הבעיה שעדיין לא התגברנו עליה היא הנכונות ללכת לקצונה. הבעיה היא שהמערכת החברתית־ציבורית מושכת קצינים לממש את עצמם כאזרחות וללכת לקריירות לא־צבאיות. הצבא לא מעניין אותם, אחרי שנים כה רבות שבהן הנאות החיים היו על סדר־היום בצורה מודגשת כל־כך. לא קל היום – בחברה כמו שלנו – לעמוד בשורות מסיבי כל־כך כפי שצה"ל דורש".

– כאשר אני מדבר על ראש קטן, אני מתכוון גם לחיילים שעושים בדיוק מה שהמפקד אמר להם ולא מילימטר אחד נוסף.

„נכון, זה קורה, אבל זה לא חדש. אני מכיר את התופעה הזאת שנים רבות, כאשר על־ידי מפקדים בעלי שליטה וסמכות נזהרו אנשים להביע דעה הנוגדת את דעת המפקד. דיברו בשעתו על מפקדים מסויימים שאנשים נכנסו ללשכתם על ארבע ויצאו עם בעיטה כתחת. לא אנקוב בשמותיהם. דיברו על מפקדים מהוללים שכל מי שעמד לידם זימר את הזמר".

– מלחמת לבנון תרמה לראש הקטן?

„מלחמת לבנון פגעה לדעתי קשות בתדמית צה"ל, ויש בכך אי־צדק מסויים, כי צה"ל מילא במשך שלוש שנים תפקיד כפוי־טובה במלחמה ללא קונצנזוס. צריך להוקיר את התופעה שיחידת מילואים ממלאת בתנאים כאלה את תפקידה והולכת להפגין כשהיא מסיימת אותו".

– רק בעיות תדמית? לא היו בעיות לוחמה בלבנון?

„ודאי שהיו, וישנם דברים הזקוקים לניעור לאחר המלחמה הזאת".

– למשל?

„למשל העיקרון של ביצוע משימה עד הסוף ובזמן; למשל הנכונות להסתער; למשל יכולת הלוחמה בלילה. מעבר לכך, היו גם בעיות של חוסר שליטה מצד מפקדים".

– גם בעיות משמעת?

„יש בעית משמעת ברמות השונות. צריך להתמודד איתה, ויפה שעה אחת קודם. זו לא הפעם הראשונה שיש התרופפות משמעת, ביחוד אחרי מלחמה. הטיפול צריך ללא ספק להיות נמרץ יותר, בעיקר בתחום שכבר הזכרתי: איך לבצע משימות עד הסוף".

– אי־אפשר שלא לשאול אותך על הקיבוצים. משהו קרה שם ביחס לצבא, לקצונה?

אלוף יערי: „כן, אם כי גם כאן היתה הגזמה. נכחתי בשיחה בקיבוץ שלי, כאשר חיילים שאלו למה לבנון וחשו שהם נמצאים שם לחינם. אין ספק שזה השפיע על נכונותם לשרת. מצד שני עובר עליהם בדיוק אותו תהליך ארוך־טווח שמשפיע על כלל האוכלוסיה – ירידת המוטיבציה לשרות במשימות לאומיות, ועליית המוטיבציה להגשמת מסלול אישי. אבל לדעתי, אם צה"ל ימלא את משימותיו לפי שמו והגדרתו – צבא הגנה לישראל, אולי יהיו פה ושם עליות וירידות במוטיבציה, אבל לפחות תישמר הנכונות לשרת".

עמנואל רוזן

כדאי

מאת ג. יפית

„דני" – בריאות בעונג רב

„מעדן חלב – בעונג רב" הפך לאחרונה לתשדיר שירות האהוב על ילדים ובני נוער, אפילו פעוטות ברחוב מזמזמים אותו ומבקשים „מעדן חלב". מעדני החלב „תפסו" את השוק. משפחות דורשות אותו יותר. הילדים נהנים, האמהות מאושרות.

מעדן חלב מבוסס על חלב. הילד אוכל מעדן, האם יודעת שהוא קיבל מנת חלב בריאה. חשיבות החלב להזנתו ולבריאותו של הילד – ברורה. ילדים נזקקים לחלב כדי לצמוח, אולם לשתות חלב כמו שהוא, לא אהבו.

„דני", החוגג עתה בר־מצווה, זוקף לזכותו הצלחה מדהימה. הוא נחטף מהמדפים...! ילדים אוהבים אותו. המבוגרים מעריכים את ערכו התזונתי.

דור שלם צמח בישראל על גביעי ה„דני" – דור של בני 13 בריאים, יפים ומלאי מרץ. „דור הדניו"

אני רוצה לספר משהו אישי. בדיוק מול הבית יש לי מכולת קטנה, ישנה, סימפאטית. כמו החנווני אליהו. ב־7 בבוקר אני חוצה את הכביש בעיניים רדומות וכבר פותח החנות (שוב הקדימו אותי...) אני שומעת את המשפט הקבוע. „אליהו, נשאר לך עוד 'דני'?"

זה ה„בוקר טוב" שלי, כאן במכולת בלב ת"א (קומה ראשונה, ליד העץ).

בשביל מה אני זקוקה להשכמת הזו?

שאלה טובה. התירוץ: כדי שלילדים יהיה „דני" כשהם קמים לארוחת הבוקר (בחופש הגדול הם ישנים קצת יותר). האמת: במתק סגור 6 „דני" (אחד לכל ילד, בבוקר ובערב) אבל בסל נמצאים יותר. כן, אני לוקחת גם לעצמי, לפני שאליהו יגיד לי: „נגמר".

במשך השנים חשבתי „לחינמל", בדקתי תחליפים, השוויתי וטעמתי מוצרים אחרים. לא עזר שום דבר. ילדים, בניגוד למה שחושבים, אי־אפשר לשקר. בגיל 4: „אמא, אבל זה לא 'דני'" ואחרי זה פרצוף חמוץ לכל היום.

בגיל 5: (אני) „אתם מאחרים לגן!" (הם) „עוד רגע, אמא. רק נגמור את ה'דני'".

„אמא, אל תשכחי גם את ה'דני'־וניל!"

אחר־כך, כשהתחילו ללכת לבית־הספר, השתנה הטקסט. קודם הם ביקשו, עכשיו הם כבר נותנים הוראות „...ואמא", הם מזכירים לפני שנעלמו מאחורי הדלת, „אל תשכחי גם את ה'דני' וניל" (זה האח הלבן של החום האהוב). ואין סיכוי שאשכח. אם זה יקרה, הם כבר ידאגו להזכיר לי. לא רק בצהריים. כל השבוע.

וכך אני מוצאת את עצמי על הבוקר מתייצבת מול הדלפק של אליהו. היום אני והוא כבר מדברים בעיניים. לא צריך מלים. לפי המבט הוא כבר יודע, ופותח את דלת המקרר. כלקוחה ותיקה גם זכיתי לחסדים המיוחדים. אם ה„דני" מגיע במשאית של שטראוס בשעות מאוחרות יותר, הוא שומר לי כמות קבועה. רומן אמותי של אשה נשואת עם 3 ילדים...

„דני" חוגג בימים אלה 13 שנה לטעימה הראשונה. אני כבר עברתי את גיל ה־30 (זה מוכרח לקרות מתי שהוא...). כשהוא הופיע בשוק, הייתי בצבא. בסיס רחוק בסיני, חופשות נדירות ודרך ארוכה־ארוכה הביתה. מתי הייתי מתחילה להרגיש את החופש? – אחרי המקלחת הביתית, כשפתחתי את המקרר והוצאתי את הצ'ופר המתוק, גביע חמוד וקומפקטי (120 מ"ל) ומלא במעדן המזין והקר (התבר שלי, כיום בעלי, אהב דווקא את הוניל. על זה לא רבנו...). אלו היו הנאות קצרות ותטנופות. הייתי צריכה לחכות שנתיים עד השחרור כדי לדעת שאפשר לקום בכל שעה, ולהושיט את היד אל ה„דני", על טעם מענג בפה אף פעם לא ויתרתי.

התרבות הזו עברה גם לדור השני במשפחה. זה התחיל הפעם מהבעיה הידועה לכל אמא: איך לשכנע את הילדים לשתות חלב. ניסית פעם להסביר לילד ש„החלב דרוש להתפתחותו התקינה הואיל והוא כולל את אבות־המזון החיוניים"? – את מבינה את זה. אותו זה לא מעניין במיוחד בגיל שנתיים.

גם הבטחות ופיתויים לא עזרו. לא, הם לא רצו שום דבר טוב „אם יגמרו לשתות את החלב". הם רצו משהו טוב במקום החלב. בוקר אחד נכנסה שכנה לבקש קצת סוכר והיתה עדה לעימות היומי בין אמא בלחץ לבין סרבני החלב הקטנים. היא לא הבינה על מה המהומה. „קחי את הרעיון שלהם ותעשי בדיוק מה שהם מבקשים. תני להם „דני" של שטראוס. בשבילם זה מעדן, בשבילך זה חלב".

„את יכולה לתת גם לתינוק 'דני' בבקבוק"

לקח לי כמה רגעים להבין את התגלית. ומאז השתמשתי באופן קבוע ב„נשק הסודי". אחר־כך ב„טיפת חלב" הצטרפה גם האחות להמלצה. „אין שום בעיה: אפשר בהחלט לתת אפילו לתינוק „דני" בבקבוק במקום חלב. („דני" כידוע מבוסס על חלב ויש בו כל מה שיש בחלב). התינוק או הילד מקבלים את כל מה שהם צריכים: חלבונים, פחמימות, סידן, ברזל. מה את חושבת שעשיתי עם הילדים שלי?"

גם רופאי הילדים („דוקטור, למה הילד נראה כל־כך חיוור?") הצטרפו לאותה דעה. „החומצות האמיניות שבחלב נחוצות לבניין התאים, והפחמימות נותנות את האנרגיה הדרושה לילדים הגדלים". „הסידן", הם המשיכו והסבירו, „מסייע לבניית השיניים והעצמות, ועוזר לוויסות פעילות העצבים והשרירים. ואילו הברזל הוא יסוד הכרחי ליצירת כדוריות אדומות. כל המרכיבים האלו נמצאים בחלב, וכמובן במוצר שבנוי על חלב טהור. את צריכה לשמוח שהילדים אוהבים 'דני'. דרך המעדן הזה הם 'שותים' הרבה יותר חלב ממה שהיו מסכימים לשתות בדרך הרגילה".

בערב הגיע הבעל מהעבודה, פתח את המקרר („יש משהו טעים?") ושאל אם פתחתי סניף פרטי של שטראוס. אחר־כך לא התבייש, כיבד את עצמו בשני „דני" (גם הוא עדיין צומח...) והלך לנוח מול הטלוויזיה.

אגב, התשדיר של „מעדן חלב בעונג רב" נחמד מאוד ועשוי טוב. יש לי רק שאלה אחת לגביו: שהילדים משתגעים על „דני", לא צריך לספר לי. אבל למה לא מזכירים גם את ההורים?

שותפים להצלחה

יש לי תמיד הרגשה טובה כשאני יודעת מי עומד מאחורי המוצר. כבר בביה"ס אהבתי את הביקורים במפעלים, שם היו מראים ומסבירים לנו על כל השלבים של הכנת המוצר. הפעם זו הזדמנות להציץ מאחורי הקלעים ולראות איך מגיעים לטעם הנפלא של מעדני שטראוס.

יצאנו לסיור עם מר יונה רוט, מנהל המוצרים במחלבת שטראוס. התחנה הראשונה בסיור היא המחלבה בנהריה. „הבסיס למעדני החלב", מסביר מר רוט, „הוא חלב טהור ומפוסטר. כבר בשלב הזה מבוצע כל התהליך במערכת סגורה וסטרילית, ללא מגע יד אדם. לכך דואגת הטכנולוגיה המתקדמת והפיקוח הממוחשב.

בתחנה הבאה, מגיע מר רוט, אל קו הייצור של המוצר המוגמר. כאן (הפתעה) מתברר כי גם גביעי ה„דני" עצמם מיוצרים במקום, להבטחת הסטריליות. „לאחר מילוי ה„דני" החם לתוך הגביע, סוגרים את הגביעים לזוגות־זוגות. מכאן הם עוברים לאריזה ומוכנסים לקירור בטמפרטורה מתאימה".

„בדרך זו", מדגיש מר רוט, „את והילדים מקבלים את ה'דני' ישר מהמדף במכולת או הסופר־מרקט, כשהוא מקורר לגמרי, ובדי שתרגישי בטוחה לגמרי – על כל גביע יש חותמת של התאריך האחרון לשיווק. את יכולה ליהנות בשקט מהמעדן, בתנאי שנשאר כמובן..."

מספר מר אבי אפל, מנהל השיווק של שטראוס: „בכל המוצרים שלנו – במעדנים, בגבינות, בגלידות – יש לנו עקרון ברור: הקפדה חד משמעית על האיכות והטעם. הארומה המיוחדת של ה„דני" במקרה הזה, נקבעה לאחר מחקרים ובדיקות של דרישות הטעם הישראלי".

„היוצר", מסביר מר אפל, „הוא לפי הסכם־ידע עם חברת „דנונה" – מהחברות המובילות בעולם בענף היוגורטים ומעדני־החלב. אנחנו, בשטראוס, הוספנו את התרומה המיוחדת שלנו – הטעם המיוחד, שהפך את מעדני־החלב שלנו למבוקשים ביותר אצל האמהות והילדים".

הנתונים הסטטיסטיים מצביעים על מגמה ברורה של עלייה בצריכת המוצרים. ויש לכך שני הסברים עובדתיים: ראשית, כפי שראינו, מדובר במעדנים המספקים לילד את תצרוכת החלב המזונה, בצורה טעימה ומושכת. עובדה שמקילה מאוד על האמא. שנית, המחיר. סקר השוואתי של המוצרים בחו"ל, באותו סטנדרט גבוה של איכות, מלמד כי שם הם נחשבים למוצרים יקרים. כאן „דני" עולה 30 אג' בלבד. לצרכן".

אם מצרפים את כל הנתונים, מגיעים למסקנה ברורה: כאן, בישראל, צמח לנו דור שלם שגדל על „דני". דור של בני 13 – בריא, יפה, ומלא מרץ, במלה אחת „דור הדני".

יש לנו תיש

רובינזונים בהרי יהודה

אי־שם בין הרים ובין סלעים, רחוק מאנשים וקרוב לאלוהים, חיים שי ולינדה זלצר בבדידות מזהירה. חווה מבודדת, טבולה בעצי זית וריחות טיון וזעתר. מפתח אפשרי לגן־עדן. מגדלים שני ילדים (השלישי בדרך) וגם עדר עיזים ותיש אחד להשבחת הגזע והגבינות הטעימות שהם מייצרים מאחורי הבית והדיר. פילוסופיה של חיים קשוחים אחרי שמקלפים את הרומנטיקה.

מאת אילנה באום
צילומים: יוסי זמיר

תחושה של ראשוניות. רק חמש־עשרה דקות נסיעה מכביש ראשי, וכאילו הוע־פת עשרות שנים לאחור במכונת־זמן. לז־מן, כמו גם למרכיבים נוספים של החיים בצריף הבודד של לינדה ושי אי־שם בה־רי יהודה – יש משמעות שונה מאשר בכל מקום אחר. הדרך לצריף משובשת בחלקה. אינה מפתה בעל רכב לנסות להגיע אל מה שנמצא בסופה. בעבור כמה מאות מטרים – התפצלות. כדי להגיע צריך לבחור בשביל התחתון. אנחנו טעינו ונסענו תחילה בשביל העילי. עקבות הצמיגים שהותרנו שם העסיקו את שי בטרם שב לביתו, לאחר שהגענו: מאז הוא כאן, כבר 13 שנים, לעולם אינו נכנס לביתו בלי לבדוק תחילה לאן וכמה כלי רכב טעו פה. עד כה לא היו לו הפתעות – אבל לעולם אין לדעת. הדריכות, העמידה התמידית על המשמר, היא פן נוסף של החיים כאן.

דממה. אנחנו בתוך בועה המרוחקת מכל דבר. המטבח הוא גם חדר האורחים וגם חדר העבודה. לינדה מגישה חריץ גבינת עיזים מתוצרת הבית. הגבינה הזו כבר הביאה לביתם מומחים אניני־טעם מכל העולם. אם חלומם יתגשם ויצליחו לקבל את כל האישורים הדרושים, יזכו שי ולינדה זלצר לכנות את מפעלם הביתי בתואר "חוות השבחה לעיזים" ולשווק את הגבינה שלהם לחו"ל.

מהחלונות נשקפים הרי יהודה. לכל מלוא העין – עצי זית. זוג צבאים חולף במרוצה. ריח חריף של טיון וזעתר. גבינה, כוס קפה, לינדה – והשקט. מפתח אפשרי לגן־עדן. רוח פתאומית מביאה עמה ניחוחות זרים לנחירי הכלבים. נביחתו של נמרוד מפרה את השלווה וגורמת לתגובת־שרשרת: התתולים זוקפים אוזניים ומיללים. אנג'וד, הסוסה, ובנה הסייח גילי צוהלים. קורלי, התיש היחיד בדיר של 25 עזים, פועה. לתרנגולות אין מה לומר בשלב זה. נראה שהן שומרות את כוחן למאבק האמיתי: המאבק על תופן נוסף של מזון.

כשמקלפים את הרומנטיקה מסיפור גן־העדן מתגלה המחיר: חיים קשוחים. ללא מותרות. ללא פינוק. הכסף מושקע בתחזוקה השוטפת: מזון, חציר, תערובת, כלי־עבודה. לא קונים בגדים, ריהוט או

(המשך בעמוד הבא)

שי זלצר ודיירים בדיר: „אם העסק לא מחזיק את עצמו – אין לו זכות קיום" (למעלה) ולינדה (בצילום משמאל): „אני שונאת לבקש. לא רוצה טובות. איש לא חייב לי דבר".

עומר ורעייה זלצר (בצילום העליון): בשבילם, לידה ומוות אינם מושגים מספר־לימוד. למטה: בית קטן בהרי יהודה שחיים בו כמו בתוך בועה מרוחקת.

(המשך מהעמוד הקודם)
אביזרים אחרים לבית. יום שמתחיל בחמש בבוקר – ומסתיים עם חשיכה. הרבה בדירות, נשיאה לבר בעול. בלי חשמל. בלי מים חמים. נציגי הציוויליזציה כאן: טרנזיסטור הכבוי כל הזמן, טרקטור ושני "רנו 4". בין הספה לשולחן מכשיר טלוויזיה קטן שחור־לבן שאפשר להפעילו על סוללה – אם כי טרם נעשה בו שימוש. חיים המחייבים התמודדות יומיומית עם הדרך בה בחרת. אתה מקורקע – בלי אפשרות לקחת פסק־זמן. מרחב התימרון שלך: לעזוב בבוקר אחרי שהאכלת, חלבת, השקית, ולשוב בעבור שעות אחדות כדי להאכיל, להשקות לחלוב. אם אתה לא שם – כל העסק מתמוטט. וזה כמעט התמוטט, לא מזמן, כאשר שי היה במילואים ולינדה, בחודשים ראשונים להריונה, חלתה בדלקת־ריאות ואושפזה בבית חולים. שי הגיע מהצבא בעבור יומיים. לילדים נמצא פתרון, אך היה צורך גם למצוא מישהו שיבצע את כל המשימות. חבר התנדב ועזר. שי מאמין כי כשאתה זקוק באמת – יימצא מי שיושיט יד. הפעם זה עבר.

יש עוד מחיר שלינדה רואה בו יתרון, משהו שיצייד את הילדים לעתיד, יכשיר אותם להתמודד: בעבור עומר (בן חמש) ורעיה (בת שלוש), לידה ומוות אינם מושגים מספר־לימוד. שניהם מבינים למה אמא (וטרינרית במקצועה) נאלצה לתת זריקה לבלו, כלבת הציד מגזע סטאפורדשייר טרייר, אותה הביאה עוד מארה"ב: אחרי שבלו כילתה את תאוות הציד שלה בכארבעים תרנגולות ושש עיזים, היה ברור שאי־אפשר לעמוד בכך יותר. כאן, האובדן והמוות הם חלק בלתי־נפרד מהחיים, כמו ההתגברות על הפחד או חסכון במים: לשתות מותר כמה שרוצים. חוץ מזה – המים במשורה: במים שמתרחצים בהם גם שוטפים כלים, מכבסים, שוטפים רצפה. במשך תקופה ארוכה היה מקור המים היחידי שלהם מעיין קטן מתחת לבית. לאחרונה חוברו לקו מים מרכזי – אך תודעת החסכון לא עזבה אותם: צמצום כתפישת עולם – לא מחמת ה"אין ברירה".

"צורת החיים כאן מחדדת את הגבול בין מיותר לצריך. בעיר חייתי על המיותר בלבד. כאן מגיעים לשורש של מה צריך", אומר שי.

הסיפור התחיל אחרי מלחמת יום הכפורים.

עד אז שי היה סטודנט שעבר במחלקה לבוטניקה באוניברסיטה העברית. העתיד, חשב, טמון באקדמיה – ואז החל השבר: "אחרי מלחמת יום הכפורים, כל אחד הבין שמה שעשה עד היום – התמוסס בין האצבעות". היה ברור לו שצריך להתחיל מחדש. לחזור לשורשים. לארץ ישראל. לקשר עם האדמה: תקופה קצרה של ניסוי ותעיה הביאה אותו להרי יהודה. לג'אבל בורד עם מעיין עליו הקים צריף קטן, בהסכמת המועצה האיזורית מטה יהודה. התיישב שם כשומר היער – ומאז ראו עצי הזית ערנה: לא עוד שריפות. לא עוד ניסור העץ כחומר הסקה. היום עוברת דרכו בהתיישבות תהליך של התמסדות, ויתכן כי עוד תשמש מודל להתיישבות יחידים. שי עדיין אינו מוכן להרחיב על־כך את הדיבור כדי לא לרתום את העגלה לפני הסוסים.

על כל פנים, נראה שהוא הצליח למסד תהליך שנראה היה בלתי־אפשרי: במדינת ישראל לא די ברצון להתיישב. העובדה שאינך מעוניין בסובסידיה או תמיכה איננה כרטיס ביקור מספק, אם אינך שייך לאחד הגופים המיישבים – אתה אבוד. הריצה בין הפקידים לא תקדם אותך אפילו צעד אחד אל מטרתך. רבים ניסו – ונכשלו. שי בכל זאת הצליח. אולי מכיוון שהוא חלק מהמערכת הביורוקרטית – עובד רשמי של המועצה האיזורית מטה יהודה. השילוב בין עבודתו כמדריך – בתחילה לנוער שוליים ועכשיו לדור ההמשך – והעובדה כי הוכר כשומר היער היה, כנראה, נוסחת הקסם להצלחה.

עד מהרה נהפך הצריף לבית־ספר לא פורמאלי כטבע בעבור הנוער הבעייתי של ישובי הסביבה. בכל חודש עבר שם מחזור של כשמונים איש שראו בשי מורה, מדריך, אח בוגר. הם הגיעו מן המושבים השכנים. בני המקום שלא הכירו את פיסת הארץ עליה גדלו. שי היה המום לגלות נערים בני 16־17 שלא ידעו כי סביב המושב שלהם זורמים מעיינות. הם גם היו אלה שהשחיתו את עצי הזית. שרפו אותם. אצל שי למדו שאפשר אחרת. אפשר לשמר. אם הוא גא במשהו – זו הדוגמה האישית, השינוי שחל בהם תוך־כדי השהייה במחיצתו.

היום הנערים האלה משקמים את היער ומטפחים אותו. הם הדורשים שבמסגרת התיכנון־מחדש של המושבים ינטעו סביבם זיתים. "אני שייך לסוג המורים החייבים להראות כל דבר, להדגים, לא רק להטיף. אני חייב להמחיש איך אני עושה את מה שאני מאמין בו". שי יודע גם להתנסח היטב – ובכל זאת מעריף מעשים. אולי משום שלמד כי למלים טבע מוזר: אינן

(המשך בעמוד 41)

דלי ב"דן פנורמה"

שלם עשרה דולר פלוס מע"מ – ואכול כפי יכולתך, תאכונך והגיונך במקום נעים, קריר ומכובד, בחברת תיירי פנים וחוץ והרבה אנשי עסקים ממשרדי הסביבה. מזנון ב"דלי" (גזור מדליקאטס) של מלון "דן פנורמה" בתל־אביב, זה הניצב בדרך הים ליפו, מלון שהחליף בעלויות ושמות בקצב די מהמם. עכשיו הוא של רשת מלונות דן, ואלה עושים כנראה הכל כדי לקמם את מירוץ ההחלפות הנ"ל. במסגרת זו הם גייסו לשם כשף של המלון את "שף־השפים" של הרשת כולה, את גולדשטיין.

המזנון ב"דלי" לא מרהים, אבל הרמה – כללית – טובה למדי. אל תחמיצו שם את סלט הפטריות. מי שאוהב "קרטופל סלט" אמיתי (אותו סלט תפודים קר, סטנדארטי), ימצא אותו שם ואף יגלה כי לא שכחו להוסיף בו מנוזלי ה"בוליון" כדי להאדיר את טעמו של התפוד. מלבד הסלטים המוכנים יש הרבה ירקות טריים וחתוכים שעליהם אתה יכול ליצוק שני מיני רטבים שניהם כמעט על אותו בסיס (מיונית, חרדל, שמנת מרווה וכו'). ההבדל העיקרי הוא בגוון השונה שאותו משיגים על־ידי הוספת קטשופ.

בין המנות הראשונות והעיקריות מבדילים כיכר פרוסות של לחם קימל וכמה לחמי־באגט מאורכים, שם אתה פורס בעצמך. באילפסי המנות העיקריות מצאנו כשניצל הודו ממולא, כרעי־עוף ובשר־בקר מבושל בחרדל, שלטעמנו היה המוצלח שבשלושה. את התוספות הטובות היתה איטריות עשויות עם גזרים ופיסות קטנות של נקניק.

המנות האחרונות גם הן טובות – פירות טריים, סלט שוקולד וסלט פירות עשיר. למי שרוצה להוסיף "יהודים" לסלטים או למנות האחרונות, על הדלפק ניצבות קעריות עם צימוקים, גרנולה, אגוזים מרוסקים, שקדים מקולפים וכו'. קפה (או תה) ועוגה כלולים במחיר. אנחנו קיבלנו עוגת שוקולד־פרג מצויינת. אמרו לנו שאת המחמאות יש להעביר לקונדיטור צרפתי צעיר, שהובא במיוחד מפאריס.

כאמור, הכל מכל בכל – 15 שקל לפני המע"מ, כולל כד מים צוננים, לא כולל שתייה אחרת שתוזמן. וזו עיסקה כדאית לכל הדעות.

איטלקי טוב – ומבטיח

תל־אביב. בן־יהודה פינת בוגרשוב. כתובת טובה למי שחיפש כמונו, ולשווא, מטבח איטלקי ראוי לשמו. הנעולים על המטבח האיטלקי ימצאו שם מעט נחמה. המקום פשוט, ללא יומרות חיצוניות, בלי אווירה איטלקית. והשקעה היא באוכל עצמו. למקום החדש הזה קוראים "אוסטריה", וכידוע – "אוסטריה" באיטליה זה כינוי לבית שתייה ואוכל מסוג מסויים. בשנים האחרונות ניטשטשו במידה רבה ההבדלים בין "אוסטריה" ל"טרטוריה".

במטבח של ה"אוסטריה" התל־אביבית מכהנים שניים: אשה שקוראים לה פיורללה פורנרי, עולה חדשה מרומא, פחות משנה בארץ. לשותף שלה ליד הסירים קוראים לליו קלו, פנסיונר של חברת החשמל, לשעבר איש פלמ"ח, שהגיע ארצה ב־48', לחם בשורות גדוד 54 של "גבעתי" ולדבריו – תחת פיקודו של המ"כ אורי אבנרי.

התפריט של ה"אוסטריה" התל־אביבית מכיל מבחר של תענוגות איטלקיים – ספגטי, פטוצ'יני, רביולי, לזאניה ומיני בשר שונים. המחירים מאופקים מאוד: ספגטי 4 שקל; פטוצ'יני 6 שקל; עוף מבושל בפלפלים – 7 שקל. המנה היקרה ביותר – פטינה אל פונגי – 8.50 שקל. טעמנו מפה ומשם. ליקקנו את האצבעות. נשוב לשם בקרוב. ואם אכן תהיה סיבה להוסיף וללקק את האצבעות – נרווח על כך בהרחבה.

נפילה בחיפה

בפלתם פעם בחיפה? אנחנו נפלנו. לפני כשבועיים. במסעדה סינית שקוראים לה "טאי־וואן". מסעדה יפה. מבטיחה מאוד בצורתה. היי־נו שניים. הזמנו לפתיחה אג־רולס, להמשך חסילונים בשומשומין, אחר־כך ספאר־ריבס ובשר מתוק־חמוץ.

האג־רולס, שהגיעו במהירות רבה (מחוממים ומוכנים להגשה מיידית), היו נסבלים. אבל הרוטב האדום המסורתי, תנילווה אליהם, נראה לנו קצת חשוד בשל גוונו החיוור כלשהו. טעמו הסתמי הצדיק בהחלט את החשד הויזואלי. את החסילונים הצלחנו לזהות רק על פי זנבם שביצבץ מתוך מעטה השומשומין. הם היו מיובשים עד יאוש, וטעמם כטעם דיקט. איך הרגו לנו אותם! הספאר־ריבס גם הם היו אכזבה. היה להם, אמנם, מראה של ספאר־ריבס, אבל כל השאר לא התאים לכינוי. אחרי שתי המנות המאכזבות הללו היה הבשר (לבן) המתוק־חמוץ בבחינת מעדן ממש. כדי לא להמשיך בנפילה ויתרנו על המנות האחרונות.

בעבור כל מה שהוזכרנו בתוספת שני בקבוקי סודה ותה סיני לסועד אחד, קיבלנו חשבון של למעלה מ־60 שקל.

ב"דלי" של "דן פנורמה": "שף־השפים" של כל הרשת, גולדשטיין בכבודו ובעצמו, עם מידגם ממבחר הסלטים (צילומים: שמואל רתמני)

מאו"ל

למקצוענים בלבד

מאת יהודית חנוך

בשבוע הבא שוב יעלו כולם לירושלים, האנשים שעושים אופנה ואלה שאוהבים להיות ליד, 43 יצרנים, עשרות דוגמניות ואלפי בגדים. בשלב זה נותרו רק שני נעלמים: הראשון – כמה קניינים מחו״ל יגיעו לאירוע, והשני – האם יצליחו המארגנים לסגור את שבוע האופנה בפני ״קיביצרים״ למיניהם ולהפכו לאירוע מסחרי טהור – לקניינים וליצרנים בלבד.

אופנה הישראלית שוב תעלה השבוע לירושלים. ארבעים ושלושה יצרנים, עשרות רוגמניות ואלפי בגדים יתמקמו במלון ״לרום״. מיום שלישי בבוקר ועד יום חמישי בערב יהיו שם כולם – האנשים שעושים אופנה ואלה שאוהבים להיות ליד, להרגיש שהם חלק מהסיפור. נותר רק נעלם אחד, והוא – כמה קניינים מחו״ל יגיעו לאירוע.

ארבעים ושלושה יצרנים – זה אינו מספר גדול לעומת שבועות־אופנה קודמים כהם השתתפו שמונים ואפילו תשעים. מירי בקנשטיין, מנהלת מרכז האופנה של מכון היצוא, מארגני שבוע האופנה, אומרת שזה בדיוק מספר היצרנים שהשתתפו ב״שבוע״ לפני שנה. מי שלא משתתף – הם יצרנים שהתארגנו בצורה אחרת: פתחו משרדים בחו״ל, ומינו נציגים שמוכרים בשבילם בכל המקומות החשובים. יש גם כאלה המאמינים בשיטת המגע האישי: הם באים אל הקונים בחו״ל עם מזוודה ביד – ומנסים את מזלם.

כאן, אצלנו, כבר עתה ידוע למארגנים שהשנה לא יגיעו הרבה קניינים אמריקנים. נציגה אחת מ״סאקס פיפט אבניו״, ואולי עוד כמה מרשתות אחרות. כנראה שכאשר הנשיא רייגן אומר לאזרחי ארצו להישאר בבית, זה כולל גם קנייני־אופנה. הם אולי יפסידו כמה ימים יפים בירושלים, אבל לא את האופנה הישראלית. היא תגיע אליהם. לפני שבועיים ביקרו בניו־יורק שבעה יצרנים של בגדי־ים; במחצית ספטמבר יסעו לשם עשרים יצרני אופנה ובמחצית אוקטובר יופיעו ביריד אופנה אמריקני גדול – בפעם הראשונה – כמה יצרנים ישראלים של בגדי ילדים.

לראשונה מזה ארבע שנים אין יצרני האופנה הישראלים מתאוננים על קשיים ועל חוסר רווחיות. עליית ערכם של רוב המטבעות האירופים שיפרה את מצבם, ומאפשרת גם למי שמייצא חלק מהתפוקה שלו לארה״ב כשערכו של הדולר פוחת – לנווט בין המטבעות השונים ולאזן את הכדאיות. המספרים מגלים שבמחצית הראשונה של 86' כבר הסתמנה עלייה של 28% בייצוא בהשוואה לאותה תקופה אשתקד. ישראל מכרה מוצרי אופנה בסך 148 מליון דולר, ומצפים שסכום זה לפחות יוכפל עד סוף השנה.

למרות שיותר משתלם לייצא עכשיו לאירופה מאשר לארה״ב, הרומן בין האופנה הישראלית לקניינים האמריקנים שהתחיל לפני שנה־שנתיים – כנראה יימשך. ״אנחנו משקיעים כל־כך הרבה אנרגיה כדי לרכוש כל קונה חדש, שאנו מוכרחים להמשיך גם כשהרווח מצטמצם״ – אומר יעקב הוניגמן, דור שני במפעל שהוקם על־ידי אביו ועוד הלביש את ילדי תל־אביב הקטנה. ״מה שעושה לנו את החיים קצת יותר קלים, זה שהאמריקנים רוצים עכשיו בדיוק את הבגדים שאנחנו משווקים לאירופה. מתברר שזה פיתח טעם המקביל ל׳סגנון האירופי׳, והם רוצים מאתנו את אותם בגדים שהם רוכשים גם מהצרפתים והאיטלקים. צריך רק לשנות את הצבעים. הם אוהבים פסטלים – אבל קשה מאוד למכור להם חאקי״.

מה יציגו היצרנים בשבוע האופנה?

כמו בחיים גם באופנה יש עכשיו התנגשות (ואולי שילוב) בין שמרנות – לחופש, בין צמוד וסקסי – לגדול, רחב ויוניסקסי. כמעט בכל מערכת בגדים יש לפחות פריט אחד צמוד לגוף, מאריג או מסריג גמיש שהחזיר אלינו בדלת האחורית את החוטים הסינתטיים. גם משטחי־עור שופים – רגלים, כתפים ומותנים – עדיין נחשפים, אבל רוב הבגדים ייראו מעתה שלווים ומתונים מבעבר הקרוב, מפני שהצבעים הלוהטים וההדפסים העליזים הולכים ונעלמים.

כחול ולבן הם שני הגוונים הבולטים ביותר בבגדי הקיץ הבא. מתחרים בהם רק חום, שחור וחקי. והסיפור הכי כחול של האופנה החרשה הוא צבע ה״אינדיגו״, שבמקור היה הצבע הטבעי שבו צבעו את אריגי הג׳ינס ועכשיו חזרו לצבוע בו בגדי־כותנה. את האינדיגו עדיין מייבאים מהמזרח הרחוק, שם הוא צומח.

מתברר שרוח המזרח השפיעה לא רק על הצבעים אלא גם על ההדפסים, שהם בסגנון של באטיק אינדונזי וגם של אריחי חרסינה הולנדית מדלפט. הולנד, כזכור, שלטה באינדונזיה הרבה שנים. דווקא הג׳ינס זכה לצבע חדש – שחור – לרוב מקושט בתפרים צבעוניים והוא בא צמוד־צמוד לגוף, כמו אצל אזודין עלייה, מעצב האופנה הטוניסאי־צרפתי. במקום פרחים יש עתה על הבגדים גן־חיות שלם, הדפסים קטנים וגדולים של פילים, טווסים, זברות וג׳ירפות.

גם עור ובגדי־עור הם מוצר של קיץ, ולא רק כאשר הם מיועדים לחו״ל. בגדי־העור־החדשים עשויים מעורות שחלקם אינו נראה כאילו באו מהטבע, מודפסים ומוטבעים כדוגמאות שעושות מראה כמעט תלת־מימדי. הסריגים עדיין תופסים מקום טוב באמצע ונראים עכשוויים בזכות הציור האלקטרוני המתוחכם והמחשבים שיכולים לסרוג את כל הציורים העולים בראשי המעצבים.

״גם אם לא יבואו קניינים רבים, אנו מקווים ל׳שבוע׳ פורה״, אומר משה גולוס, יו״ר הנהלת מרכז האופנה והטכסטיל במכון הייצוא ומנהל ״סולוג״, מפעל וותיק לבגדי־ילדים. אצל רוב היצרנים שוררת השנה אווירה אופטימית, גם אם לא כולם מודים בה.

את מה שקורה עתה בעסקי־האופנה הישראלים אפשר אולי לתאר טוב יותר בעזרת בסיפור הבא: יצרן אופנה אחר מטלפן לעמיתו ושואל אותו ״נו, מה נשמע, איך העסקים?״. ״יופי, הולך מצויין״, עונה לו החבר. ״אה״, משיב המטלפן, ״אני מבין שיש אצלך עכשיו אנשים... אז אטלפן אליך אחרי־כן״... זו לא רק בדיחה. יהודים, כידוע, אוהבים לקטר. שחס וחלילה לא יחשבו שהולך להם. אולי הם חוששים מעין רעה.

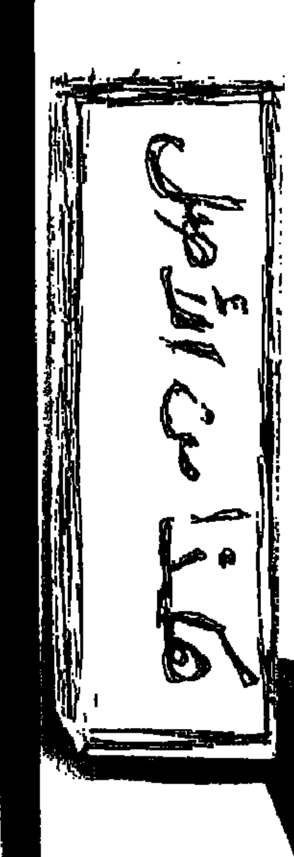
אלא מה? כשמציגים בשבוע האופנה בארץ, זה כמו לשחק במגרש הביתי. כל ספורטאי יודע שזה לא כמו לשחק בחו״ל. לכן שבוע האופנה הוא תמיד עיסקה משתלמת. בהשקעה של כמה עשרות אלפי דולרים – אנחנו על המפה הבינלאומית של הקניינים.

ביום שלישי בערב תיערך במלון ״לרום״ תצוגת־אופנה. מארגני השבוע, למודי־נסיון משבועות אופנה קודמים וחוששים מהסתערותם של אוהבי־האופנה לשמה, שאינם קניינים, מחפשים עתה דרך מתוחכמת כיצד לסגור את שבוע האופנה בפני ה״קיביצרים״ ולהשאירו כאירוע מסחרי, לקניינים וליצרנים בלבד.

צבעים שקט... שהוא ועוברים... שמורני ווחושף, בשילוב פסים ווישומ״קו (עיצוב עוזי לוי, ״גלי״).

כחול ולבן בהדפסי באטיק אינדונזי, עם שחור סקסי בחצאית (עיצוב צביקה בן, ״אופנת הוניגמן״; צילום: ״מולדת״)

צמוד וצבעוני, ... מתחת למיני ... בנסי־ברך ... וקים, בעור שני ... וב טליה ברק, ... מיק ... ״, צילום: ...״)

יש לנו תיש

(המשך מעמוד 36)
כנראה לספק אפילו את רעבונה של עז אחת. נרמה שאנשים שלו יש איזה צליל מאולץ כשהם נאמרים ליד השולחן. „אני שונא פרסומת עד התחת", הוא מוסיף וזו נכוותו באירוניות. למטה, כדייר אותו בנה שי זיו, בשחיצת העיזים והסוסים, הוא חופשי יותר, הוא יותר. „תצלם את העטינים שלהן", הוא מתנאה, מלפף.

אחריכן הגיעה לינרה.
היא לינדה אליאסוף, וטרינרית. ילידת ניו־יורק. בת למשפחה יהודית שומרת מסורת. אבא עורך־דין. אמא מורה לכימיה. אחותה הבוגרת מהנדסת חשמל בפרויקט החלל האמריקני. אחות נוספת פסיכיאטרית. אחרי שסיימה לימודי וטרינריה באוניברסיטת פנסילבניה, עבדה במקצוע וחיה לבד בכפר קטן דרומית עניה של כושים בפנסילבניה. שם הכירה את אליוכת כוש, אשה כבת 80, בעלת חווה לגידול עיזים. השתיים מצאו שפה משותפת – לינרה נהפכה ליד ימינה. „ברור לי שאם הייתי נשארת שם – היא היתה מורישה לי את החווה".

לישראל הגיעה במקרה, ב־1978, אחרי טיול ארוך, ניקה אצל וטרינרים והתעניינה בעיזים. סיפרו לה על שי שאז החל לטפח עדר קטן. „נו, וככה התחיל הרומן הגדול. חזרתי לארה"ב, מכרתי את המכונית, לקחתי את הכלבה שלי, בלו – ועשיתי עלייה".

משם נהפכו עד מהרה למשפחה. „אני לא טיפוס ביתי, עד שהגעתי לכאן לא חשבתי על ילדים", אומרת לינרה. אבל לכבוד התינוק הראשון עבר הצריף הרחבה הדרגתית שופצה ונהפכה לחדר שינה. מזרונים שנשכבים מחוברים מקיר לקיר: מיטה משותפת ללינרה, שי, עומר ורעיה. ישנים יחד. קרובים וצמודים. „להורים יש הזדמנויות להיות יחד. זה לא מפריע", היא אומרת בחיוך, רגילה לתמיהות. אבל זה התחיל בלילות: כשעומר נולד עייפו מלקום אליו בלילות, לקום לקום – פשוט פינו לו מקום לידם, על המזרון. אחריכן נולדה רעיה וגם לה נמצא מקום. כשיוולד התינוק הנוסף אולי יחליפו את הרגלי השינה. אם יהיה צריך – יחליפו. במילון המונחים של שי, המלה "צריך" נאמרת לפעמים, הנגטיב שלה היא המלה "מיותר".

לעומר ורעיה, הטיפול בחי הוא עדיין בגדר משחק. לאנג'וד הם מביאים תרובים. יש גם גדי בן ארבעה חודשים, משה, שהוא ממש חבר שלהם: כשנולד, התקשה לעמוד על הרגליים ולא ינק היטב. כדי שיקבל טיפול ראוי הכניסו אותו הביתה. אם לא רצו להוציאו בזמן – משה עשה את צרכיו בבית. רעיה היתה עושה בסיר – ומשה לידה. לינדה היתה מגנת את המוסיק לרעיה – ושי למשה, או להיפך. משה הולך אחרי רעיה ועומר כמו שכלב הולך אחרי בעליו. משה הוא בעצם מין אח־צעצוע שגם פועה וגם מקפץ וגם יודע להביע שמחה כשמוציאים אותו החוצה.

חוכמת החיים של שי – לחיות בגבולות ה"צריך": „אנחנו חיים בשפע מטורף – ולא יודעים לשם מה. מזמן התרגלנו לסגור למספר דברים – אך לא הגדרנו לגבי עצמנו מה מיותר ומה צריך. זה לא רק עניין של מערכת רוחנית – אלא גם חומרית. הדברים קשורים". יש משהו חמקני בהגדרה הזו הקושרת בין חומר לרוח – למרות הבוטות שלה. כשאני שואלת את שי מה "צריך", הוא מדבר על אמונה באדם. לא בכסף. „מיותר" ו"צריך" מתבטא בכלל: למה אתה עושה משהו בשביל ליצור אורח טוב יותר, ולא אחד השואל כמה אני מרוויח ומה אעשה עם זה. פתאום נכנסים ערכים נוספים כי מתחילה לשחק המסגרת הלאומית, הציונית".

בדרך כלשהי הבהירה לו היטב הוא בטוח כי הישיבה שלו שם, לבד על ההר עם לינדה והילדים, היא תחילתה של דרך להשבחת האדם במסגרת החיים במדינה. רק שלא יצא איזה מאמר עם יומרות", הוא מודאג מודע לכך שדבריו, כמו כמה ממעשיו, קשים לעיכול. בתפישת העולם שלו יש אתגר מיידי. אחרי שיחה אצל לינדה ושי אתה מחוייב לתת לעצמך דין וחשבון. קשה להרגע מהדברים – אם אינך מציב שלם תפישה שמצדיק את חייך שלך: את המותרות, העיסוק, הפינוק.

שי זלצר, הסוסה אנג'וד והסייח גילי: „הארץ היא אוצר, ואנחנו מבזבזים אותו. אנחנו משתמשים בה כאילו היא שייכת לנו – ולא לילדים שלנו".

הצטרפותה של לינרה נתנה תנופה לנושא העדר: אליוכת בוש שלחה לה את "קורלי", תיש הרבעה מגזע אנגלו־נובי כדי שישבח את העיזים המקומיות מגזע הזאנן. מודעים לחשיבות התהליך הם עורכים מעקב עם רישום מדויק של כל הנתונים: גודל השגר, משקל, כמות החלב, אחוז השומן, כמות וסוג המזון. עתה יתקדם העסק בשלב נוסף: בימים אלה הם מייבאים מחו"ל זירמת עיזים להרבעה ובמקביל נכנסו לשותפות עם בעל משק עיזים אחר. העובדה שהעדר ניזון בעיקר ממרעה טבעי, מספקת בו־זמנית שני יעדים: מוזילה את הגידול ותורמת למאזן האקולוגי הסביבתי.

למרות התנאים הפרימיטיביים, טוענים שי ולינרה כי הצליחו להגיע להישגים של ממש בנושא ההשבחה, דבר ההופך את גידול העזים בארץ לענף כדאי ביותר. וייצור גבינת עיזים הוא חלק מהסיפור: הם הצליחו להוזיל את מחיר החלב שלהם בכ־40 אחוזים לעומת מחירי החלב המסובסד של "תנובה", להגדיל את תנובת החלב (כל עז נותנת 4־3 ליטר ביום), להעשיר את החלב (שישה אחוזי שומן) ולהגדיל את השגרים: כל עז ממליטה שלוש פעמים בשנתיים, בכל המלטה – שניים־שלושה גדיים. את הזכרים מוכרים למגדלים להשבחת עדריהם. את הנקבות משאירים לחליבה.

אצל שי, גם עניין העיזים הוא סיפור של אמונה. משיחה עליהן הוא מגיע להרצאה על תפישת העולם הבסיסית שלו, עושה איגוף וחוזר לעיזים: „פרופסור משה סולר אמר כי שהעיזים הן 'נישה' חקלאית שבארץ לא נוצלה כהלכה, לא טופחה והוזנחה במשך שנים. לדבריו, אי־אפשר להבין מדוע אין המגדל היהודי יוצא איתן למרעה אלא מגדל אותן בדיר סגור. המינהג הזה ניוון את הכל ויצר בזכות של משאבים".

שי דווקא מבין איך זה קרה. בעיניו זהו חלק מתהליך שלם של התיוונות, של התרחקות מהאדמה, מהשורשים. בעיניו, החיים העירוניים הם "תרבות של לול תרנגולות" המביאה להפקרות: „הארץ היא אוצר, ואנחנו מבזבזים אותו. אנחנו משתמשים בה כאילו היא שייכת לנו – ולא לילדים שלנו. כך גם עם המים. שואבים שאיבת־יתר – וזו הפקרות. עודפי המים שייכים לילדינו. זהו פשע לתת היום מים לגידול כותנה כשמחר לא יהיו מי שתיה".

דורש – ומקיים. המשק של שי ולינדה מתקיים ללא עזרה או תמיכה משום גוף. „אם העסק לא מחזיק את עצמו – אין לו זכות קיום" אומר שי. „אני שונאת לבקש. לא רוצה טובות מאף אחד, איש לא חייב לי דבר משום שבחרתי לחיות בצורה שונה", אומרת לינרה. נכון, המשק לא משלם את עצמו, אך שניהם מאמינים כי זו הדרך המתאימה להם. המאזן הכספי עדיין מראה השקעות גדולות מול הכנסות קטנות, אך שניהם עובדים קשה כדי לממן את צורת החיים שבחרו בה. למעשה הם מקיימים שתי מערכות חיים: האחת כמו כל זוג בעיר שצריך לקום בבוקר, להלביש־לרחוץ־להאכיל את הילדים ולהסיעם לגן, והשניה – המערכת המשקית.

סדר היום נגזר מכך: שי קם ראשון, כחמש בבוקר. עד שהוא יורד לחלוב את העזים הוא בודק את החלב שפוסטר אמש, בוחש ומוסיף לו מעבור ("גיל" של "תנובה") ואבקה בשם רנט. בשש וחצי, אחרי החליבה, הוא מעיר את לינדה והילדים. בערך בשבע וחצי יוצאים לדרך: שי מביא את רעיה לצובה, ולינרה מביאה את עומר למעון בשכונת קרית־היובל בירושלים. כשיוולד התינוק, תצטרך לינדה להפסיק לעבוד מחוץ לבית לפחות לתקופת־מה. וכדי שלינדה תוכל להאט את הקצב, לקח שי על עצמו ג'וב נוסף בחברה להגנת הטבע.

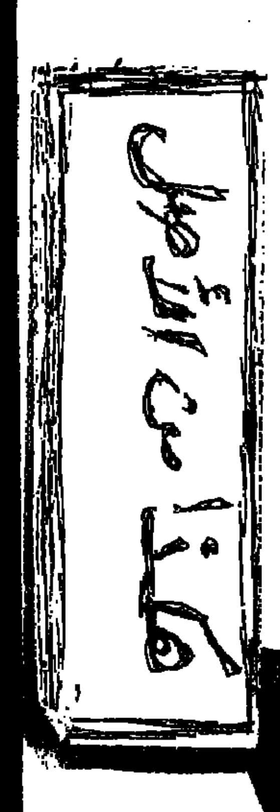
בארבע שי אוסף את הילדים, עושה קניות בעיר ומגיע הביתה בדיוק בזמן כדי לעזור ללינדה להאכיל את בעלי החיים ולתחזק את המשק. על פי רוב, בתשע הולכים כולם לישון. אחד נשאר תורן ליד החלב: החלב המיועד לגבינה עובר תהליך איטי של פיסטור. לאחר הפיסטור, אם נותר כוח, קוראים מעט – גם ספרות מקצועית: שפע של חוברות וספרים על עיזים, גבינות ומשק חלב.

לינדה לא רוצה שיקראו להם חלוצים. „חלוציות היא מלה מוזרה", היא אומרת וגם מוכנה להודות בקשיים: „מה שהכי חסר זה, אולי, חברה. איבדנו הרבה חברויות כי זה מאוד לא רגיל שאנשים יגיעו לכאן לביקור. אנשים לא יכולים סתם לקפוץ לכאן. גם אני לא יוצאת יותר מדי לביקורים. לפעמים חסר גירוי אינטלקטואלי הנוצר במגע עם אנשים אחרים".

למרות תחושת הבדידות היא מבקשת לא לכתוב איפה בדיוק נמצא הבית שלהם „שלא יתחילו לבוא פתאום ולהטריד". וישנו גם מחיר אישי: קשה להיות גם אמא, גם רופאה וגם להחזיק משק: „יש תחושה של תיסכול כי אי־אפשר לעשות הכל היטב – ואולי משהו יוצא מפסיד" – והמשהו הזה, אפשר להניח, הוא לינדה. היא מרגישה "אובר־אקסטנדד". פתרון חלקי נמצא בכך שהפסיקה לעבוד בקליניקה מחוץ לבית. ויש פתרון נוסף: שי הביא ללינדה מתנה, גנרטור קטן. עכשיו יהיה אור בכל הבית וגם מקור כוח להפעלת מכונת כביסה שיקנו לכבוד הולדת התינוק שבדרך.

רק חמש עשרה דקות מהכביש הראשי. כל־כך קרוב, כל־כך רחוק.

אילנה באום

פנטהאוז

יגאל לב

שידור חוזר

זה רדיו? לאורי היה נדמה שחושיו מתעתעים בו. גלי צה"ל היא אומנם תחנת הדיו ליברלית למדי, אבל עד כדי כך? מי היה מאמין שהם יעזו לשדר שיחה אינטימית בין גבר ואשה, אינטימית עד כדי שאורי – שראה עצמו כגבר "מתקדם" – החליט שהגיע הזמן לכתוב להם מכתב־מחאה...

בערב אוהב אורי להסתגר בחדר העבודה שלו, שם משמיע הרדיו מנגינות שלוות המשמשות מחיצה בינו לבין הקולות העולים ממכשיר הטלוויזיה בסלון, סביבו יושבים גליה, ניר ורינה. אך באותו ערב התפרץ לתוך המוסיקה הרגועה שהקשיב לה תסכית־רדיו מוזר, יוצא־דופן. האשה דיברה בקול רך ואילו הגבר בקול קשה.

היא: "אמרתי לך כבר מזמן שזה מסוכן מדי".

הוא: "עזבי שטויות, בואי ו...".

היא: "סבלנות, הרי רק נכנסת, וכבר...".

מה שהדהים את אורי היתה העובדה שתחנת השידור השאירה אף את המילים הנועזות והבוטות ביותר חשופות לאוזני המאזינים, ולא נותר לו אלא לשמוח על כך שבני המשפחה האחרים צמודים בולם לטלוויזיה.

בלילה סיפר זאת לגליה. היא טענה שיש לו "ראש בתול". לדעתה, בזמן האחרון הוא מגלה רגישות רבה יותר מבעבר לנערות השופות במגזינים, לסיפורים העוסקים ביחסים שבינו לבינה. "משהו קרה לך. אולי זו התחלת 'גיל המעבר'?". אורי חב בזעם המציף אותה, אותו וזעם של אדם היודע לבטח שהוא צודק, אך אין לו הוכחות מוצקות כדי להתווכח על צדקתו. הוא רק ציטט בפניה "פסוקים נבחרים" מהתוכנית ששמע. גליה התעקשה ש"זה לא יכול [illegible]. אף־פעם לא שידרו ברדיו תוכניות כאלה". [illegible] את העיתון ופתחה את מדור תוכניות הרדיו. [illegible] ריקוב התוכנית הפורנוגראפית שאורי [illegible] עליה, הופיע שמה של תוכנית מוסיקה. אורי, מלא חימה, סובב אליה את גבו, מבקש לרמוז בכך שאין בדעתו להפוך את כל העניין לוויכוח קטנוני. הוא שמע את התוכנית, וזהו. כל הקריירה שלו כמשפטן מבריק, דייקן, מהימן, כמו נצבה מול האפשרות ש... מישהו ברדיו פשוט יצא מדעתו.

★

מקץ יומיים נפתחה דלת חדר העבודה של אורי והוא פרץ לסלון בסערה, רומז לגליה בתנועות ידיים קדחתניות להיכנס פנימה, ומהר. גליה נחפזה, נכנסה, ו... מעשה שטן – הרדיו שוב ניגן מנגינות שלוות במקום מה שהקפיץ אותו ממושבו – אנחות ונאקות של גבר ואשה ברגעים האינטימיים ביותר. גליה חשבה שאולי כדאי שיגש לרופא: "אולי אתה סובל מאיזו עייפות. אין פלא. אתה הרי שקוע כל הזמן בתיקים הארורים שלך. כמו שיש התקפת ניקוטין התוקפת את מעשני הסיגריות – יש כנראה 'התקפת תיקים' הפוקדת עורכי־דין עייפים...".

זה שיגע אותו. לרגע החל להטיל ספק בשפיות דעתו. פתאום, מצא עצמו בלילות הזוה, מתעורר, ואיננו יודע אם ההזייה היתה מציאות או חלום. מצב קצת מסוכן לגבי פרקליט שכל כוחו במוחו הצלול.

מה ששבר אותו סופית היה מין חלום ביעותים שבו ראה עצמו עומד על ראש מגדל גבוה מאוד כשעליו לזנק ולקפוץ למטה. כל אלה שעמדו שם לפניו קפצו ונחתו בשלום, אבל אורי ידע שאם יקפוץ – יתרסק. אני עייף מדי, משהו לא בסדר אצלי, אמר ל"ממונה על הקפיצות". פעם, כשהייתי שפוי, אולי הייתי קופץ. אבל עכשיו משהו קרה לי...

פתאום הקיץ משנתו ומצא עצמו בחדר העבודה שלו, בשעת ערב מאוחרת. לרגע נדמה היה לו שהוא עדיין חולם, אבל הרדיו החליט בדיוק באותו רגע לשוב למשחקיו והשמיע סדרת אנחות ואנקות בעלות גוון מיני ברור, עם פרצי צחוק והתנשפויות שאין לטעות בהן. אורי עצם את עיניו, חייך לעצמו וחשב: או שיצאתי מדעתי לגמרי, או שזה עוד חלום. כך או כך אין מה לעשות: ממילא, איש לא יאמין לי...

ואז שמע את קולה של גליה, ברור, חד, כמו צווחה שחתכה ערפילי חלומו כבסכין: "אלוהים, אתה צודק! ואני חשבתי שהתחלת להשתגע...!". גליה טילטלה אותו. הרדיו המטורף המשיך להשמיע קולות של חדר מיטות. "אלוהים, מה שהיום מעיזים לשדר...".

למרות הכרזתה שצריך לשתק מיד את הרדיו שמוציא מתוכו קולות כאלה, המשיכה גליה לשבת שם, מרותקת: "אולי זהו מין חידוש של התחנה", ניסתה לומר. "שידור כחול של אחרי־חצות כמו שמשדרות רשתות הטלוויזיה בארה"ב והרשתות הפירטיות אצלנו...". פתאום קפאה כמשותקת. נדמה [illegible] מזהה את קולה של האשה שברדיו. [illegible] היכן שמעה אותה קודם, הרי בלי ספק [illegible] אותה. רק מהיכן? לא. זה לא יכול להיות.

[illegible] צילצל הטלפון. על הקו היתה אשתו של [illegible] מהקומה ה־11, מבקשת לדעת האם גם הם [illegible]שיבים, במקרה, לתוכנית המטורפת הזו, ואם גליה מקשיבה, האם היא מזהה את קולה של האשה... כן, בלי ספק, מדובר בשכנה מהקומה השלישית. לאה ד. הרי זה הקול שלה. עוד גליה מניחה את השפופרת, וכל הבניין קם לתחייה. השכנים החלו לצלצל זה אל זה. לאט־לאט התברר ש"שידור הרדיו" היה שידור מיוחד שנשמע רק בבית שלהם. כאילו מישהו חיבר אותם לאיזה רדיו־כבלים, מישהו מטורף... רגע, כבלים? רק הבית הזה?

★

למחרת היתה דירת הזוג ד., בקומה השלישית, נעולה. "כוכבת הדראמה הרדיופונית" נעלמה, וגם בעלה נעלם. שביע לאחר מכן נתקל אורי בתיק משפטי של סיכסוך בין בעל ואשה, בין לאה ד. לבעלה. התברר שהבעל התקין בחדר המיטות שלהם מכשיר האזנה אלחוטי, ובלי דעת ואו, על־פי מומחיה של גליה, בכוונה – שיתף את כל דיירי הבית בחוויות ההנאה הקולנית של אשתו.

שטיח פרסי בדרך לגרדום

(המשך מעמוד 13)

("אמרתי להם שתעמולה בלי סרטים היא לא תעמולה"). הוא החל לצלם וידויי חרטה של שמאלנים־לשעבר וסרטי תעמולה – הכל בהוראת ה"ארון", כינויו של ראש התביעה המהפכנית, אחת הרמויות החזקות של משטר חומייני. וכך היה יוצא ונכנס מבית־הכלא בחפשיות במכונית מרצדס משוריינת, עד שנדמה היה לכולם כי פירוז איננו אסיר אלא בעצם אחד משלהם. גם פירוז, נדמה, התבלבל לפעמים.

ובינתיים ישבו בישראל אשתו, אסתר, ושני הילדים – וחיכו. ההמתנה חסרת־האונים, היא אומרת היום, איימה להוציא אותה מדעתה. "הזדקנתי בעשר שנים". בניגוד למשפחות אחרות שהמתינו לשיחרור יקיריהן משבי זה ואחר, להם לא היו כלים להתמודד עם המצב: לא שפה, לא קשרים ולא אירגון ראוי לשמו. "הרגשתי שאין לי עם מי לדבר", אומרת אסתר פירוזאדה.

בצר לה פנתה גם לאברהם יפה. "אבל הוא אמר לי שהוא לא יכול לעזור לי, ויותר לא שמענו ממנו". "היחיד שהתעניין, שמך על קשר עם אסתר והציע עזרתו, היה שייך סולמיאן אל־הוזייל, שאיתו בילתי בסך הכל שלושה ימים בציר", אומר פירוז ביבושת, משתדל לא להתייחס לאכזבתו מיפה. "הייתי פראייר – וקיבלתי את מה שהגיע לי". זו לא היתה האכזבה היחידה: למרות שסוכם כי דבר הברחת היהודים יישמר בסוד פן יבולע לפירוז, פורסם הסיפור ב־1982 מפיו של מייק בארץ ובחו"ל. קטעי העתונות הגיעו גם לאיראן ולא הועילו לפירוז במיוחד. פאשלה? רדיפת פרסום? סתם ולזול? "אני חושב שיפה פשוט לא ידע שפירוז באיראן. כולנו היינו בטוחים שהוא נשאר כאן", אומר מי שעסק בנושא. אברהם יפה כבר איננו בחיים כדי לאשר או להכחיש.

פירוז ואסתר התכתבו ביניהם. אחיו של פירוז העבירו את המכתבים אליו וממנו. את ישראל אסור היה להזכיר אפילו ברמז. "הייתי צריכה לכתוב כאילו אני בחו"ל". את המידע המעודכן על גורלו של בעלה קיבלה אשתו מן המשפחה באיראן. וכך, יום אחד בסוף שנת 1983, נודע לה שפירוז נעלם. איש לא אמר זאת במפורש, אבל כולם קיוו שברח. אחרי ארבע שנים נחת בתל־אביב.

שמעון פרס ויצחק שמיר לא חיכו לו למרגלות המטוס בנמל בן־גוריון, אבל עשרות קרובי משפחה היו שם, מתרגשים עד דמעות. את בנו הצעיר כמעט שלא הכיר. את בנו הבכור כמעט שלא זיהה. "זה היה נס, לא האמנתי שהוא חזר", מספר אברהם מלמד – חלפן כספים יהודי שישב אתו בכלא, היום בעל חנות מוכרות ברחוב אלנבי – "הייתי בטוח שהוא כבר מת מזמן". בחודש שעבר חגג בנו הבכור של פירוז, יוסי, את בר־המצווה שלו. כמנהג יהודי פרס הודלקו שלושה־עשר נרות, כל נר על־ידי קרוב אחר. אברהם מלמד, מרותק מאז ימי הכלא לכסא גלגלים, נתכבד להדליק את הנר הראשון. "כל־כך התרגשתי שלא יכולתי לדבר", הוא אומר, "שאלתי את פירוז: אתה זוכר איפה היינו לפני שלוש שנים? מי היה מאמין שנזכה לרגע הזה". פירוז השיב לו מה שהשיב (כפרסית כמובן) וחייך את חיוכו העצוב.

כן, הוא שמח בשביל הילד ובשביל אשתו, "אבל לי עצמי כבר אין שמחת חיים". הציונות נגמרה לו. איראן נגמרה לו. גם לכסף, הוא אומר, כבר אין חשיבות בעיניו. כל האידאולוגיות פשטו אצלו את הרגל. הוא כאן – ולבו עדיין באיראן – "ובגילי כבר מאוחר מדי להשתנות". עכשיו הוא שוקל הצטרפות לאחיו שבאמריקה, אבל טרם החליט. בניגוד ליהודים – פירוז פירוזאדה לא מרגיש שייך לשום מקום.

טל בשן

הורוסקופ

מזל בתולה

מאת איילת השחר

לבני מזל בתולה צפוייה מעתה שנה של בנייה איטית תוך עבודה קשה, מאמץ רב ומאבקים. זהו בעצם המשכו של תהליך שהחל בשנה שעברה. בני תחילת המזל כבר עברו אותו או נמצאים בעיצומו. בני סוף המזל יחוו אותו במשך השנה. על כל פנים, מה שמצפה לרובכם הוא עול חדש, אחריות חדשה, מסגרת חיים מגבילה.

תהליך זה יכלול גם שינויים הקשורים בתחום המקצועי, במקום העבודה או באופי העבודה, ויתכן שבמהלכם ייאלצו בני המזל לשנות את מקום המגורים, אולי את עיר המגורים. במקום המגורים החדש צפויים קשיי הסתגלות או – פשוט – תנאים קשים יותר מבעבר. אפשרות אחרת – שיהיה עליהם להילחם על מעמדם בתחום המקצועי. כאן צפויים קשיים מצד מתנגדים ואויבים.

יתכן גם שתוטל עליהם אחריות חדשה בתחום המשפחתי או האישי. אולי לדאוג לקרוב־משפחה חולה או לאדם במצוקה. אולי לחיות במסגרת פחות נוחה. על כל פנים, למרות כל הקשיים הללו יצליחו בני המזל להוכיח שהם מסוגלים לבצע את העבודה ולקחת על עצמם אחריות. בשבילם זה יהיה גם שיעור שילמדם מה באמת הם מסוגלים לעשות. בתום התקופה הם יווכחו לדעת שהם יכולים לקחת על עצמם הרבה יותר ממה שהאמינו לפני־כן. מבחינה זו תהיה השנה הקרובה שנה של בנייה, שתקדם אותם בסיום לטווח ארוך.

מה שיפצה אותם על כל הקשיים הצפויים יתרחש בתחום הרגשי. כאן תהיינה הזדמנויות טובות להכרויות בעלות משמעות רצינית ולבניית מסגרות. זו תקופה טובה לנישואין ולהקמת משפחה, ואולי במרוץ הבא אפשר יהיה גם לתכנן את הרחבתה.

לסיכום אפשר לומר שהשנה הקרובה תהיה חשובה מאוד לבני מזל בתולה, ועל אף הקשיים – היא תקדם אותם בהרבה לעומת שנים עברו.

חודש אוגוסט היה אחד החודשים הקשים של השנה. בני בתולה נאלצו להתמודד עם קשיים. בתחום המקצועי כאשר לא זו בלבד שלא הוצעה להם כל עזרה, אלא שאוייבים ושונאים חיבלו והפריעו. וכמו להרגיז – גם בתחום הרגשי שרר חוסר הבנה והמצב היה קרוב לפיצוץ.

ספטמבר מביא עמו הבנה והרמוניה. זה יהיה חודש של הנאות וסיפוק. המרץ והאופטימיות שבים אליכם, הרגשות סוערים והיצירתיות פורחת. זהו חודש של הנאה גדולה מילדים, סיפוק רב בחברת ידידים והנאות בתחומי היצירה והתחביב. עתה הזמן להתחיל בפרוייקט חדש, לשנות את מקום העבודה והמגורים, לפרוץ קדימה בכל תחומי החיים.

בחודש אוקטובר יעסיק את בני מזל בתולה במיוחד התחום הפיננסי. כדאי לציין שבכל השנה צפוי שיפור רב בתחום זה, ועל אף ההוצאות הבלתי־צפויות הכרוכות בשינויים בתנאי החיים – תמיד יימצא מוצא ותוגש להם עזרה מתאימה בזמן הנכון. חודש אוקטובר גם יכניס לארנקם סכומי־כסף שיבואו מהחזרי־חובות, הלוואות או השקעות טובות. תיתכן גם רכישה חשובה שתשפר את המאזן הכללי. עוד בחודש זה: עול עבודה קשה מהרגיל. יתכן שהבתולות ייאלצו למלא מקום של עובד חסר או שיבקשו מהם לקחת על עצמם משימה חד־פעמית גדולה. מן הראוי להזהיר אותם מפני חולשה. זהו חודש רגיש מבחינה בריאותית.

נובמבר יהיה כנראה חודש קשה בתחום הקשרים עם הסביבה הקרובה. צפויות אי־הבנות, מריבות ואף ניתוקים מחברים, ידידים וקרובי משפחה. אפילו השכנים לא ינהגו עמם כבימים ימימה. עבודה קשה עדיין תכביד על בני המזל שייאלצו, בנוסף לעול החודש – להתמודד עם בעיות של מתנגדים ואויבים בעבודה. כל אלה עלולים להשפיע לרעה על המצב הבריאותי וגם החודש יהיה עליהם להיזהר בתחום זה.

ההדורים בין הקרובים יתחילו להתיישר החל בחודש דצמבר. הקומוניקציה חוזרת וכך גם ההרמוניה בקשרים הטובים בין חברים. בחודש זה יושם הדגש על קשר ריגשי חדש או מחודש. זה גם הזמן "לשים את הקלפים על השולחן", לערוך בירור באשר למערכת היחסים ולאן היא מובילה. צפויות הצעות נישואין והצעות אחרות להתקשרות. צפויים גם שינויים הקשורים לבית ולדירה: שינוי מערך הדירה, שיפוצים, תיקונים או רכישת רהיטים חדשים. יחד עם זאת ייתכנו דאגות כאשר למצבם הבריאותי של בני משפחה. בתחום זה, נראה, צפוי עול של ממש.

חודש ינואר הוא חודש רומנטי במיוחד. צפוי קשר טוב עם בן־הזוג וחגיגה ריגשית של ממש. צפויה גם התרגשות מיוחדת בכל הקשור לילדים. עתה מהווה הבית מקור להנאה ושמחה. בחודש זה צפויה גם הכנסה כספית חד־פעמית גדולה שתסייע לבני המזל לממש תוכנית מסויימת.

פברואר הוא חודש של עבודה קשה ומפרכת. שוב יצטרכו בני מזל בתולה למלא משימה מיוחדת או שתוטל עליהם אחריות לפרויקט מסויים – רציני ביותר – שיגזול הרבה מכוחותיהם.

ראשית חודש מרץ תצויין במריבה עם בן הזוג או עם שותפים לעבודה, אך לקראת אמצעיתו העניינים ירגעו וצפוי פיוס. מחציתו השניה של החודש חשובה בכל הקשור למערכת יחסים עיקרית מסויימת, בין־אישית או בעבודה. בחודש זה צפויה גם נסיעה לחו"ל. אפשרות אחרת: השתלמות או לימודים בקורס חדש.

אפריל יוקדש לעיסוק בענייני רכוש, ממון, ירושה, עזבונות והשקעות פיננסיות. גם הקריירה תתפוש מקום חשוב, ובתחום זה צפוייה תנופה חדשה.

במאי שוב צפויה נסיעה לחו"ל, זאת בתנאי שבני בתולה יצליחו להשתחרר מעבודתם. שכן גם חודש זה לא יהיה קל בתחום הקריירה.

הקריירה תישאר במרכז חיי בני המזל גם בחודש יוני. שוב צפויה עבודה קשה. שוב עול ועומס. יחד עם זאת צפויות גם שעות יפות בתחום החברתי, לאחר תקופה די ארוכה של שיממון והסתגרות.

יולי ידגיש עוד יותר את חשיבות התחום החברתי. זה גם זמן טוב למימוש תקוות ושאיפות מהעבר, בתנאי שהשבועיים הראשונים של החודש יעברו ללא זעזועים תקשורתיים עם הסביבה. שכן עדיין קיימת סכנה לאי הבנות וקצרים בתקשורת.

אוגוסט הבא יהיה מעייף, מאכזב, מלחיץ. צפויים בו מהלכים מאחורי הקלעים שעלולים להזיק ולפגוע בבתולה, אך סוף החודש יגלה מה היו המניעים האמיתיים של האוייבים והמתחרים וניתן יהיה להשיב מלחמה שערה.

תחזית לשבוע שבין 22 ל־29 באוגוסט

בתולה (23 באוגוסט עד 22 בספטמבר)
סקרנות אינטלקטואלית, אתם בודקים עכשיו אופקים חדשים. מחשבים ושאר אבזרים אלקטרוניים תופסים לחלק מעולמכם. היזהרו מפני פזרנות. תוכניות למסע תענוגות נראות מבטיחות מאוד, והרומנטיקה חוגגת.

מאזניים (23 בספטמבר עד 22 באוקטובר)
בימים אלה אתם עשויים להצטרף למועדון או לחברה חדשה. הדגש הוא על אנשים חדשים, תעסוקות חדשים, פעילות חדשה. זה גם זמן טוב לשקול עניינים פיננסיים, אך עדיין לא לגשת למסקנות על סמך תוכניות.

עקרב (23 באוקטובר עד 21 בנובמבר)
החיים החברתיים שלכם ישתפרו בקרוב, אבל עיקר הראש שלכם בענייני קאריירה ובאפיקי־הכנסה חדשים. המקורות שלכם במיטבה בימים אלה, היו נכונים להתפשר, ואל תתעקשו יותר מדי בוויכוחים עם מישהו קרוב.

קשת (22 בנובמבר עד 21 בדצמבר)
השבוע תלמדו ילדים פעילויות חדשות, או שתתחילו לתקנות לחם כישורים נוספים. אתם עצמכם שמים דגש מיוחד על הקאריירה, עכשיו ובשבועות הבאים. קשר חדש יהיה בעל אופי רומנטי, אך יתכן ריב בעבודה.

גדי (22 בדצמבר עד 19 בינואר)
יש לכם אולי תוכניות לנסיעות ולטיולים, אך מוקד הפעילות השבוע יהיה דווקא בבית. צפוי גם ויכוח משפחתי בענייני כספים. אל תצפו מהאחרים לפעול בהתאם לציפיותיכם. תכבו שתלטן עלול לקלקל בילוי משותף.

דלי (20 בינואר עד 18 בפברואר)
בני־זוג צריכים לעסוק עכשיו בפעילות בלתי־שגרתית. זה זמן טוב לשיחות מלב־אל־לב ולקבלת החלטות. בשעות הבוקר יהיה לכם פנאי לנוח ולהירגע, אולם בערבים צפויים ויכוחים והפרעות על רקע אישי.

דגים (19 בפברואר עד 20 במארס)
הדגש בימים אלה הוא על חברות, אך חפשו גם דרכים חדשות להגדיל את הכנסותיכם. כדאי להיענות להצעה בלתי־שגרתית. היזהרו לא לפזר הבטחות שאין ביכולתכם לקיים: מסמכים עסקיים ידרשו בדיקה.

טלה (21 במארס עד 19 באפריל)
אם כי אתם מתכוננים למאמץ מרוכז בתחום העבודה, שימו בינתיים דגש על גם הנאות ועל מקומות רחוקים. בתחום הרומנטיקה, חוש השיפוט שלכם אינו במיטבו. שעות הבוקר טובות לענייני קאריירה.

שור (20 באפריל עד 20 במאי)
השבוע יהיו לכם רעיונות טובים בתחום שיפוצים בבית ואינטרסים פיננסיים. תיתכן פגישה רומנטית דרך העבודה. כדאי להיות ברגניים יותר בבחירת חברים. שיחה עם יועץ תעזור לכם לפתור דברים.

תאומים (21 במאי עד 20 ביוני)
זוגות לא ישתעממו בימים אלה. התוכניות שלכם מרגשות ומפתיעות. גם פנויים ופנויות עשויים לפגוש אנשים חדשים. לאחר שתשלימו משימות שנטלתם על עצמכם, אולי לא תדעו מה לעשות הלאה; נצלו את הזמן.

סרטן (21 ביוני עד 22 ביולי)
באופן בלתי־צפוי, תיתקלו בהזדמנות חדשה לעבודה. פגישה עם אנשים נכבדים תהיה במרכז סדר־היום החברתי שלכם. אתם מרשימים במיוחד בשעות הבוקר. ביחסים עם ילדים היו יותר גמישים, ולא מגוננים מדי.

אריה (23 ביולי עד 22 באוגוסט)
בקרוב מאוד תעשו כמה רכישות חדשות בשביל עצמכם. צפויות השבוע פגישות מזדמנות, ובעקבותיהן יבואו קשרים מעניינים. בתחום הקאריירה אתם מתמקדים במטרה, אך עלולים להפריז במשיכת תשומת־לב.

מעריב
השבוע לפני 35 שנה

בעמוד זה מבחר מהידיעות והמודעות שפורסמו ב"מעריב" בשבוע המקביל של 1951. הנוסח המקורי נשמר.
ליקט: גבריאל שטרסמן.

שיחות ד. בן־גוריון על הממשלה טרם הגיעו לסיכום

ראש הממשלה מר ד. בן־גוריון קיים אתמול 3 פגישות עם נציגי הפרוגרסיבים, הפועל המזרחי ומפא"מ בענין הרכבת הממשלה החדשה. בפי־בומי של דבר אין לומר, כי חלה התקדמות לקראת הכבדת המ־צב. טרם נודע מה יהיו פני הקואליציה הממשלתית.

בפגישה עם הפרוגרסיבים ההנהלה שיחה גלוית לב ביותר על כל השיחות שניהל דוד בן־גוריון עד כה עם נציגי המפלגות השונות. בראשית השיחה הסבירו נציגי הפרוגרסיבים ה"ה הררי, פרדר ויקיל, כי לדעת המפלגה הפרוגרסיבית יש להקים ממשלה רחבה ביותר אל קיר, ממפא"ם עד הציונים הכלליים. על כך השיב מר דוד בן־גוריון תשובה ארוכה מלאה הערכות פילוסופיות ופו־ליטיות. בסיכום דבריו רמז, כי גם הוא נצדד בקואליציה רחבה במפ"ם ועד הציונים הכלליים וגם במקרה שייכשל המו"מ עם כפ"ם ינסה בכל זאת לנהל מו"מ עם הציונים הכלליים להכללתם בממשלה.

גם הפגישה עם הפועל המזר־חי וההרכב מ. שפירא, מ. אונא וז. ורהפטיג לא הביאה לידי תוצ־אות ממשיות, אך מחוגי הפועל המזרחי נמסר כי נימת השיחה – השלישית – בין ראש הממשלה לבין אנשי הפועל המזרחי הצט־יינה הפעם בטון התקיף שנקט בו ראש הממשלה בדיון על התבי־עות הדתיות של הפועל המזרחי.

השיחה התחילה אמנם באווי־רה של פיוס. ראש הממשלה פתח ואמר כי נזדמן לו בימים אלה לקרוא בתשומת לב מחדש את תפילת שמונה־עשרה – "זו הפ־עם הראשונה אחרי 50 שנה" – והוא נוכח לדעת כי התפילה יש בה פרקים עצומים ונהדרים. על כך העיר מר הפנים מ. שפירא: "אם כך, למה לא תסכים שגם ילדי התימנים במעברות ובמח־נות יתפללו יום יום את תפילת שמונה־עשרה, כתביעתנו, ויחנו אף הם מפרקים נהדרים אלה?".

ביד אח"כ התחילה שיחה עצבנית ותקיפה בקשר להינוך הדתי, יחידות דתיות בצבא וכו'. השיחה לא נסתיימה ונקבע ששני הצדדים ייפגשו לשיחה רביעית.

תאונה למכוניתו של י. חזן

בהתנגשות בין מכונית נהוגה ע"י חבר הכנסת י. חזן לבין מו־נית, שאירעה אמש בשעה 12.30, נפצעה קל אשתו של חזן, הגב' ברטה. כרח' אוסישקין ברחביה. אחר שקיבלה עזרה ראשונה נשלחה לביתה. למכונית של מר חזן נגרם נזק בשיעור של 250 ל"י.

מאות עומדים בתור – ל"הגירה לקנדה"

המשטרה היתה נאלצת להתערב הבוקר כדי להשליט סדר בתור של מאות אנשים וג־שים רובם עולים ומיעוטם ותי־קים, שהתפתל לפני משרד "יעיל", משרד לתרגומים והדפ־סות ברחוב אלנבי 99 בתל־אביב, בבנין הקונסוליה הפולנית.

המאות שהצטופפו לפני המשרד באו לחפש אפשרות לה־גר לחו"ל, וביחוד לקנדה. לדברי מנהלי המשרד הוטעו כנראה ע"י מודעה משרדית הגילה שפורסמה בעתונות העברית וביחוד בעתו־נות הלעז.

במודעה זו נאמר, כי המשרד "יעיל" מוכן לתכין בקשות לציר־ניות הזרות בישראל וביחוד בק־שות לקונסוליה הפולנית, להבי־את קרובים מפולין ובקשות לקבלת אשרת־כניסה לקנדה.

ד. בן־גוריון וש. ברנשטין בשיחה לא־רשמית.

משרד המשטרה יחוסל

משרד המשטרה עתיד להתחסל.

בעבר חשבו על צירוף המ־שטרה למשרד המשפטים, כי שר הפנים לא רצה לקבל לידו את מכשלת המשטרה. כעת חוזר בו שר הפנים מסירובו, ויתכן שמש־רד המשטרה יצרף למשרד הפ־נים. יחד עם זה רבו השמועות על שינויים מרחיקי לכת בצמרת המשטרה.

גם היום – רק 768 עולים מרומניה

זו הפעם השניה הגיעה הבוקר מרומניה שיירה מצומצמת של לא יותר מ־768 עולים מרומניה. המספר הקטן של העו־לים מוסבר גם הפעם בעובדה שהודעות על דבר הפלגת "טרנסילבניה" הגיעו לעולים שלושה ימים בלבד לפני הנסיעה. הפעם הגיעו אחר הפסקה ארוכה, גם עולים מבוקרשט בעוד שהשאר היו תושבי כפרים.

100 משפחות הועברו למעב־רות בתל ירוחם ובחלמה.

ריילי הגיש דו"ח אנטי ישראלי בשאלת החולה

הדו"ח של הגנרל ריילי על החולה, שהוגש למועצת הבט־חון, אינו מכיל מסקנות אבל בחוגים ישראליים רואים אותו כדו"ח "אנטי ישראלי" מובהק, המוסף את ישראל לנאשם עיק־רי המפריע לפתרון הסכסוך החו־לה.

רשימת ההאשמות נגד ישר־אל כוללת בין השאר טענות כי ממשלת ישראל לא איפשרה לערבים לחזור לאזור המפורז וביחוד לא לכפר סמרה, כן מא־שים ריילי את ישראל, שהטילה הגבלות על משקיפי או"ם בת־נועתם באזור וכי משלחת ישראל נמצאת עדיין כפרדס ונורי ואינה מאפשרת לערבים לחזור לתוכו.

מפא"י הפסידה 2 מנדטים בבחירות במגדל אשקלון

מפא"י הפסידה 2 מנדטים בבחירות למועצת עירית מגדל אשקלון שנערכו אתמול, לעו־מת הבחירות שנערכו ביוני ונ־פסלו ע"י בית הדין בגלל "המעי־סות השקופות".

בבחירות אתמול היתה ההש־תתפות הרבה יותר גדולה מאשר בבחירות הקודמות. מבין 2013 בעלי זכות בחירה הצביעו 1538 איש, שהם 76,4 אחוז. בשני המ־נדטים שהפסידה מפא"י זכו הצ־יונים הכלליים (מנדט אחד) והפו־על המזרחי (מנדט אחד).

השאח חושש להפיכה חדשה בפרס

המצב בטהראן מתואר ב"בלתי ברור" בהחלט, עם המסנה לרעה שחל במו"מ הב־ריטי פרסי. השאח עוקב בתדרות אחר התפתחות המצב מתוך חשש למהפכה חדשה.

חוגים יודעי דבר בעבראן מרגישים, שאם כי קיים הסכם מלא בין מר הארימן שליחו של טרומאן, לבין ריצ'רד סטוקס, ראש המשלחת הבריטית, הריהם נתקלים בקשיים במו"מ עם קבו־צת הקיצוניים התקיפים המסו־בים את ראש הממשלה ד"ר מו־צארק.

סוף העונה

SALE

במשביר לצרכן

24.8-29.8.86

ובחנות St Michael בקניון

השבוע! מגדילים את ההנחות על הלבשת והנעלת קיץ 1986

20%-40% הנחה אמיתית

Marks & Spencer St Michael

קניית הפסים

כסאות לפיקניק ולגן רק 19.99 ש״ח

עד אזילת המלאי

סיר לחץ AETERNUM 7 ליטר

הצעה מיוחדת

במקום 70 ש״ח רק 54.99 ש״ח

עד אזילת המלאי

מכשירי כתיבה

מבחר ילקוטי בית ספר

חולצות בית ספר

מכנסים וחצאיות ג׳ינס

20% הנחה

חזרה לבית הספר

על כל קניה מעל 10 ש״ח זכות השתתפות בהגרלת פרסים:

הגרלת ענק

אופניים 16׳ - מרוץ

אנציקלופדיה גוף האדם - ברונפמן

50 מחשבי כיס

אוהל ״הרמונית״ - חגור

36 ספר קלטת - ישראדיסק

20 חבילות שי - דפרון

20 חבילות שי - חמן

מצעי מיטה הצבעוניים של כיתן

20% הנחה

כה כדאי!!!

תפרון - שיקה תחתונים לנשים גברים וילדים

25% הנחה

הקונה במשביר לצרכן חוסך כסף, חוסך זמן!

פרסום רדשה

מועדון מטיילי מעריב | מעריב חופשות וטיולים לקוראי | מועדון מטיילי מעריב

שני סמינרים מיוחדים בשיתוף „שרשים":

תולדות הקבלה הצפתית

סמינר סופשבוע (כולל שני לילות במלונות בהר־כנען בצפת) ● מרצים ומשתתפים: פרופ׳ משה אידל, פרופ׳ רבקה שץ, פרופ׳ יוסף דן, מר אלחנן ריינר, הארכיאולוג עמנואל דמטי, מר יוסף סטפנסקי, ד״ר מרדכי פכטר ● הסמינר יתקיים בתנאי כלכלה מלאה ● התאריך: 11–13 בספטמבר.

„מהיינה ועד בובר"

תרבות יהודית – תרבות גרמנית: הקונפליקט

סמינר של שלושה ימים (כולל לינה שני לילות במלון כפר־המכביה) ● מרצים ומשתתפים: פרופ׳ משה אידל, פרופ׳ אליעזר שבייד, ד״ר איטה שידלסקי, ד״ר בנימין איש־שלום, מר גרשום שוקן, גב׳ איריס פישוף, פרופ׳ צבי אבני, פרופ׳ יהודה פרידלנדר, ד״ר עודד שמר, ד״ר ירחמיאל כהן, פרופ׳ שלמה אבינרי ● התאריך: 7–9 בספטמבר.

בשיתוף המחלקה לחינוך מבוגרים במשרד החינוך והתרבות

יצירה בטבע

ימי יצירה ונופש בטבע בצפת לחובבי ציור

בהדרכת מר אריה צרפתי, יו״ר קרית האמנים בצפת ומר דה־לנג, מורה לציור במכללת תל־חי וחבר הקריה.

תאריך: 21–25.9

המחיר 205 ש״ח, כולל לינה וחצי פנסיון, הדרכות והשתתפות בכל האירועים.

חופשות חגים בארץ

★ **ראש השנה בצפת**

3 לילות, חצי פנסיון במלון „נוף־הגליל", כולל סיורים מודרכים באוטובוסים בשמורת הר מירון, ברעם, מצודת ביריה, העיר העתיקה בצפת וקרית האמנים, קונצרט בחמדת־ימים.

□ תאריך החופשה: 2–5.10. המחיר 217 ש״ח למבוגר בחדר זוגי, כולל מע״מ.

★ **ראש השנה בירושלים**

2 לילות על בסיס חצי פנסיון במלון „לרום" (5 כוכבים), כולל סיור רגלי בירושלים וערב „מעריב".

□ תאריך החופשה: 3–5.10. המחיר: 193 ש״ח למבוגר בחדר זוגי, כולל מע״מ.

★ **בסוכות:**

■ 3 ימי טיול בגליל 17–19.10

■ סמינר „שורשים" בנושא אמונה וכפירה 15.10–23 בכפר המכביה.

■ „מצוקי דרגות", חופשה בכפר הנופש המדברי.

יום טיול ברכב מדברי

בשיתוף עם מצוקי דרגות

תצפית על מנזר מרסבא ומבצר הורקניה, הליכה לראס פשחה וביקור בואדי קלט.

תאריכי יציאה: 20.9; 27.9; 4.10 (ראש השנה).

המחיר: 33 ש״ח כולל ארוחת צהריים בשטח.

טיולי יום בארץ

גוש עציון והסביבה — 19.10, 20.10, 21.10, 22.10, 23.10 (חול המועד סוכות)

קיסריה, עתלית ושוויצריה הקטנה — 20.9, 5.10, 18.10, 19.10, 21.10, 23.10, 25.10

שומרון, הבקעה וחמת גדר — 13.9, 27.9, 5.10, 18.10, 20.10, 22.10, 25.10

פרטים והרשמה „מועדון מטיילי מעריב"

טיולים לדתיים ולשומרי מסורת

13 יום ספרד פורטוגל — תאריך יציאה: 10.9.86

17 יום אירופה הקלאסית (איטליה, שוויץ, צרפת ואנגליה) — תאריך יציאה: 7.9.86

27 יום למזרח הרחוק (כולל יפאן, הונג־קונג, תאילנד) — תאריך יציאה: 29.10.86

הווי דתי, אוכל כשר ומלווה דתי

ביצוע: „טיולי גשר", המבחר הגדול ביותר של טיולים לארה״ב, המזרח הרחוק ואירופה (כולל סקנדינביה, סקוטלנד וספרד)

טיולי סתיו וחגים עם „נאות הככר"

★ מסלולים ייחודיים ★ צוות מדריכים מעולים ★

□ **ספרד ופורטוגל: 15 יום**

● הטיול הקלאסי (כולל גיברלטר, שמורת הבוסקו ו„הערים הלבנות"). היציאה: 4.9; 18.9 (מלא). טיול נוסף: 24.9; 2.10; 16.10; 20.10.

● הטיול הקלאסי – מסלול ב׳ (כולל ברצלונה). היציאה: 28.9; 17.10.

□ **ספרד ופורטוגל: 19 יום (כולל ברצלונה) או 20 יום (כולל ברצלונה והפירנאים).**

● טיול מקיף של 20 יום, כולל ברצלונה והפירנאים. היציאה: 4.9; 18.9 (מלא). טיול נוסף 19.9.

● טיול מקיף של 19 יום, כולל ברצלונה. היציאה: 2.10; 16.10; 20.10.

□ **הונגריה ואוסטריה:**

● טיול מקיף של 16 יום בהונגריה ואוסטריה. היציאה: 16.9; 30.9; 7.10; 14.10.

● 9 ימים בהונגריה ווינה. היציאה: 16.9; 30.9; 7.10; 14.10.

□ **יוון: 15 יום**

מסלול הכולל גם את איי הים האגאי (כולל מיקונוס וסנטוריני) ● היציאה: 10.10.

□ **יוגוסלביה: 16 יום**

הטיול הקלאסי כנופים, אתרים ותרבות ● היציאה: 8.9 (מלא); 30.9; 14.10.

□ **יוגוסלביה והונגריה: 18 יום**

היציאה: 7.9; 28.9; 12.10.

□ **יוגוסלביה הונגריה, טירול: 25 יום**

היציאה: 7.9; 28.9.

□ **ספארי בקניה: 9 או 16 יום**

● ספארי לודג׳ים בשמורות המרהיבות של קניה. היציאה: 11.9; 9.10.

● טיול קמפינג 16 יום. 4.9, 9.10.

□ **תורכיה: 8 15 או 18 יום**

● הטיול הקלאסי – 18 יום. היציאה: 19.9; 3.10; 10.10. (מסלול חגים מקוצר ל־15 יום. היציאה: 15.10).

הטיול הקצר, (8 ימים סביב איסטנבול). היציאה: 3.10; 17.10.

ערב הרצאות מיוחד

בליווי שקופיות

בית ציוני אמריקה בתל־אביב

מוצאי־שבת, 23.8.1986

יוון בשעה 20.00

קניה בשעה 21.00

ביצוע הטיולים: „נאות הככר"

טיול יחיד ומיוחד – בחופשת סוכות:

17 יום בספרד – לשוחרי אמנות

טיול ייחודי לשוחרי אמנות באתרי התרבות והאמנות של ספרד □ המדריך: ד״ר אליקים ירון (הפקולטה לאמנויות באוניברסיטת תל־אביב) □ ביצוע: „נאות הככר" □ תאריך יציאה: 10.10.

2 מסלולי טיול בארה״ב

★ 31 יום בארה״ב וקנדה

המחיר: $2399 (כולל טיסות) □ היציאה: 28.9

★ 29 יום בארה״ב והוואי

המחיר: $2595 (כולל טיסות) □ היציאה: 28.9

7% הנחה למטיילים ותיקים של "מועדון מטיילי מעריב"

17 יום באירופה

הנחה של עד 9% למטיילים ותיקים של „מועדון מטיילי מעריב"

★ 17 יום באירופה

המסלול: איטליה, שוויץ, צרפת ואנגליה □ המחיר (כולל טיסות): 1,290 דולר – לפני ההנחה למטיילים ותיקים □ תאריכי יציאה: 30.9; 12.10.

★ פאריס ולונדון

11 יום. תאריך יציאה: 15.10. מחיר: 870 דולר. ביצוע „אברטורס" בע״מ.

מצרים בחגים

★ 8 ימים בראש השנה וסוכות

תאריכי יציאה: 2.10, 17.10, 18.10

★ 6 ימים בסוכות

תאריך יציאה: 21.10.

10 ימים הטיול המשולב בסוכות

תאריך יציאה: 17.10.

ביצוע: „נאות הככר".

לתורכיה בנתיבי צבאות

17 יום לאסיה הקטנה

בשיתוף עם החברה להיסטוריה צבאית

מדריך: ד״ר מאיר פעיל

ביצוע: „נאות הככר"

מועד יציאה: 8.10.86 (כולל סוכות)

מועדון מטיילי מעריב

פרטים: „מועדון מטיילי מעריב"

מערכת „מעריב", רח׳ קרליבך 2, תל־אביב, טל׳ 03-439207

פתוח ברציפות בין השעות 8.30 עד 18.00

מועדון מטיילי מעריב